

informativni

glasilo ravenških železarjev

fuzinar

Leto XXV

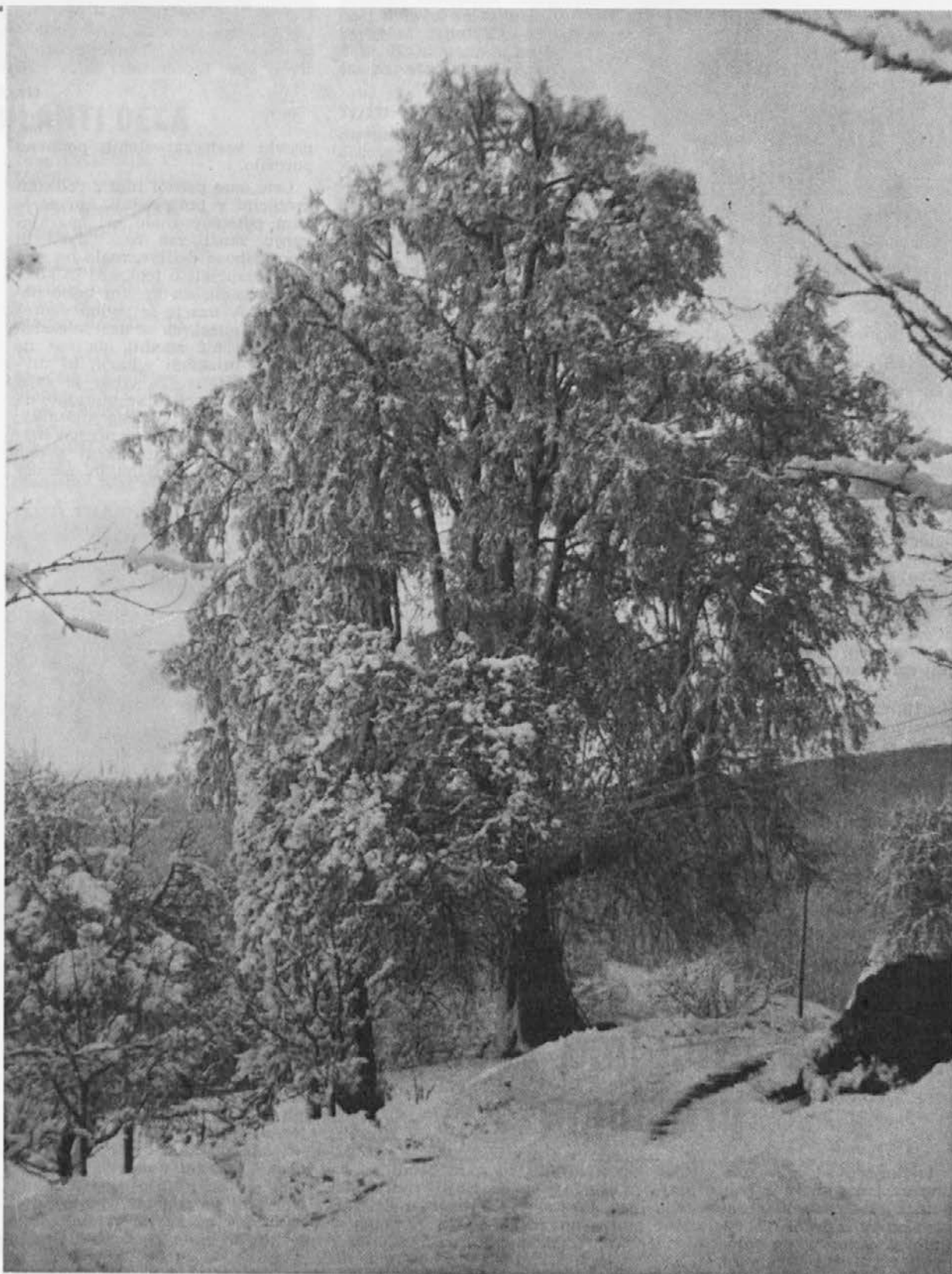
Ravne na Koroškem, 14. decembra 1988

Št. 12

*Srečno,
zdravo
in uspešno
leto 1989*

**ŽELIMO
VSEM DELAVCEM
IN NJIHOVIM
DRUŽINAM**

**SAMOUPRAVNI ORGANI
IN DRUŽBENOPOLITIČNE
ORGANIZACIJE
ŽELEZARNE RAVNE**

Izkoristimo vse možnosti

Izredno neugoden položaj črne metalurgije v Jugoslaviji postavlja pred poslovodne in strokovne delavce zelo težke naloge. Angažiranje, ki je potrebno vsakodnevno in kontinuirano za izboljšanje položaja, zahteva več kot celega človeka. Izgovori na zunanje vzroke nas lahko za nekaj časa olajšajo neposredne odgovornosti za velik del negativnega rezultata. Vedeti pa je treba, da se stvari same od sebe ne spremenijo. Vplivajo pa dodatno na podaljševanje reševanja in posredno slabijo naš položaj. Dejal bi, da panika ni potrebna, je pa nujna resnost vseh zaposlenih.

Ko navajam vse zaposlene, smatram, da vsakdo lahko in mora vplivati na stroške materiala, energije in dela. Seveda nekdo bolj, drugi manj. Vodstvene in vodilne strukture pa največ, predvsem z dobrimi poslovnimi odločitvami, izbiro tehnologije, organizacijo dela — vsi pa s svojim znanjem.

Jože Žunec

Organiziranje in vodenje ter neposredno proizvajanje zahteva znanje. Potrebno je, da so naša jekla med najboljšimi, med najbolj uporabnimi, da so naši finalni izdelki (rezila, orodja in drugo) kvalitetni in estetsko sprejemljivi za zahtevni zapadni trg, kamor moramo, če nečemo, da ne ostanemo zunaj razvitega sveta. Strojgradnja ima iste naloge; prvi plasmaji so že, napak ne sme biti. Za vse velja, da moramo proizvodnjo poceniti, kar pa je možno samo na osnovi znanja in razvojno tržnega koncepta, ki se naj uveljavi v bodoči organiziranosti delovne organizacije in vseh njenih delov.

Razvojno tržni koncept pomeni nove pristope k organiziranju tehničnega in tehnološkega razvoja ter prehod na inženiring. Pomeni pa predvsem tudi fleksibilno proizvodnjo, ki se bo sposobna prilagajati zahtevam trga.

Na začetku sem omenil težek položaj črne metalurgije v Jugoslaviji. Ob devetmesečnem periodičnem obračunu je bilo izgub v črni metalurgiji Jugoslavije za okroglih 600 milijard (seveda novih). Stevilka, ki pomeni več kot vznemirjenje, povzroči lahko propad celotne panoge. Opozarja pa nas tudi, da moramo pohiteti s predvidenim prestrukturiranjem in dosledno izvajati vse aktivnosti, vezane na zmanjšanje stroškov oziroma racionalnejšo proizvodnjo.

Železarna Ravne je k celotnim izgubam v črni metalurgiji tudi prispevala, vendar le v manjšem znesku, ki predstavlja en odstotek celotne vsote. Zaradi takšnih razmer je naša bodočnost bolj svetla, samo izkoristiti moramo vse notranje možnosti.

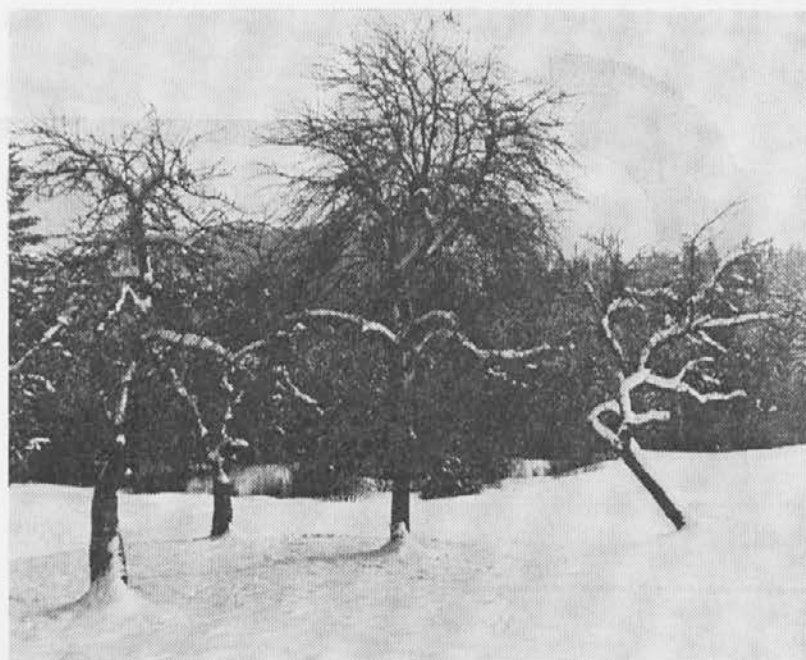
Položaj ni lahek, zato je še bolj prav, da si zaželimo v novem letu 1989 mnogo uspehov pri delu ter boljše materialno osnovo in večjo socialno varnost kot v preteklem letu.

Jože Žunec

Enotno pričnimo reševati probleme

Iztekajoče se leto smo pričeli pod vtisi dogodkov iz konca prejšnjega leta. Veliko nerešenih problemov iz prejšnjega leta smo prenesli v to. Te pa smo bolj ali manj uspešno reševali, sproti kr-

pali ali pa so nam ostali še za naslednje leto. Kajti tudi tisto, za kar smo bili mnenja, da smo uspešno rešili, se je sčasoma z našo zakonodajo, razmerami v državi ali tudi s strokovnimi po-

Grafika

pravki vseh zaposlenih ponovno porušilo.

Leto smo pričeli tudi z velikimi problemi v proizvodnji, kar se je nam potem poznalo pri nagrajevanju skozi vse leto. Ustvarili smo psihozo delitve, malo pa smo se pogovarjali o tem, kaj in kako bomo delali, da bi čim bolje poslovali. V nas je še vedno vkoreninjena misel, da se naši železarni ne more nič zgoditi, da nas ne morejo prizadeti viharji, ki divjajo okoli nas. Ta vihar je zajel tudi nas. Zavedati se moramo, da smo le delček nekega mozaika; če se ta maje, se tudi pri nas maje, kar pa se kaže skozi vedno manj reda, discipline in ne na-

poveča nadzor nad njihovim izvajanjem. Preveliko stvari se privatizira, potem pa tudi ni enakega odnosa do vseh. Ta dejstva sem pač omenil, da bi spremenili svoje obnašanje in dejanja. Mogoče se jih nekateri sploh ne zavedajo, ker so preveč zaverovani sami vase. Kljub temu pa smo uspeli z ukrepi ublažiti povečanja izgub. V nekaterih najboljših sredinah pa smo dokazali, da s svojim prizadevnim delom in z malo več podjetnosti se da ustvariti dobre rezultate.

Verjetno bo nas veliko reklo, da ob takšnem namenu ni prav govoriti o teh stvareh ali kaj si pač mislimo nekateri ali kdo nam daje pravico tako saditi. Vendar tako pač vidim današnje stanje in z mano tudi velika večina zaposlenih. Izpostavljam jih zato, ker nas v letu 1989 čakajo izredno težke in komplicirane naloge, naloge treh reform. Skozi to bomo morali tudi mi spremeniti svoje obnašanje, miselnost in odnos do dela. Prej ko bomo to dojeli, lažje nam bo. Pred nami je sprejem nove zakonodaje, ki bo bistveno vplivala na odnose v delovni organizaciji kot tudi izven nje. Zato bomo v sindikatih vztrajali, da se ne sprejema po hitrem postopku brez predhodnega sodelovanja vseh delavcev. V sindikatih smo že letos odprli celo paleto aktivnosti (od stavkovnih pravil, sindikalne liste, delitve itd.), ki pa jih bomo morali še z večjo vnemo in podporo vsega članstva v prihodnjem letu spraviti v življenje. Ne bo dovolj, če bomo samo zahtevali, ne bomo pa pripravljani ob tem tvorno in strpno sodelovati. Ali nekomu očitati, da je premalo naredil za svoje članstvo, sam pa ni z ničemer pripravljen prispevati k večji učinkovitosti lastne organizacije?

Zato pričakujem, da boste te moje besede vzeli kot dobrnamerne, kot besede, ki kličejo po tem, da se v novem letu pričnemo drugače obnašati, da se zavemo svojih pomankljivosti in da skupno močnejši, enotnejši z novim elanom pričnemo reševati probleme, ki nas bodo vsakodnevno okupirali.

Branko Kaker

Branko Kaker

zadnje tudi z manj dela, skozi slab odnos do družbene lastnine, s prevelikim tozdrovskim obnašanjem. Samo da smo mi dobri, kako pa bodo ostali preživeli, nas ne briga, namesto da si danes gledali na to, da bo močna, dobra delovna organizacija kot celota in da ne bomo izboljševali svojih rezultatov na račun drugega tozdra. Preiti moramo na višjo obliko sodelovanja. Preveč je gledanja drug drugemu v skledo in obiranj, da eni delajo, drugi pa ne. Določeni pa se tudi obnašajo kot »alipaše« na svojih vrtovih. Zelo težko jim pade, če se nekdo meša v njihovo »strokovnost«, če se

Jubilanti dela '88

Trideset let je v človeškem življenju zelo veliko. Toliko so ljudje poprečno učakali v srednjem veku. To je obilo doba ene generacije, ko človek učaka vnuka. To je čas osmih volitev, če trajajo mandati štiri leta.

V tridesetih letih kraji zelo spremenijo svojo podobo. Znanje, pridobljeno s študijem, trikrat zastara. Spremenijo se tehnologije, z njimi način življenja in okus.

Z ljudmi vred se postarajo njihovi izdelki, spremenijo se ustave, zakoni nam skrojijo besednjak; ko nehajo veljati, ga nadomestimo z drugačnim. Skoraj zanesljivo se predručajijo tudi vrednote.

Na Ravnah so pred 30 leti dograjevali Čečovje, a stolpnic na njem še ni bilo, zato pa so nekateri delavci še stanovali v barakah. V železarni je bilo zaposlenih 2253 delavcev, ki so izdelali v enem letu 91.000 ton skupne in 30.000 ton blagovne proizvodnje. V tem času se je število delavcev povečalo za trikrat, skupna proizvodnja za blizu šestinpolkrat, blagovno za petinpolkrat. Takrat smo začeli osvajat žestrozna jekla, izpopolnjevali smo 22-kg vrtno kladivo, pripravljali dokumentacijo za gradnjo valjarne (kdo še pomni, da je stara stala ob Meži?) in odprli smo novo industrijsko šolo. Tudi takrat smo imeli

gospodarsko reformo in direktor železarne je v letnem poročilu pozival k dvigu produktivnosti, k zmanjšanju zalog, k znižanju cen naših izdelkov in k zvišanju kvalitete. Tudi nesreč pri delu in bolniških je bilo preveč.

Tako se je torej v 30 letih zelo veliko reči spremenilo, nekatere pa očitno ne; posebno ne tiste, ki so v zvezi s človeško naravo in navadami.

Nihče ni raziskal, zato ne vemo zanesljivo, ali se je in koliko v tem času v železarni spremenil odnos do dobrega in zvestega dela in ali se je spremenil v dobro ali slabo. Posamezniki imamo dokaze tako za eno kot za drugo plat.

A bilo bi dobro, če bi ob denarnih nagradah in pisnih priznanjih začeli ustvarjati neprisiljene, nemara celo ne napisane protokole iskrenega čestitanja za delovne in življenjske jubileje; tudi za vse, kar naši delavci imenitnega dosežejo, naj že gre za izjemne inovacije, za osvojenega republiška in državna prvenstva, za posebne uspehe pri delu. Kajti nemara se je toplina v medsebojnih odnosih v teh 30 letih najmanj povečala, bilo pa bi zelo prav, da bi se.

30-LETNI JUBILANTI DELA

TOZD JEKLARNA

Frančiška BOBEK
Alojz KOTNIK
Milan ČULAFIČ

TOZD JEKLOLIVARNA

Albin ČRESLOVNIK
Mijo VNUK
Anton GOLOBINEK
Evgen KORINŠEK
Alojz HORVAT
Kristjan ČREŠNIK
Egidij ŽVIKART
Ivan KOGAL

TOZD VALJARNA

Anton MARTINC
Kristjan ŠUMAH
Anton VUČKO II.
Franc ROSC
Franc ŽERDONER
Vinko SOVIČ
Adalbert SKORNIŠEK

TOZD KOVAČNICA

Avgust LAHOVNIK
Erhart SREBOTNIK
Matevž SUHOVRŠNIK
Franc ODER I.
Rudolf ŠIPEK
Elizabeta ZADRO

TOZD KALILNICA

Blaž OBLAK

TOZD ORODJARNA

Maks HABER
Alojz CIGALE
Leopold KOBOLT

TOZD INDUSTRIJSKI NOŽI

Jerica BORKO

TOZD PNEVMATIČNI STROJI

Marija PODGORNİK
Ivan GOSTENČNIK IV.

TOZD VZMETARNA

Ivan KOTNIK VIII.
Danijel PRAPROTNİK, org. dela
Vinko KOŠUTNIK

TOZD STROJI IN DELI

Andrej ŠPALIR
Feliks PAJNIK
Pavel STROPNIK
Anton VUČKO
Adolf MEZNER
Štefan KAMNIK

Ivan ČREŠNIK I.

Marjan VEŠLIGOJ

TOZD ENERGIJA

Stane KREUH

TOZD ETS

Leopold LEŠNIK
Franc MAROLT
Stanko KONEČNIK

TOZD SGV

Marjan GAŠPER
Stanko VAJKSLER
Ivan VEČKO
Lovro MAČIČ
Alojz ROŽEN
Ludvik OŠLOVNIK
Stanislav KOPMAJER

TOZD TRANSPORT

Jože DORNIK

TOZD TRO

Terezija FIJAVŽ
Štefanija GRAŠIČ

TOZD PII

Mihael LOTRIČ
Janez STRAH

TOZD RPT

Marija REBERNIK
Hermina OŠEP
Ivan ČEGOVIČ, org. dela
Ivan ŠTEHARNIK IV.
Jože PŠENIČNIK I.
Jože GRADIŠNIK
Ivanka KOČNIK
Ivan PEPEVNIK, org. dela

TOZD KOMERCIALA

Marija RUS
Avgust STRAŽIŠNIK
Vida GODEC
Stanko MIKIC
Marija PRATNEKAR
Erika RAMPRE
Hildegarda VETTER
Alojz PEČNIK
Tomislav STEFANOVIČ

TOZD KONTROLA KAKOVOSTI

Martin GROBELNIK
Jernej REPAS
Antonija MAGDIČ
Marija ČEPLAK
Janko ŠTRUC
Stanislav ZAVODNIK

TOZD DRUŽBENI STANDARD

Štefan FILIPANČIČ
Jožefa AČKO

DS ZA RAČUNOVODSTVO

Edita ŠKEGRO
Alojzija ŠPEGEL
Hildegarda OVČAR
Marija JURINEC
Zora VELUNŠEK
Marta GRADIŠNIK

DS ZA GOSPODARJENJE

Franc URBANCL

DS KSZ

Marija POLANC

TOZD MONTER

Stanko KAISER
Alojz GOLOGRANC

Kadrovska služba

JUBILANTI DELA V LETU 1988

TOZD - DS	10 let	20 let	30 let	SKUPAJ
JEKLARNA	15	8	3	26
JEKLOLIVARNA	23	9	8	40
VALJARNA	21	5	7	33
KOVAČNICA	5	-	6	11
JEKLOVLEK	7	2	-	9
KALILNICA	-	2	1	3
ORODJARNA	6	3	3	12
STROJI IN DELI	11	11	8	30
INDUSTRIJSKI NOŽI	7	1	1	9
PNEVMATIČNI STROJI	5	-	2	7
VZMETARNA	2	2	3	7
ENERGIJA	7	5	1	13
ETS	10	4	3	17
SGV	15	25	7	47
TRANSPORT	5	2	1	8
TRO	14	7	2	23
PII	4	-	2	6
RPT	9	8	8	25
KOMERCIALA	14	7	9	30
KONTROLA KAKOVOSTI	3	7	6	16
DRUŽBENI STANDARD	2	3	2	7
RAČUNOVODSTVO	1	4	6	11
GOSPODARJENJE	3	2	1	6
KSZ	7	2	1	10
PFS	4	1	-	5
TSD	1	1	-	2
ARMATURE	2	1	-	3
KOVINARSTVO	8	-	-	8
MONTER	9	6	2	17
SKUPAJ :	220	128	93	441

Oktober boljši kot september

V primerjavi s septembrom smo bili v oktobru bolj uspešni, saj smo za planom skupne proizvodnje zaostali le 4,3 odst., v kumulativni 9,9 odst. Za 11.992 t prodanih izdelkov smo iztržili 53,28 milijarde din, od tega na domačem trgu 10.264 t ali 44.675 milijarde din. Izvozili pa smo 1728 t ali za 8,605 milijarde din oziroma za 2,451 milijona dolarjev.

BREZ TEŽAV NE GRE

Jeklarna je presegla dvanajstino letnega plana za 0,3 odst., zaostala pa za operativnim planom predvsem zaradi pomanjkanja naročil v Jeklolivarni in Kovačnici. V jeklarni 2 je izmenično obratovala le po ena peč.

Jeklolivarna je presegla septembrsko proizvodnjo, vendar je kljub temu zaostala za planom. Relativno dobro proizvodnjo je dosegla z močnim zmanjšanjem medfaznih zalog v čistilnici, medtem ko je bil plan litja zaradi pomanjkanja naročil pod načrtovanim. Bolje doseženi plan je posledica manjših izpadov delovne sile v čistilnici in boljše kakovosti. Še naprej pa je ključni problem neugodna kadrovska struktura v neposredni proizvodnji. Primanjkuje asortimenta, s katerim bi lahko v polni meri izkoristili vse razpoložljive kapacitete.

V Valjarni so v oktobru povečali proizvodnjo gredic, saj je bil asortiment zelo ugoden, tako da so plan presegli za 9,9 odst. Za planom pa so zaostali na srednji proggi za 18,0 odst. in na lahki za 23,3 odst. Splošna ocena v Valjarni je, da lahko z maksimalnim angažiranjem vzdrževalcev zmanjšajo zastojne ure zaradi popravil. Ker so skladišni prostori manjši zaradi gradnje nove torne žage za razrez profilov, nastaja v tozdu nov velik problem odlaganja materiala.

S planom določeno proizvodnjo so v Kovačnici dosegli le 79,8 odst. Vzrok sta pomanjkanje naročil in delno izpad proizvodnje kovaškega stroja (generalni remont). Zaradi zmanjšanja naročil ukrepajo z zmanjšanjem števila zaposlenih, delajo skoraj brez nadur, ter opravljajo preventivna vzdrževanja. Stanje z naročili se (tako kaže) tudi v naslednjem mesecu ne bo bistveno spremenilo, predvsem ne tistih, ki so namenjena za nadaljnjo obdelavo. Dostava vložka iz Jeklarne je potekala dobro.

V Jeklovleku so za planom zaostali 6,7 odst. Za nemoteno proizvodnjo je primanjkovalo vložka. Najnižja proizvodnja je bila pri vlečenih žici, kjer je bil plan dosežen le 39,6 odst., saj ni dovolj naročil za žico debelejših dimenzij, medtem ko se za droben asortiment pojavljajo ozka grla pri prevlačenju in toplotni obdelavi.

Tudi od mehansko predelovalnih tozdov nobeden ni dosegel plana. V Strojih in delih primanjkuje naročil za individualno proizvodnjo, v tozdu pa sta ostali tudi dve stiskalnici za SZ, ki za-

radi akreditivov nista bili odpremljeni. Naročil primanjkuje tudi v Pnevmatičnih strojih, Vzmetarno pestijo male serije, v okvari pa je bil tudi stroj za kovaško valjanje. V TRO je prišlo zaradi okvare strojev do manjše proizvodnje krožnih žag, prav tako je bilo v okvari še nekaj drugih ključnih strojev.

NA DOMAČEM TRGU VREDNOSTNO NAD NAČRTOM

Za oktober določen plan prodaje ni bil dosežen. Zaostali smo za 5,6 odst., vrednostno pa smo plan presegli. V nekaterih tozdih je primanjkovalo naročil, in sicer v Jeklolivarni, Kovačnici, v Strojih in delih predvsem za obdelane ulitke. TRO ima nekoliko manjša naročila za rotacijsko orodje z izvrtino. V Jeklovleku je primanjkovalo vložka iz Valjarne. Neugodna tržna situacija še naprej pesti Pnevmatične stroje; nastaja vedno večji problem financiranja naših izdelkov pri trgovskih organizacijah, ki nočejo sprejemati nikakršnih zalog in postavljajo vedno težje kupoprodajne pogoje.

UVOZ — TEŽAVE Z NIKLJEM

V oktobru se je nadaljeval problem z nikljem. Odpredaja iz ZSSR se je spet zavlekla za mesec dni. Stanje smo medtem reševali

z FeNi in interventnimi nabavami manjših količin čistega niklja na domačem tržišču. V oktobru smo tudi zaključili prvi del naročil repromaterialov za stiskalnice ZDA, in sicer so to naročila za začasni uvoz prek firme Innovative. Drugi del bo zaključen prek naše firme Iuenna v Avstriji.

Kooperacije so konec oktobra izkazovale pozitivno stanje, razen kooperacije Klingelberg, tako da večjih težav pri oskrbi uvoznih materialov konec leta ne pričakujemo.

NABAVA — CENE SUROVIN GROZLJIVO RASTEJO

Zaloge starega železa so se ustale in so na ravni onih iz septembra. Prav tako ni bilo težav pri nabavi ferolegur, razen pri niklju.

Do nekoliko več težav pa je prišlo pri nabavi reprodukcijskega materiala, in to predvsem pri elektromotorjih za stiskalnice, lakirani žici ter zvarjencih za stiskalnice.

Vedno večji problemi so cene vložnih surovin, ki iz meseca v mesec že grozljivo naraščajo.

IZVOZ POD NAČRTOM

V oktobru je bil izvoz na konvertibilno tržišče nižji od izvoza v preteklih mesecih. Od metalurških tozdov sta izvozili glede na

plan največ Valjarna in Jeklolivarna, Kovačnica in Jeklovlek pa zaradi neodvzema že izdelanega jekla planiranega izvoza nista dosegla.

V tem mesecu so bili izredno uspešni tudi tozdi mehanske obdelave, ki so skupno izvozili za okoli 50,0 odst. na konvertibilni trg.

Sicer pa je položaj v izvozu izredno kritičen. Zaradi selektivne politike, ki jo vodimo na področju izvoza izdelkov metalurške predelave po obstoječih naročilih, izgublamo na renomeju in ogrožamo kontinuiteto naših poslovnih odnosov s tujimi poslovnimi partnerji.

V desetih mesecih smo na konvertibilno tržišče izvozili za okoli 27 milijonov US \$, na klirinško pa za okoli 7 milijonov XS \$. Da bi letni izvozni načrt izpolnili, bi morali v naslednjih dveh mesecih izvoziti še za okoli 6 milijonov US \$ naših izdelkov.

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA 77,5 ODS.

V oktobru je znašal izkoristek delovnega časa 77,57 odst., odsotnosti 22,43 odst. in so bile razdeljene takole:

— letni dopust	10,01 %
— izredno plačani dopust	0,70 %
— službena potovanja	0,32 %
— boleznine	7,51 %
— prazniki	2,56 %
— druge plačane odsotnosti	1,24 %
— neplačane odsotnosti	0,09 %

Skupaj 22,43 %

* ure v podaljšanem delovnem času 1,71 %

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA ton		ODPREMA ton		FAKTURIRANA REALIZACIJA din		IZVOZ ž		IZVOZ din		DOMAČI TRG din	
	oktober	zbir	oktober	zbir	oktober	zbir	oktober	zbir	oktober	zbir	oktober	zbir
JEKLARNA	100,3	92,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	92,3	81,9	90,2	87,5	150,6	83,7	90,0	146,2	171,5	157,6	152,2	72,3
VALJARNA	97,4	88,7	88,7	97,2	182,3	104,1	73,8	104,3	141,2	111,8	189,3	102,8
KOVAČNICA	79,8	91,7	96,0	103,0	167,4	103,7	74,4	114,2	146,1	120,0	169,6	102,0
JEKLOVLEK	93,3	90,3	93,7	89,7	183,7	97,2	51,8	90,8	95,3	90,9	210,7	99,1
TEŽKI STROJNI DELI	67,1	80,6	63,0	92,5	126,3	104,8	52,9	78,7	77,9	77,8	134,7	109,5
ORODJARNA	68,1	71,4	65,4	95,1	177,0	89,4	89,0	80,0	129,0	70,2	178,0	89,8
STROJI IN DELI	46,7	80,6	50,9	83,0	119,7	89,8	48,3	67,4	92,7	72,8	140,9	103,1
- NOŽI, BRZOREZ. OROD.	66,0	64,1	72,1	62,5	137,8	80,3	58,1	57,2	113,7	66,7	158,8	92,1
- GREDICE	-	102,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	46,7	76,6	72,6	64,0	139,2	81,5	59,0	58,7	115,4	68,2	159,9	93,1
PNEVMATIČNI STROJI	81,9	81,5	77,0	91,3	140,0	89,0	123,5	126,4	211,2	107,1	136,8	88,2
VZMETARNA	81,5	87,4	81,3	87,3	198,6	120,6	81,5	81,7	152,5	82,2	208,7	128,9
TRO	98,1	104,1	97,7	91,2	148,9	95,4	87,6	113,2	159,3	118,2	147,0	91,2
KOVINARSTVO	93,2	104,9	84,1	105,6	134,9	110,7	2561,3	2412,5	4654,2	3294,1	70,3	65,3
ARMATURE	77,5	96,3	81,2	106,3	197,8	117,6	83,1	90,5	153,4	100,9	324,0	165,0
BRATSTVO	81,1	91,9	87,8	85,1	118,1	90,8	-	-	-	-	119,9	92,2
MONTER	76,3	96,0	74,9	91,1	166,8	95,9	96,4	87,3	168,0	99,9	166,7	95,5
KALILNICA	-	-	-	-	235,8	170,2	-	-	-	-	235,8	170,2
STORITVE DRUGIH TOZDJS	-	-	-	-	184,9	92,7	-	-	-	-	174,5	89,8
DELOVNA ORGANIZACIJA	95,7	90,1	87,0	94,9	161,3	98,8	66,8	90,1	126,9	97,9	170,5	99,2

OSKRBA Z ENERGIJO

Podražitev tudi pri energiji ni in ni videti konca, saj so se v oktobru zopet podražili zemeljski plin, tekoči kisik, dušik, pitna voda in elektro energija. Če nekoliko podrobneje pogledamo, so cene teh energentov v primerjavi s predhodnimi višje za:

		nabavna cena fco Ravne znaša
— el. energija	40,7 %	146,90 din/KWh
— zemeljski plin	23,4 %	548,44 din/Sm ³
— tekoči kisik	31,0 %	1.108,00 din/kg
— tekoči dušik	32,8 %	862,00 din/kg
— pitna voda	66,7 %	800,00 din/m ³

Zaradi dražje primarne energije (elektro energija in zemeljski plin), ki služita kot osnova za pridobivanje oz. pretvorbo v nadaljevanju naštetih sekundarnih vrst energije, so zaradi višjih stroškov dražje tudi te vrste energentov, predvsem para, toplotna energija za centralno ogrevanje, higienska topla voda, komprimiran zrak in večji del kisika, ki ga pridobivamo sami.

Ker se je pričela kurilna sezona, pa tudi sicer v hladnejših jesenskih in zimskih mesecih, poraba energije v primerjavi s poletnimi meseci nekoliko poraste, bodo tudi stroški porabljene energije temu ustrezno višji.

Po okvirnih izračunih znašajo skupni stroški porabljene energije v železarni za oktober že 7,56 milijarde din, na tono blagovne proizvodnje po 681.567 din, kar je v primerjavi s septembrom velik porast.

V oktobru je bila dobava primarnih energentov normalna, prav tako pa tudi proizvodnja in oskrba porabnikov s sekundarnimi energenti. Za normalno oskrbo porabnikov s kisikom smo v Tovarni dušika Ruše nabavili 202.010 kg kisika, kar je 30,36 % od skupno porabljenega. Poleg kisika pa smo dobavili iz Avstrije še 14.176 m³ argona ter 564 m³ argona z domačega tržišča.

Poleg redne oskrbe porabnikov s primarnimi in sekundarnimi energenti smo v oktobru zbrali 20.100 l odpadnega olja ter z destilacijo odpadnega nitro razredčila pridobili 1.680 l uporabnega nitro razredčila.

S primerjavo porabe energentov je ugotovljeno, da so bile porabe primarne kakor tudi sekundarne energije v večini pod planom. Le poraba kisika je bila nad planom za 14,5 %; občutno se je povečala zaradi spremenjenega programa pridobivanja jekla v jeklnah. Večja poraba od plana je bila še hladilne vode za 10,7 % in sanitarne tople vode za 8,3 %. Večja poraba hladilne vode je zato, ker zaradi okvare ni delal sistem vračanja hladilne vode v omrežje iz škatne jame pri Valjarni, v planu pa je bila količina vrnjene vode upoštevana. Ponovno bo sistem začel delovati v začetku decembra t.l.

Ugodna glede na plan je bila tudi poraba skupne toplote iz ZP + PB + M in je znašala 89,6 %.

V nadaljevanju še nekaj podatkov o specifični porabi na proizvodnjo in vložek. Primerjava specifičnih porab na proizvodnjo je pokazala, da so bile proizvodnje v primerjavi z lanskim oktobrom manjše oz. je bila večja le pri skupni proizvodnji za 1,17 % in pri skupni adjustirani robi za 4,79 %. Ugodnejše pa so bile specifične porabe energije na enoto proizvodnje, saj so bile vse manjše kot v lanskem oktobru, in to za okoli 4—9 %.

Specifična poraba vseh toplot v tozdih metalurške proizvodnje je bila v primerjavi z lanskim oktobrom za 8,5 % manjša, v primerjavi s planom pa je le-ta večja za 2 %. Največje odstopanje navzgor je

KOLIČINSKI IN VREDNOSTNI PREGLED PORABE ENERGENTOV

1. Primarni energenti	Poraba	Str. v 000 din
Elektro energija	19 806 960 kWh	3 069 561
Zemeljski plin	4 910 500 Sm ³	2 905 357
Butan propan	15 899 kg	17 041
Mazut	520 500 kg	349 600
Koka	-	-
Karbid	13 900 kg	18 139

2. Sekundarni energenti	Poraba	Str. v 000 din
Acetilen	4 969 kg	53 275
Industrijska voda	1 800 440 m ³	303 257
Sanitarna topla voda	10 721 "	42 810
Para	5 712 300 kg	625 838
Centralno ogrevanje	3 565,364 MWh	409 338
Kisik	653 756 kg	330 766
Komprimiran zrak	6 234 360 m ³ n	142 685
Čisti dušik	281 "	1 815
Tehnični dušik	35 520 "	9 713
Argon	11 329 "	86 888

bilo v Valjarni, Kovačnici in TSD. Iz primerjav je ugotovljeno, da na spremembe specifičnih porab najbolj vpliva nihanje proizvodnje, medtem ko se količinska poraba energije bistveno ne spremeni oz. zmanjša, kar je najbolj vidno pri porabi primarnih energentov, kot so zemeljski plin, mazut in elektro energija. Enako velja tudi za žarilne in ogrevne peči. Poprečna specifična poraba toplote je bila manjša v primerjavi z lanskim oktobrom za 2,7 % in v primerjavi s planom za 4,7 %. Vendar pa v primerjavi s planom odstopajo navzgor posamezni tozdi, in sicer Valjarna za 1,4 %, Kovačnica za 3,8 %, Industrijski noži pa za 69,5 %. V primerjavi z lanskim oktobrom je večja specifična poraba toplote le v Valjarni za 4,1 %. Največje odstopanje je bilo v primerjavi z lanskim oktobrom torej v Industrijskih nožih.

Z analizo je ugotovljeno, da je bila poraba toplote v primerjavi s planom manjša za okoli 20 %, medtem ko je bila proizvodnja manjša kar za okoli 50 %, to pa je tudi glavni vzrok povečanja specifičnih porab.

Za normalno oskrbo porabnikov in obratovanje energetskega naprav je bilo v oktobru izvedeno še nekaj preventivnih ukrepov v smislu vzdrževanja. Za pripravo vložka smo napeljali nov cevovod za zemeljski plin, ki bo nadomeščal acetilen pri rezanju vložka. Priključna mesta je treba opremiti še z ustrezno opremo za rezanje vložka z zemeljskim plinom (čaka se na dobavo). Z oktobrom je pričela obratovati na zemeljski plin tudi kotlovnica v TRO. Na omrežju zemeljskega plina na Prevaljah smo priklopili na novo petnajst (15) individualnih kurišč. V prvi polovici oktobra pa smo pričeli obratovati z napravami CK za ogrevanje prostorov tako v železarni kot v mestu Ravne.

Jože Oder

VARČUJMO Z ENERGIJO

NASTAJANJE SAJNIH IN ZVEPLASTIH OBLOG

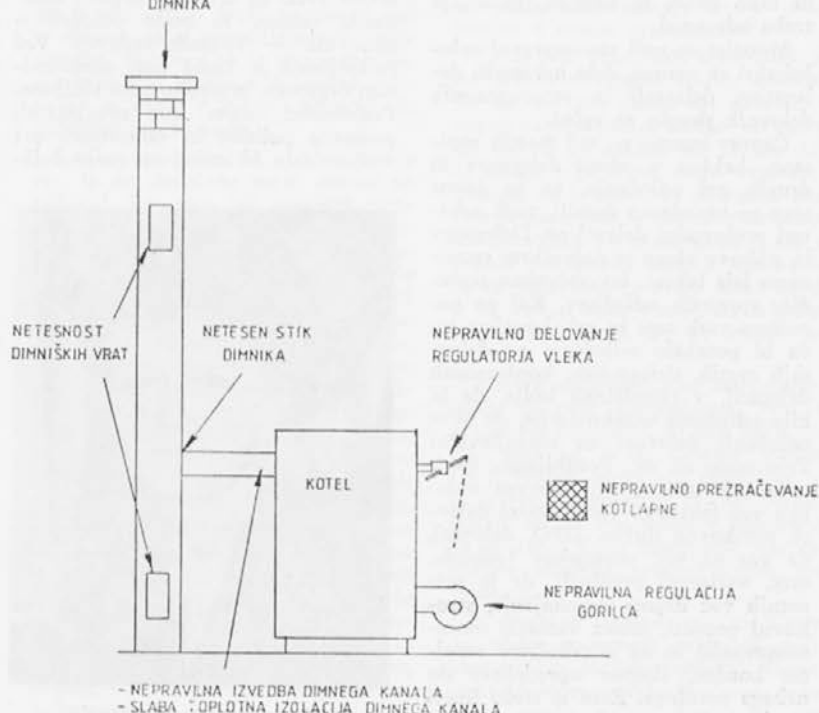
POJAV KATRANSKIH SMOL IN S TEM RAZPADANJE DIMNIKA

MOŽNE POSLEDICE NEPRAVILNEGA ZGOREVANJA GORIVA

- MANJŠI IZKORISTEK KURJENJA
- VEČJA PORABA GORIVA

- PREKOMERNO ONESNAŽENJE ZRAKA
- ZASTRUPLJANJE GOZDOV

MOŽNI VZROKI SLABEGA ZGOREVANJA

BESEDA DELAVCEV

Vsi ali eden ali kakšna je prava mera med samoupravljanjem in avtoriteto

Zadnji meseci leta, ki se izteka, so nas krepko burili zaradi sprejemanja amandmajev k Ustavi SFRJ in predlogov Zakona o podjetjih.

V njih se osnovni koncept samoupravljanja delavcev ne spreminja, pač pa so zaradi potreb po čimprejšnji spremembi našega družbeno-ekonomskega položaja predlagane spremembe in dopolnitve za prožnejše in učinkovitejše uresničevanje samoupravljanja. Z drugimi besedami: predvidena je racionalizacija odločanja v združenem delu. Med ostalim so predvidena širša pooblastila in večja odgovornost poslovnih organov.

Vprašali smo nekaj naših delavcev, ali se s tem predlogom strinjajo. Če se, kako ga utemeljujejo? Se ni bati, da samoupravljanje, največja vrednota naše družbe, po predlogu v bistvu izgublja, pridobiva pa posameznik, avtoriteta? Kako je to razumeti?

SILVESTRA BRAČKO-BOŽIČ, vodja centra za razvoj samoupravljanja in informiranje, KSZ:

»Učinkovitejše samoupravljanje, kdaj in kako? Ti vprašani kar naprej postavljamo sebi in drugim; dajemo predloge za izboljšanje, zastavljamo si naloge, pa vendar nismo zadovoljni. Vse preveč je očitkov, da delegati nimajo nobenega vpliva na odločitve, da odločanja delavcev ni, da je že vse vnaprej odločeno in da je samoupravljanje le še fraza. Mene taki očitki in odnosi posameznikov, ki nergajo, storijo pa prav nič, da bi bili sami boljši ali da bi skušali izboljšati stanje, motijo. Moram povedati, da v železarni občasno, predvsem pa ob izteku mandatnega obdobja izdelujemo poročila o delovnih delegatskega sistema in delu samoupravnih organov. Pri tem ugotavljamo tako uspešnost kot neuspešnost uresničevanja samoupravljanja. Dosti je dobrega dela. Tudi slabosti so, ki pa ne izhajajo samo iz našega slabšega odnosa do tega področja dela, ampak k temu pripomorejo tudi drugi. Vseeno pa mislim, da vse le ni tako slabo, le slabosti, ki so, je treba odpraviti.

Mnogim so naši samoupravni splošni akti za vzorec, delo nekaterih delegatov, delegacij in samoupravnih delovnih skupin za zgled.

Čeprav imamo na več mestih zapisano, kakšna je vloga delegatov in drugih pri odločanju, se na žalost tega ne zavedamo dovolj, tudi nekateri poslovodni delavci ne. Delegatov in njihove vloge se največkrat spominimo šele takrat, ko občutimo posledice sprejetih odločitev. Kaj pa naredimo vsak zase in vsi skupaj za to, da bi potekalo odločanje na delavskih svetih, delegacijah, konferencah delegacij, v skupščinah bolje, da bi bilo odločanje učinkovitejše, da bi se odločanje delavcev ne zmanjševalo? Zelo malo ali nič. Pozabljamo, da je odločanje proces, pri katerem sodeluje več faktorjev (poslovodni delavci, strokovna služba, DPO, delavec), da gre za več postopkov (pobude, teze, variantni predlogi), da je prisotnih več dejavij (seznanjanje, strokovni posveti, izbira variant, sporazumevanje) in da je odločitev rezultat končne, skupne opredelitve do nekega predloga. Zato je treba imeti pred očmi vse to in ne zanemariti

uspeha niti delčka tega procesa. V tem procesu je treba biti vztrajen: zahtevati od vsakega, ki je dolžan kaj narediti, da svojo nalogo opravi. Pri tem pa je treba upoštevati ob lastnih interesih tudi interese delovne organizacije in če je treba tudi širše družbene interese z veliko mero strpnosti, spoštovanja in zaupanja. Marsikaj bi lahko potekalo bolje že ob sedaj veljavnih predpisih, če bi jih vsi upoštevali. Poleg vseh pristojnosti, pravic je treba upoštevati tudi obveznosti in odgovornosti. Te pa zadevajo vsakogar. Kar pri sebi pogledimo, kakšni smo, saj je tudi najbolj prav, da vsak vidi najprej lastne napake in šele potem pokaže na druge. Še vedno se ukvarjamo s problemi, kot so nepravčasna in neprimerna gradiva, niso upoštewane vse faze postopkov sprejemanja odločitev, ne upoštevajo se roki, sklicujemo samoupravne delovne skupine samo takrat, ko so posebej načrtovane, ne sestajajo se povsod delegacije, delegati nimajo pomoči in usmeritev lastnih okolij itd. Ze izboljšanje tega bi lahko pripomoglo k pravočasnim in primernim vključitvam v razprave in odločitvam. Tudi očitkov, da na pomembnejše odločitve nimamo vpliva, ne bi smelo biti. Kako pa se npr. pripravljamo na obravnavo dela in poslovnih rezultatov in kako pri tem sodelujemo, skupno s strokovnimi službami, poslovodnimi delavci, DPO? Predpisi so jasni. Jasno je tudi, da se interes za delo izgublja, kakor hitro ni stališč do predlogov in če prihaja do odločitev mimo določenega reda.

Na razne pomanjkljivosti, napake sproti opozarjamo, jih skušamo odpraviti, vendar nas mora pri tem sodelovati več.

Tudi navzven smo opozorili v razpravi ob Kritični analizi političnega sistema socialističnega samoupravljanja na nujnost sprememb nekaterih predpisov.

Mnenja sem, da je nujna racionalizacija odločanja, pri čemer morajo pridobiti na večji učinkovitosti delavski sveti in izvršilni organi, delegatski sistem, ki bodo odločali o osnovnih — vitalnih zadevah. Več pristojnosti je treba dati poslovodnim organom in strokovnim službam. Poslovodni organ kot predlagatelj poslovne politike in samostojen pri svojem delu bi moral to svojo dolž-

nost opravljati v skladu s pravicami in obveznostmi do delavskega sveta, delavcev in družbene skupnosti. Temelj njegovih odločitev bi moral biti v skupnih planskih aktih, v katerih bi bile določene pristojnosti za izvajanje, hkrati pa opredeljene odgovornosti za neuresničevanje. Tudi za strokovne službe bi veljalo, da nekatero sedanje predloge opravljajo v skladu s predpisi same in zanje odgovarjajo. Za vse pa je nujno, da o tem vedo delavci oz. organi upravljanja, zato je informiranje še kako pomembno, kar pa ni naloga samo nekaj ljudi, ampak širšega kroga in pri tem ne mislim samo na pisno, ampak tudi na ustno informiranje (SDS). Ne zavzemam se za množice sestankov in gradiv; vendar za poznavanje dogajanj okrog sebe in za lažje razumevanje problemov in njihovo razreševanje je nujna informiranost.

Sicer pa sem še vedno mnenja, da bi samoupravljanje lahko bilo učinkovitejše že zdavnaj, če bi naš odnos do delovnih sredstev bil boljši in če bi bolj spoštovali delo drug drugega.

MIHA LOTRIČ, dipl. org., tozđ PII:

»Vidimo, da je samoupravljanje, kakršno smo razvili in ga imamo danes, z eno besedo povedano, neučinkovito. Pri vsaki stvari je bistveni dejavnik kader: sposobni ljudje, ki imajo znanje, izkušnje in avtoriteto. Običajno je bilo to do sedaj zanemarjeno. Pomembnejše je bilo, da si član edine pri nas dovoljene stranke, če pa je človek poleg tega imel tudi znanje, je bila to olajševalna okoliščina. Sadovi pa so zdaj in tu: vse slabša gospodarska situacija, vodilni pa so še više na lestevici. Poznamo cel kup takih napredovanj že v naši občini, da o Sloveniji in drugih delih države ne govorimo. Samoupravljanje je bilo takim nesposobnim ljudem alibi za odgovornost, saj so njihove nestrokovne in škodljive predloge, potrejevali samoupravni organi.

Za samoupravo so se skrivale tudi odločitve, kot so:

Potrjevanje gospodarskega načrta in zaključnega računa poslovanja DO. Kako lahko nekdo potrjuje gospodarski načrt, ko ne pozna osnovnih kategorij izrazoslovja in ekonomike? Kako lahko potrdiš zaključni

račun, ko postfestum nimaš več nanj vpliva?

Delavci na višjih nivojih obljublajo sredstva za potrebe izven DO mimo plana naložb, nato pa izsilijo 'samoupravno' potrditev. S tem je porušena celotna planirana veriga dejavnosti tega področja. Podobno je z naložbami. Forsirajo take, ki časa in dognanjem še niso povsem dozorele, zavirajo pa aktualnejše.

Sedanja 'samoupravna' organiziranost (beri politika), zahteva zaposlovanje svojih 'zaslužnih' kadrov ne glede na njihovo izobrazbo, znanje in potrebe DO po takem kadru. Praviloma se zaposlijo na vodilna mesta, če že to ne, pa vsaj dobijo 'visok' osebni dohodek. Samoumevno je, da tu ne gre za delavce pri strojih.

Zaradi 'samoupravne odgovornosti' nekaterim delavcem ni glavna preokupacija delo, za katerega je postavljen, ampak dela tisto, kar mu leži ali ima celo drugačne cilje.

Veliko govorimo o štednji, naredimo pa bore malo ali nič. In to se ponavlja v nedogled.

To je le nekaj primerov, kaj se skriva za samoupravljanjem, da dalje ne naštevam.

Za avtoritativno vodenje pa mislim, da je tisto, ki privede do tega, da strokovno odločitev potrdi posameznik, ki zanjo odgovarja in skrbi, da se udejadi. Za nepravilne odločitve in nepravilno vodenje pa morajo biti tudi ustrezne sankcije. Stanje v neki organizacijski enoti ali celoti je odraz vodenja. Vsako kritično stanje je treba takoj preučiti in določiti ukrepe za izboljšanje. Če izboljšanja ni, je znak, da je nekaj narobe: analiza, predlagani ukrepi ali oboje, pa tudi neizvrševanje ukrepov. Mislim, da je predvsem v zadnjem primeru potrebna kadrovska zamenjava.

Kako si zamišljam kadrovanje, o tem tu ne razglabljam. Mislim pa, da je najslabša varianta za vodilne funkcije ravno sedanja, ko gospodarstveniki odhajajo v politiko, politiki pa vodijo gospodarstvo, kar je še slabše. Oboji pa to lahko delajo le amatersko, nekateri pa tudi neodgovorno. Potrebno bi bilo resnično profesionalno delo, brez nagrade za slabe rezultate.

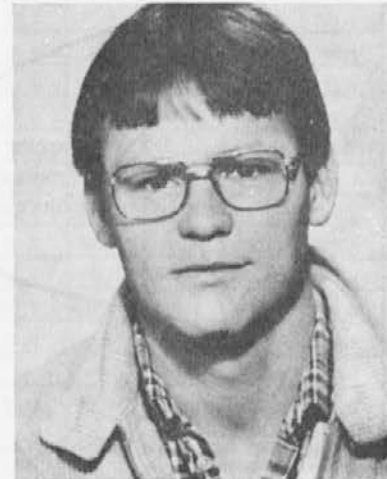
Vprašanje je tudi, kaj naj bi ostalo kot samoupravljanje. Po mojem se naj to odraža v tem, da:

Silvestra Bračko-Božič

Miha Lotrič

Edvard Sisernik

Karel Kušej

Goran Rapuc

Ciril Marin

Franc Orešnik

— poslovodne organe DO postavijo delavci, solastniki ter delničarji (če obstoja ta princip), razpis mora biti javen

— pred izbiro je treba javno prikazati dosedanje delo in kvalitete vseh kandidatov, naj jih spozna vsak, ki voli (delegiranje kandidatov je izključeno)

— je preverjanje uspešnosti poslovnih organov najmanj enkrat letno ob zaključnem računu s tajnim glasovanjem

— letni zaključni račun DO opravi neodvisna institucija in o njem poroča poleg uradnim ustanovam tudi delavcem in ostalim udeležencem v DO

— istočasno z obračunom se interese seznanijo (ne potrjujejo) z gospodarskim načrtom za naslednje obdobje

— za racionalno obnašanje pri stroških, naložbah in delu bi bile zelo učinkovite, za zaposlene pa obvezne delnice. Pri tem bi bil minimalni delež določen. Za višji rang večji delež. Tako bi se večina delavcev obnašala res gospodarno, kot do svoje lastnine, nadzor pa bi bil mnogo učinkovitejši

— je omejeno poseganje države v poslovanje DO in ni možnosti obremenjevanja dohodka prek vnaprejšnjega dogovorjenega deleža.

Seveda je mišljenj in variant še več. Vsek, ki o tem razmišlja, ima verjetno svoje, ki je predvsem odvisna od položaja, ki ga posameznik ima v družbi. Zato moje videnje samoupravljanja in avtoritete ni soljenje pameti drugim, ampak prispevek k pluralizmu mišljenj.

Ne morem pa mimo tega, da ne izrazim globokega nestrinjanja s tistimi, ki pa jih ni malo, ki se upirajo izobraževanju in s tem pridobivanju znanja. Ze star pregovor pravi: 'Več znaš več veljaš'. Znanje, pa naj bo z enega ali drugega področja, ne more škodovati, torej lahko le koristi. Naj bo v bodoče samoupravno ali avtoritativno vodenje, izpopolnjevanje znanja bo potrebno. Kdor z znanjem ostaja na sedanjem nivoju (se dodatno ne izobražuje), kljub svojim pridnim rokam zaostaja. Pričakovati je, da bo dela, ki ga opravljamo danes, vse manj, bo pa drugo, zahtevnejše. Če o tem nismo razmišljali že včeraj, pričujemo vsaj danes.

EDVARD ŠISERNIK, koordinator pulrista kovaškega stroja v Kovačnici:

»Teško si je o vsem predvidenem v kratkem času ustvariti mnenje. Laže bi govoril, če bi stvar že izvedli v praksi.

To nosi človek v sebi, da ima stalno neko avtoriteto v pozitivnem

pomenu; s tem, da mora biti ta avtoriteta takšna, da je zate koristna, da na njeni podlagi ti določene izkušnje pridobiš, da za njo ne stoji prisila, ampak znanje. Takšno avtoriteto bi spoštoval, takšno bi moral vsakdo spoštovati.

Vsekakor danes obstajajo ljudje, ki imajo avtoriteto, ki pa si je mogoče ne zaslužijo, a se je zaradi boja za oblast oklepajo na vse možne načine; pa obstajajo ljudje, ki bi jo morali imeti, pa je nimajo.

Pri nas bi morala biti avtoriteta partija, pa bi lahko samo povedal, da tisti ali tista ustanova, ki je cele generacije ljudi prikrajšala za pridobitve civilizacije in jih potisnila na rob bede, je pri meni osebno zgubila vso avtoriteto in spoštovanje. Če naj bi bila neka demokracija, si moram jaz v širšem kontekstu sam izbrati tistega, avtoriteto, ki bo vodil, ne bom pa sprejemal nekoga, ki si bi hotel vedno znova s popravilnimi izpiti zagotavljati avtoriteto in oblast. Proces demokratizacije že poteka, vendar se prebija skozi zelo močne ideološke bariere.

Fabriška avtoriteta je poglavje za sebe. Formalno seveda obstaja, bi se pa morala še okrepiti do te mere, da bi za to naše podjetje postala absolutna. V današnjih razmerah je to povezano z ogromnimi problemi — zahtevati od ljudi nadpovprečno — bi rekel — delovno disciplino, ustvarjalnost, vendar je za tako aktiviranje delavcev potrebna zelo močna motivacija. Iz tega sledi, da bodo pogoji za to nastali šele s tem, ko bodo podjetja samostojno odločala o svojem poslovanju, delitvi dohodka in pa s poostrojitvijo odgovornosti na vseh nivojih, predvsem pa na samem vrhu, pri vodstvu podjetja, ki naj bi bilo ta avtoriteta. Na ta način, a hkrati z ugodnejšimi pogoji gospodarjenja in s tržnimi zakonitostmi se bo lahko v zadostni meri aktivirala podjetnost. Vodstveni morajo biti pogoj in zgled za delavsko odgovornost, oni morajo s svojimi naprednimi programi in s svojo podjetnostjo ustvarjati pogoje, da bo lahko podjetje dobro poslovalo. S tem dvignejo standard delavcem in jih tako motivirajo za boljše delo.

Absolutno podpiram nove predloge. V železarni imamo ljudi, ki so nas sposobni dobro voditi, čeprav je tudi nekaj takih, ki so še vedno recimo, navajeni delati z roko v roki z občinsko in širšo politiko.

Normalno, da bo, če bodo predlogi osvojeni, samoupravljanje prikrajšano. Toda tako, kot je bilo zdaj, ni funkcioniralo in se najbrž sploh ne bo opazilo, da ga ne bo več toliko. Po mojem bi namreč vsakdo rajši zamenjal tiste pravice za samoupravljanje za malo bolj debele kurtine.

KAREL KUŠEJ, vodja lužilnice v tozdu Jeklovlek:

»Jaz tako razumem samoupravljanje, da delavci o svojem delu odločajo, ne pa da se lahko vsak vtika v vsako stvar, pa se razume nanjo ali ne. Mislim, da ne bi smeli izničiti vseh dosedanjih prizadevanj na tem področju s tem, da bi začel odločati posameznik sam. Logično je, da kot laiki, amaterji o vseh stvareh ne moremo odločati. Zato je prav, da imamo v železarni službe, da odločajo o stvareh, za katere so zadolžene. Delavec pa naj odloča o tistem, na kar ima bolj vpliv, kar ga bolj zanima, saj gotovo za vsako stvar ni dovolj strokovno podkovan. Po drugi strani pa ne smemo negirati odločitve PO, saj je tudi prav, da ima posamezne odločitve.

Menim, da bistvenih sprememb ne bo, dokler pri nas ne bo gospodarstvo samo odločalo o svojem dohodku, dokler ne bomo ločili gospodarstva in politike. Če konec koncev pogledamo: v razvitem svetu je politika odvisna od gospodarstva in ne obratno. Jaz vidim cilj v tem, da država podpira razvoj podjetij, saj bo tako žela koristi in sadove, kar bodo ljudje pridelali, saj konec koncev živimo od dela, ne od tega, kar se kje razpravlja.

Kljub vsemu menim, da se je doslej v samoupravljanju dalo delati, če je kdo le hotel. Da bi bilo vse negativno, ni res. Je elastičnost, je posluš do teženj, ki jih izražajo delovni ljudje. Delovni človek lahko ima vpliv, če le hoče sodelovati. Res pa je, da veliko ljudi ne zaupa več v sistem, zato prepuščajo odločanje drugim. Gotovo pa je samoupravljanje v nekem smislu v železarni zaživelo, le zdaj, v krizni situaciji, je motivacija zanj padla.

Lahko smo odločali, vendar, kar je res, le do določene meje, naprej pa nič več, ker smo bili omejeni, vendar ne toliko znotraj delovne organizacije kot omejevanje od zunaj (dajatve gospodarstva npr.). Zato bi bilo treba, kot sem že prej omenil, dati gospodarstvu proste roke, potem bo lahko tudi samoupravljanje zaživelo, kot je zamišljeno, kajti, če govorimo o družbeni lastnini, potem naj družba o njej tudi odloča. S tem pa ničem zanikati pomena posameznika. Na vsakem posameznem področju so strokovnjaki. Vsek naj opravlja svoje delo, kot je treba, in ga zagovarja. Ni pa s tem rečeno, da tisti, ki ni za to zadolžen, ne bi mogel koristnega predloga dodati. Zato je avtoriteta lahko vsak na svojem področju, če svoje delo v redu opravlja, tudi posameznik za strojem; tudi njemu jo je treba priznati, kajti teorija je eno, praksa pa včasih čisto drugače poteka.

GORAN RAPUC, ključavničar, monter v tozdu SGV:

»Danes je zelo malo takih, ki si še zaslužijo zaupanje, avtoriteta pa naj bi bila tak človek, ki je vreden zaupanja, ki je pošten, saj ves naš sistem temelji na zaupanju. Ni stvar v tem, da je tak človek na položaju, čeprav je danes več takih avtoritet, ki so na položaju, ti kot delavec pa se jih bojiš, ker te lahko onemogočijo, misliš si pa svoje o njih. Vidim pa, da delavci ubogajo na besedo samo tistega, ki je sam najbolj priden, tisti je torej avtoriteta za njih.

Mislim, da je sam sistem omogočil stanje, kakršno je zdaj, saj nobeden ni nobenemu odgovarjal; če mu ni bilo treba odgovarjati, pa je lahko vsak po svoje delal napake.

V samoupravljanju ni treba imeti avtoritete, tako je zastavljeno. Toda pogledajmo to naše samoupravljanje in se vprašajmo, koliko smo do zdaj sploh imeli možnosti samoupravljanja. Jaz že dolgo pravim, da moraš znati samoupravljanje tudi s tistim, kar narediš. Če tako vzamem: 'šloser' bi moral v samoupravljanju tudi ekonomsko politiko 'trajbati', moral bi znati tudi sadove svojega dela obrati, ker končno je to korist. Toda vemo, da to ni možno, zato naj delavci delajo, tisti, ki bo zadosti strokovno usposobljen, pa naj upravlja z rezultati. Vseeno pa bi moral delavec imeti možnost, da bi tistega človeka zamenjal, če bi delal proti njegovemu interesu. Tako pa zdaj imamo pravico samoupravljanja, v resnici pa ne moremo samoupravljanje ne mi ne poslovodni odbor, saj je dosti omejen v svojih pravicah.

Če bi bilo tako, kot sem rekel, bi res nekdo v tvojem imenu odločal. To ne bi bilo slabo, saj delavca v bistvu zanima samo, koliko bo zaslužil, da ne bo stiskal od 15. do 15., da ne bi bilo treba samo varčevati. Menim, da je takih, ki jih razen preživetja zanimajo še druge stvari, malo. Če sodim po svoji sredini, nas je veliko podobnega mnenja, res pa je, da se vsak boji za svojo kožo in da je še vedno tako stanje, da si določenih stvari tudi jaz ne upam povedati.

Kontra socialističnemu samoupravljanju je gnili kapitalizem. Tam je avtoriteta kapitalist, ki išče neko korist. Ima jo, če je delavec priden. Da je priden, mora biti motiviran — to je verižna reakcija. Pri nas pa sem opazil, odkar sem prišel v železarno, da se danes dosti mani dela, kar gre gotovo pripisati nezadovoljstvu, nezaupanju.

V principu se zato strinjam s tem, da bodo vodstveni pridobili večje kompetence in odgovornosti, čeprav imam določene strah, da bo na položajih ostalo veliko ljudi, ki niso

SPREMLJAMO DELOVNI PROCES

STISKALNICE ZA AMERIKO – ŠE VEDNO PO NAČRTU

Da ne bo kdo rekel, kaj kar naprej pišemo o teh ameriških »prešah«, naj spomnim, da o njih pišemo zato, ker gre za pomembno izvozno naročilo, katerega zelo pomemben del je dobavni rok. Če ga bomo izpolnili, bo naša strojegradnja dokazala, da je sposobna prevzemati tako zahtevne posle in se za njen obstoj in napredek ni bati — če ne, na svetovnem trgu nimamo kaj iskati.

Tako resno so stvar vzeli tudi odgovorni za projekt v Strojih in delih in v konstruktorskem biroju, izdelali so dober terminski proizvodni načrt in se organizirali tako, da ga vsaj za zdaj (še) dosledno izpolnjujejo. Po besedah dipl. inž. Jureta Pratekarja bi se moglo zaplesti le v primeru, ko bi se pokazale napake v materialu in bi morali kak del ponovno delati. Zato zelo želijo, da bi se v delovni proces intenzivno vključila tudi kontrola kakovosti.

Pet mesecev po prevzemu naročila je bilo stanje projekta takó:

V Strojeh in dele so prispeli zvarjenci za mize in glave stiskalnic, nadaljevali so s strojno obdelavo zvarjenec, ki so jih dobili od izdelovalca že prej. Začeli so mehansko obdelovati lite in kovane dele za prve stroje. S toplotne obdelave v Djuru Djakoviću so že prispeli veliki stezni vijaki in v tozdu so začeli prilagajati naprave za njihovo mehansko obdelavo — veliko stružnico so morali npr. podaljšati. V železarno je prispelo že tudi nekaj kupljene opreme, kot so tesnila in kotalni ležaji.

Kot smo omenili v prejšnji številki Fužinarja, se mora montaža za te stiskalnice posebej opremiti. To opremo so že začeli izdelovati, pripravljati pa so za-

čeli tudi tehnologijo vrtnanja, ki naj bi bilo zaradi množice izvrtin v vpenjalnih ploščah mize in paha kar najbolj produktivno.

Da bi razbremenili montažo v končni fazi proizvodnje teh stiskalnic, bodo podsklope, kot npr. pahe, zmontirali predčasno.

Odgovorni za projekt so v novembru obiskali proizvajalca tlačne posode, DO Elektrokovinar v Ptuj, in ugotovili, da tudi pri njih dela potekajo po načrtu.

Kot je določeno v pogodbi, so kupcu poslali podrobno pisno poročilo o poteku del, ob koncu novembra pa naj bi predstavniki ameriškega kupca, t. j. firme Hawthorn, znova obiskali železarno in se na svojo oči prepričali, kako izpolnjujemo naročilo.

ŠE O DRUGIH IZVOZNIH POSLIH STROJEGRADNJE

Prve dni novembra so se monterji Strojeh in delov in tozda ETS vrnili iz Amerike, kjer so dali v pogon dve naši stiskalnici (o tem smo pisali že zadnjič), ob koncu novembra so v tozdu dokončali in odposlali firmi Lomasan stiskalnico DE 630, v Ameriko pa so naši poslovneži uspeli prodati tudi stiskalnico KES 400, eno od dveh, ki sta bili že dolgo na zalogi. Drugo naj bi kupila firma Lamprecht iz ZRN.

Z ameriško firmo Applait Arts je sklenjena pogodba za stiskalnico DE 315, ki naj bi jo izdelali prihodnje leto. Predstavniki firme so si v novembru prišli ogledat Železarno Ravne. Želeli so spoznati tovarno, v kateri so stroj naročili.

V novembru so se nadaljevali pogovori o izdelavi dveh proizvodnih linij za ameriške kupce (o tem smo že poročali), kar vse dokazuje, da nam posli z Ame-

Pretakanje

riko gredo kar dobro od rok. Žal so trenutno precej na slabšem posli s Sovjetsko zvezo, saj so odvisni od meddržavne blagovne menjave, zaradi jugoslovanskega presežka pa so se sovjetska naročila pri nas precej zmanjšala. Sredi novembra so Strojeh in delih poslali v Sovjetsko zvezo stiskalnici DA 500/300 in DE 250, naročila za sovjetskega kupca pa imajo tudi za prvo polletje 1989.

V Strojeh in delih si precej obeatajo od projekta, ki ga pripravljajo Slovenske železarne (posle vodi inž. Geršak). Jugoslavija naj bi zgradila v Sovjetski zvezi celotno tovarno posode. Nosilec

tehnologije naj bi bila tovarna EMO Celje, Železarna Ravne pa naj bi zanjo izdelala 12 različnih stiskalnic.

V drugi polovici novembra so bili v Crveni zastavi tehnično komercialni pogovori o dobavi linije za razrez pločevine. Dogovarjali so se o tem, da bi Železarna Ravne prevzela izdelavo linije skupno z italijansko firmo Inesse. Tu sicer ne gre za izvoz, vendar bo projekt financirala italijanska vlada v okviru sredstev, ki jih je namenila Jugoslaviji kot pomoč za razvoj tehnologije.

Mojca Potočnik

vredni zaupanja. Da bo zoženo odločanje delavskega sveta, pa se mi tudi zdi prav, saj je bil zdaj v odločanju kljub formalnim pravicam omejen prvič s sistemom, drugič pa strokovno.

CIRIL MARIN, vhodni kontrolor, tozđ KK:

»S politikó se nisem nikoli bavil. Nikjer nisem bil aktiven. Sam se nisem silil, ker sem imel občutek, da nikjer nobeden nobene moči nima in ker sem videl mnoge nepravilnosti, drugi pa me tudi niso spravljali zraven. Poleg tega sem si mislil in tudi čutil sem tako, da nisem sposoben. Pa tudi, kako bi rekel, časa nisem imel, saj sem moral še popoldne privatno delati, da sem z eno plačo preživljal petčlansko družino.

Poskusil pa sem se s samoupravljanjem. Hodil sem na sestanke, včasih sem tudi kaj rekel, pa tisto ni bilo upoštevano. Menim, da se mnenje delavcev le malokdaj prenese naprej. Navadno dobijo predlog z vrha, potem pa ne morejo ukrepati. Kar je servirano, ostane. Zato bi lahko rekel, da je samoupravljanje pri nas samo na papirju. Tudi za delavski svet imam občutek, da ne odloča veliko.

Meni se zdi, da pri nas niti z dobrim delom ne prideš nikamor, tudi zaslužiš ne bolje. Brat pa npr. dela v Avstriji, dela od ure do ure in ve, zakaj dela. Pri nas pa lahko delaš, pa ne dobiš plačano. To je razlika, ker je v Avstriji privat, privatnik pa se briga za rezultate in motivacijo. Mi bi zato morali najbolj poudariti delo, kajti delo ustvarja vse. Zorganizirati ga mora seveda vodstvo.

Mislím, da bi pri nas bilo boljše, če bi sposoben posameznik v vodstvu imel več pravic, istočasno pa seveda več odgovornosti. Zdaj pa je prevečkrat tako, da ljudje rinejo na položaje, pa niso sposobni. Zato je pri nas gospodarstvo zaženo.

FRANC OREŠNIK, strugar v TSD:

»Če vzamem posameznika, ki naj bi odločal, samoupravne organe pa potem le informiral o odločenem, je njegova uspešnost čisto odvisna od tega, kakšen človek je. Ker sem bil že v več podjetjih in se srečal z različnimi strukturami ljudi, lahko rečem, da je vse odvisno od poštenja posameznika in njegovega odnosa do firme in družbe. Če bo naredil vse, da bosta firma in družba kot taki bogati in da bosta imeli delo, bo v

redu, če pa se bo hotel okoristiti, ne. Mislím, da se moramo prav ljudi, ki bi se hoteli okoristiti, bati. Imamo pa take, to je najbolj vidno iz vsemogočih afer, kot je npr. bila tudi Gorenje-Körting. Zato je zelo važno kadrovanje teh ljudi. Že v fazi kandidature je treba pretehtati njihovo preteklost, sposobnost. Opažam pa, da v širši družbi, pa če gledamo samo ravensko občino, pa marsikdaj vemo, da so ljudje delali napake, pa jih še vedno forsiramo na odgovorna delovna mesta, kjer imajo še nadaljnjo možnost nepoštenega dela.

O zdajšnji vlogi delavskega sveta kot osrednjega samoupravnega organa bi rekel, da gotovo odloča tudi o formalnostih in ga s tem mučimo. Prav je, da o stvareh, o katerih ni dovolj strokovno podkovan, ne bi odločal, pač pa bi odločalo vodstvo, s tem, da pa morajo biti njegove odločitve res v korist delovne organizacije in družbe. Če npr. gledam že s stališča, koliko mi delavci zapravimo ur na sejah, je to velika škoda na račun dela.

Menim, da je samoupravni sistem dober, le mi smo ga pokvarili, zato tak ne velja več. Niso le zunanji faktorji krivi, pogledjmo sebe: dopoldne se obnašamo kot proizvajalci in se

odločimo za podražitev naših izdelkov, popoldne kot potrošniki, ko proti podražitvam protestiramo. Zato je žal tako, da tudi jaz v tem ljube samoupravljanju ne vidim efektov. Teorija ni zgrešena, le mi zavestno grešimo in ne spoštujemo dogovorjenega; če npr. samo spomnim na »govorancije« o razbremenjevanju gospodarstva.

Po mojem mnenju obstaja od začetka človeštva piramida, na vrhu katere je eden, ki vodi vse druge. Tako je možen uspeh, s široko paleto idej pa se ne da. Glejte, zdaj sva prišla do tega, da ne gre drugače, kot da je eno mnenje. Če se poslovodni tim pametno odloči, s trezno presojo, se bo tako ali tako za tisto najbolj pametno varianto odločil; da se bo lahko, pa bo imel predloge strokovnih služb. Te smo prav s tem namenom uvedli in povsod v svetu je tako.

Menim, da ni škoda vseh teh 40 let, da smo to spoznali. Toda zdi se mi, da včasih ni bilo tako širokih zahtev, kot so danes, in da so imeli posamezniki večjo moč. Mi sami pa smo veliko izničili, zdaj pa se hočemo afirmirati, biti nekakšni odrešniki, dejansko pa smo nemočni.

Helena Merkač

KAJ NAM ZA PNEVMATIKO SVETUJE TRG

27. in 28. oktobra je bila v sejni sobi na upravi okrogla miza o pnevmatiki Zelezarne Ravne. Vabilu nanjo se je odzvalo okoli 60 predstavnikov raznih podjetij iz vse Jugoslavije. Tozd RPT jo je organiziral z namenom, da dobi odgovore na naslednja vprašanja: kakšne so možnosti uveljavljanja naše pnevmatike na trgu, kakšen razvoj in kakšno kvaliteto pnevmatike bo trg zahteval v prihod-

trah za hitro servisiranje in izobraževanje servisantov. Vzporedno je treba izdelati servisne knjige, iz katerih bodo razvidne dovoljene obrabe gibajočih se delov.

Razviti moramo naslednje nove izdelke:

- pnevmatični vijači
- svedri za premog
- pnevmatična žaga

Z okrogle mize o pnevmatiki

njih letih in kako smiselno je povezovanje s tujimi firmami.

Na posvetu so sprejeli naslednje sklepe:

• Zmanjšanje povpraševanja po naših izdelkih pnevmatike so povzročili:

a) zmanjšanje investicij v gradbeništvu oziroma pomanjkanje denarja pri potrošnikih

b) sorazmerno slaba kvaliteta naših izdelkov

c) slaba prisotnost naših predstavnikov na trgu oziroma pri potrošnikih (kljub temu, da imamo referenta za prodajo, pospeševalca prodaje, raziskavo trga, razvoj trga, trgovske hiše, tehnično službo za preizkušanje proizvodov).

• Zaloge so pereč problem zlasti v zadnjem času, ko jih je bilo treba revalorizirati. Posledica tega je pomanjkanje rezervnih delov, ker se praktično ne ve, kdo naj zaloge ima. Zato je treba organizirati računalniško obdelavo vodenja zalog in mesečno izdajati bilten o njihovem stanju.

• Formirati moramo tehnično komercialno skupino za pospeševanje prodaje in za uvajanje novih proizvodov pri potrošnikih. Ojačati je treba servisno izobraževalno skupino za sprotno vzdrževanje in šolanje delavcev pri potrošnikih.

• Organizirati je treba lastno delovišče za sprotno preizkušanje pnevmatičnih strojev in orodij.

• V tozdu je treba uvesti sistem za vzdrževanje in zagotavljanje kvalitete, ker sedanji nivo kvalitete več ne ustreza zahtevam trga in normalni eksploataciji.

• V tozdu je treba formirati servisno delavnico z učnim cen-

- pnevmatični dvigovalci
- oprema za pripravo zraka (čistilci, naoljevalci, regulatorji)
- odpraševalne naprave
- hidravlično vrtno kladivo HVK-23, HVK-110
- hidravlično razbijalno kladivo TRH-200

- vitelj sile 1200 kg
- hidravlično vrtno kladivo (podobno Tamrock L550)
- vrtni pribor
- drogovci
- krone
- adapterji
- spojnice.

- V prihodnje bomo pri razvoju novih izdelkov organizirali skupne razvojne time in tudi združili sredstva potrošnikov in našega razvoja.

• Sodelovanje s tujimi firmami je zaželeno, ker bi se s tem razširil spekter proizvodov in povečala kvaliteta.

• V aprilu '89 je treba organizirati širše posvetovanje o pnevmatiki z namenom, da iz referatov dobimo znanja za nadaljnji razvoj nove opreme. Na posvetovanje moramo povabiti razvojne institute in skupine, ki se ukvarjajo s tehnologijo eksploatacije rudnin. Ta tehnologija je osnova za izbiro opreme.

• V naslednjih mesecih bodo naši komercialisti in tehnični strokovnjaki obiskali potrošnike oziroma udeležence okrogle mize z namenom, da pridobimo nova naročila in definiramo prihodnji razvoj.

• V naslednjih mesecih bodo naši komercialisti in tehnični strokovnjaki obiskali potrošnike oziroma udeležence okrogle mize z namenom, da pridobimo nova naročila in definiramo prihodnji razvoj.

(Vir: zapisnik sklepov z okrogle mize)

VISOKO PRIZNANJE ZA NAŠE NOŽE NA X. MEDNARODNEM SEJMU GRAFIČNE IN PAPIRNE INDUSTRIJE V BEOGRADU

Na beograjskem sejmu papirne in grafične industrije, ki je trajal od 26. do 31. 10. 1988 smo med ostalimi noži razstavljali prvič nože troreznike iz compound valjanega hitroreznega jekla in nože troreznike, ki so bili visoko temperaturno lotani z reznim delom iz hitroreznega jekla.

Z razvojem tehnologije izdelave papirja, ki prehaja iz klasično izdelanih papirjev iz celuloznih vlaken, bombažnih vlaken na oplemeniten papir s folijami in drugimi dodatki, je nujen razvoj nožev za kvaliteten razrez tega papirja.

Zelezarna Ravne je poznan proizvajalec strojnih nožev za vse vrste panog. Z dolgoletno tradicijo proizvodnje kakovostnih jekel želi s proizvodnjo programa kvalitetnih jekel ujeti korak z nenehnim razvojem, željami in potrebami kupcev. Z lastnim razvojem in sodelovanjem z Metalurškim inštitutom v Ljubljani smo uspeli izdelati nože (troreznike) za obrezovanje knjig, zvezkov, brošur itd. iz volframovega hitroreznega jekla na principu visokotemperaturnega lotanja in nože compound valjanega hitroreznega jekla. Te nože odlikuje visoka rezna in obrabna sposobnost, ki jo nudi hitrorezno jeklo na rezini.

Na zahtevnem zahodnem tržišču uporabljajo za razrez papirja v glavnem tri vrste nožev in to:

- za normalne pogoje rezanja platirane compound nože iz orodnega jekla
- za zahtevne pogoje visoko temperaturno lotane platirane nože iz hitroreznega materiala
- za najbolj zahtevne pogoje pa nože s trdo kovino.

Na domačem tržišču se za razrez papirja uporabljajo naši klasični compound noži. Večja podjetja, posebno pri večjih serijah rezanja zvezkov, brošur in knjig, ki imajo sodobne stroje, pa uporabljajo trdokovinske nože, ki jih nabavljajo iz uvoza. Na domačem kakor tudi na zahtevnem zahodnem tržišču je pogosto povpraševanje po nožih, platiranih s hitroreznimi jekli, ki vzdržijo oziroma imajo obrabno obstojnost 3—5-krat večjo kot noži, platirani z orodnim jeklom.

Na osnovi izpolnjenega anketnega lista si je strokovna žirija ogledala razstavljene eksponate. Za grafične nože troreznike z reznim delom iz hitroreznega jekla, ki smo jih na 10. mednarodnem sejmu grafične in papirne industrije v Beogradu predstavili širši javnosti, nam je strokovna žirija dodelila visoko priznanje »srebrni pečat«.

Diploma »srebrni pečat«, ki smo jo prejeli na slavnostni podelitvi dne 28. 10. 1988, je priznanje tozdu Industrijski noži, raziskavam in razvoju ter Metalurškemu inštitutu za nenehen razvoj in sposobnost prislunosti potrebam kupcev, ki so vedno bolj zahtevni, na domačem posebno pa še na zahtevnih zahodnih tržiščih. Je pa tudi obveznost.

Stanko Vrhovnik

KAJ NAŽIRA LUŽILNICO IN LUŽILCE

Lužilnica tozda Jeklovlek je velika hala z malo ljudmi. Če jih vprašate po zdravju, rečejo hvala, v redu; da vsakoletni pregledi kažejo, da jih hlapi kislin ne nažirajo.

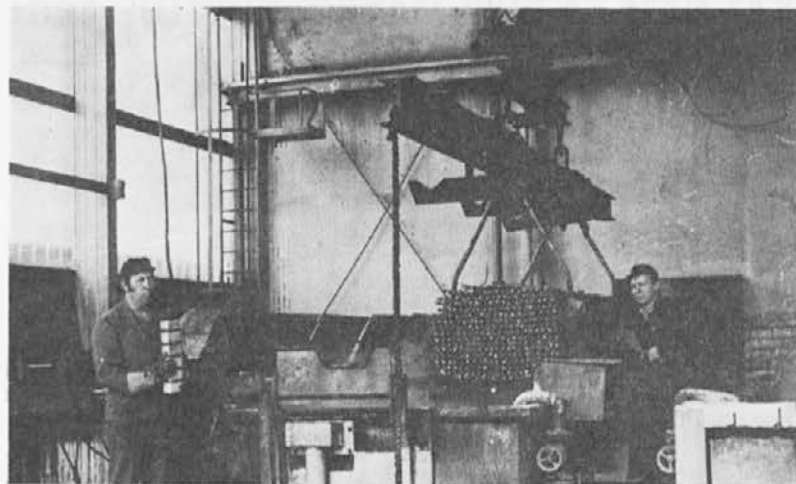
Vidijo pa ljudje v lužilnici, da hlapi nažirajo marsikaj drugega pri njih. Posebno radi imajo vse, kar je iz železa. In ni šment da je celo cela konstrukcija hale lužilnice železna! Torej je nažiranje veliko. Da ne pride do preglobokega, takšnega, zaradi katerega se lahko komu tudi kaj sesede na glavo, so močno angažirani vzdrževalci. Kar naprej odstranjujejo rjo, pleskajo in popravljajo kaj, da je vse spet videti lepo in zdravo. Tudi novim grelcem, o katerih smo lani tako pohvalno pisali in ki so plastificirani, je že videti pod kožo.

Kaj storiti, se menda ve. Vse naprave, npr. za gretje, bi morale biti nameščene zunaj, da bi v halo šli samo dovodi, konstrukcija bi morala biti iz drugega materiala, čistilne naprave bi morale biti drugačne itd.

To vemo, a ni denarja za takšne stvari.

Pa menda ne tudi zato, kar ga vzdrževanje — kurativa — v lužilnici preveč požre na račun preventive?

H. Merkač

SKRB DANES ZA JUTRI

Po osmih letih prvič remont avtomatskega kovaškega stroja

Avtomatski kovaški stroj je bil leta 1980 za Železarno Ravne velika pridobitev.

Danes, po osmih letih, lahko zapišemo, da je bil tudi dobra naložba, saj je vseskozi dajal lepe rezultate in je tozda Kovačnica tudi na njegov račun tako uspešen obrat, kot je. Vrednostno je namreč prav njemu vsak mesec pripisati tretjino proizvodnje Kovačnice.

Posle smo za stroj sklenili z zahodnonemško firmo GFM iz Steyerja. Po pogodbi smo tudi prvi generalni remont, ki je bil od 17. oktobra do sredine decembra

Poudaril bi rad, da je bil stroj pred demontažo še v zelo dobrem stanju, kar me je zelo presenetilo. Očitno ste ga dobro preventivno vzdrževali in tudi dobro delali z njim. To lahko rečem, saj nadziram veliko remontov naših strojev v različnih državah.

Pri vas se mi zdi vse v redu, zato se tukaj prijetno počutim. Upam, da bo remont uspešen in da bo potem stroj spet lahko delal s polno zmogljivostjo in vam dajal tisto, kar od njega pričakujete.

Kot predstavnik tozda je o tej veliki akciji v avtomatski kovačnici spregovoril delovodja težke kovačnice Alojz Ferk. Tudi on je izpostavil zelo pozitivno oceno, ki jo je o stanju, v kakršnem je stroj našel, izrekel predstavnik firme GFM. Takšna pohvala je stimulatívno vplivala tudi na dela ob remontu.

»Lepo nam gre. Čas nam ne visi na vratu, saj imamo glede na plan že nekaj prihranka. Res je sicer, da smo plan postavili prej, ko še nismo vedeli, v kakšnem stanju je stroj, a kljub temu nas

Alojz Ferk

to, da gre brez zapletov, veseli in spodbuja. Vse gre v redu, tudi organizacija dela, pa čeprav je pri tako velikem delu potrebna kar precejšnja koordinacija med

vključenimi. To smo tozdi PII, Komerciala, ETS, Kovačnica in seveda SGV, na katerega pade glavčina dela. Pomembne so bile priprave na remont. Kar se je dalo, smo pripravili vnaprej, češar ne, dajemo sproti v popravilo ali na novo izdelati. Pri tem je najbolj angažirana naša centralna delavnica, nekaj delov pa smo poslali tudi v firmo GFM.

Naj za ilustracijo navedemo še mnenje delegacije iz Zenice, ki je v času remonta obiskala našo železarno in ki ima podoben stroj kot mi. Čudila se je, zakaj raznašamo stroj in si delamo stroške z remontom, ko vendar še ni potrebe. Še vsaj nekaj let da bi lahko še brez skrbi delali z njim.

Odgovor je, da zato, ker ga želimo še dolgo imeti tako dobrega, kot je, da bo še naprej pomenil tretjino proizvodnje enega izmed naših največjih tozdov (če bodo le naročila!). To je skrb danes za jutri, katere pomena se očitno dobro zavedajo tako naši kovači kot vzdrževalci.

Res pa bi bila velika škoda, če generalno obnovljeni stroj v prihodnjih letih ne bi imel dela, kateremu je odlično kos in ki je tako pomembno za našo železarno. Toda to je že druga tema.

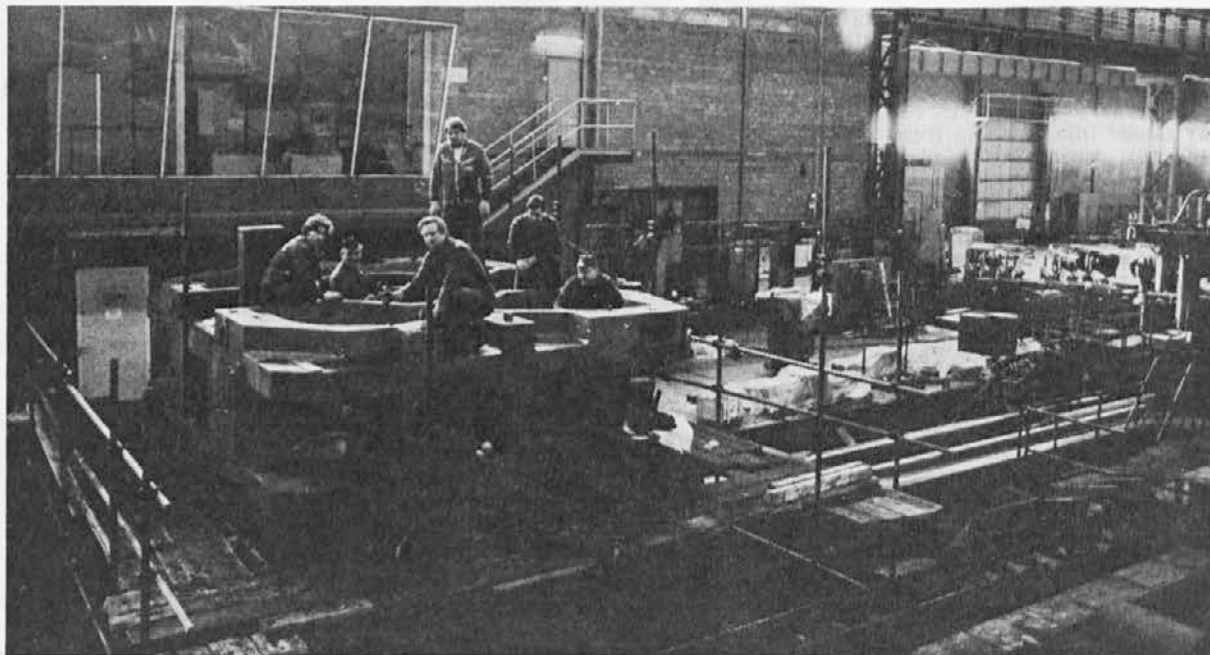
Helena Merkač

Heinrich Wilhelm

letos, opravili pod nadzorstvom firme dobaviteljice. Predstavljal jo je Heinrich Wilhelm, ki je za Fužinar povedal:

»Sem predstavnik firme GFM, firme, ki ima približno 900 zaposlenih. Naša glavna dejavnost je proizvodnja avtomatskih kovaških strojev, ki jih potem prodajamo po vsem svetu. Eden teh strojev je tudi vaš, katerega generalni remont moramo v sodelovanju z vami opraviti še mi.

FUŽINAR ZA RAZVOJ

Kako do reda iz nereda 55 tisoč pozicij

Nadaljujemo s prispevki o tem, kako nastaja računalniško podprt informacijski sistem (RPIS) v železarni, tokrat z **Dragom Horjakom**, samostojnim strokovnim delavcem za strojno standardizacijo v tozdu RPT, in **Antonijo Šegel**, inž. za uvajanje računalniško krmiljene proizvodnje v tozdu Stroji in deli; skupaj zato, ker je delo tov. Šeglove v precejšnji meri vezano tudi s Horjakovim. (Sploh pa so povezane bistvo informacijskih sistemov, zato še bolje, da je predstavljena ena konkretnih).

Kako je povezano? Najbolj laično rečeno tako: tov. Horjak s sodelavci skuša spraviti v red morje (delovna organizacija) podatkov s področja materialnega poslovanja, delo tov. Šeglove pa predstavlja eno izmed rek v to morje (tozđ). Oba delata v sklopu projekta reorganizacije »integralno materialno gospodarjenje«.

Drago Horjak

Področje je torej materialno poslovanje, predmeti dela na tem področju pa vsi elementi, ki jih potrebujemo za izdelavo naših proizvodov; tisti, ki jih imamo na zalogi, in tisti, ki jih nabavljamo. Tega je ogromno, okoli 55 tisoč različnih pozicij (vsak vijak, ki je malo drugačen kot drugi, je posebna pozicija). Zato ni bilo nič čudnega, da je bilo to področje ročno nemogoče obvladovati. Pa ne le to, področje je bilo treba tudi urediti, saj so bili pogosti večkratni zapisi matičnih stavkov (bile so npr. različne šifre za enake vijake). Kot je poudaril tov. Horjak, pa pomenijo vse te različne šifre oz. napake dinarsko vrednost, saj nosijo za sabo zaloge.

»Ko bomo očistili baze podatkov tako, da bodo čiste, bomo opravili veliko delo z ogromno finančno vrednostjo«, pravi tov.

Horjak. Rezultat bo vsem uporabnikom dostopen katalog (kot knjiga in na računalniku), vsebina v njem pa bo razvrščena po stopnji zahtevnosti podatkov (vsak uporabnik ne rabi vseh podatkov).

»Tako je naša naloga zdaj vse osnovne podatke o materialih, ki so v železarni v skladiščih ali vanja prihajajo oz. iz njih odhajajo, spraviti v uniformiran, tipiziran računalniški zapis. Tako bomo pripravili podatke za sledenje pretoka materiala skozi proizvodno verigo. Veriga oz. osnovna sled materiala, ki pride v železarno, je danes že stalno prisotna, ker jo vzdržuje računalnik, žal pa je še ogromno dela treba postoriti za nazaj. Predvsem je preveč različnih pozicij, kot sem že omenil, okoli 55.000, zato v posvetovanju z uporabniki (tudi s tozdom Stroji in deli) določimo neko razumno mejo zanje. Naredimo izbor standardnih elementov. Tako smo pri nekaterih elementih že prišli z 10 na 4 pozicije (prej je npr. železarna uporabljala 10 vrst vijakov M4, zdaj le 4). Tako smo do zdaj spravili v red okoli 5000 pozicij, kar pomeni seveda šele prvo fazo dela. Kaj smo s tem pridobili? Lažje spremljamo stanje zalog oz. sledimo minimalnim in maksimalnim zalogam, če so materiali večji, se na račun redukcije zmanjša skladiščni prostor, možen je boljši pregled. Samo pri večjih elementih smo uspeli zmanjšati število pozicij za 20 %, uredili pa smo že vezne elemente, cevni in tesnilni material,« pravi tov. Horjak. To so gotovo že lepi uspehi, sploh če upoštevamo, da je delo novo in da so bili v začetku precejšnji problemi, da so razbili »mojstrsko miselnost«. Se pa zdi Dragu Horjaku delo, kljub temu da ne gre za direktno računalniško programiranje, zanimivo, čeprav se je treba paziti, da ne postaneš birokrat nad podatki (vsakega, tudi mrtvega, se bojiš zavreči, saj je delo take narave, da vodi k perfektizaciji).

»Pri predstavljenem je torej bistvena težnja, da bi bil pretok materialov v železarni in informacij o njih minimalen, najkrajši možen. Uporabniki se menda že zavedajo, da je del posla opravljen, čeprav vsi še ne sodelujejo. V verigi pa morajo delati vsi, če ne bo težko priti na zeleno vejo. Posebno se tega pomena zavedajo v Strojih in delih, kjer to delo zelo dobro opravlja tov. Šeglova,« je sklenil Drago Horjak.

Kot je poudarila tov. Šeglova, izhaja njeno delo iz spoznanja, da je kvaliteta mnogih podatkov, ki se pretakajo skozi računalnik, neustrezna. Izhodne informacije so večkrat nepopolne in begajo ljudi, zato je zelo pomembno reševati probleme s stališča uporabnika. Železarna Ravne je v zadnjih letih naredila ogromno računalniških programov, vendar jih veliko sploh ni zaživel v praksi. »Zato je moja naloga, da

»Delo, vezano na Horjakovo, predstavlja le kakšnih 10 odstotkov mojega celotnega dela. Imam pa pri tem dve funkciji. Naprej pri oblikovanju računalniškega sistema materialnega poslovanja, ko delam na kvaliteti materialnih zapisov oz. na odpravljanju dvojnih šifer, ko je torej treba videti problem, ga izluščiti in okvirno predlagati izboljšavo. Konkretno šifre po navodilih službe za standardizacijo. Angažiram vse tiste

Antonija Šegel

računalniške programe apliciram v praksi, da zaživijo. Ko vidim problem, ga nakažem ustreznim službam, da ga rešijo. Vključijo se načrtovalci in programerji, nato pa se pojavi vprašanje, kako rešitev aplicirati v proizvodnji. Kot sem že omenila, pa temu vprašanju v železarni večkrat ne posvečamo dovolj pozornosti. Zakaj ne? Včasih je lahko vzrok tudi oprema, čeprav moram za naš tozđ reči, da imamo zdaj v primerjavi z drugimi tozdi še kar zadovoljivo opremo. Skoraj vso tehnologijo vnašamo prek terminalov IBM v centralni računalnik, skladiščno poslovanje pa imamo v celoti rešeno na lastnem računalniku Delta. Ocenjujem, da so zdaj tako terminali DELTE kot IBM pri nas dobro izkoriščeni, in da z obema službama (APP in AOP) dobro sodelujemo. Oboji imajo posluh za probleme v tozdu in nam skušajo v najkrajšem možnem času pomagati. Pri opremi bi omenila tudi PC, ki jih imamo nekaj, a so izkoriščeni le kot terminali DELTE, nič pa jih ne uporabljamo za razvojno delo. V tozdu so pač potrebe proizvodnje prve,« pravi Antonija Šegel.

Mačehovski odnos do programov, ki naj bi zaživel v praksi, se torej sedaj z ljudmi, kot je tov. Šeglova, spreminja. Programe, tudi tega, o katerem je govoril tov. Horjak, so začeli pred približno letom urejevati s kvalitetskimi vnosi podatkov.

ljudi, ki razpoznavajo določen material. Zdaj smo tako daleč, da že vidimo, kje so pasti, in se jim poskušamo vsaj izogniti, če jih že ne moremo takoj rešiti.

Druga moja naloga potem je, da izboljšano varianto, ki bo v tem primeru konkretno v katalogu, spravimo v tozdu v življenje. Ko delam z ljudmi, vidim, da nekateri lažje uporabljajo podatke iz knjig, mlajše generacije pa raje segajo po računalniških rešitvah. Zato smo se domenili, da bo katalog narejen na takšni kvalitetni osnovi, da bosta možna oba omenjena načina zapisov. Računamo, da bo katalog mogoče začeti uporabljati v prvi polovici naslednjega leta,« je poudarila tov. Šeglova.

Sklenemo lahko, da prizadevanje daje rezultate, kar dokazujeta tako delo tov. Šeglove kot delo tov. Horjaka. Seveda ne morejo biti ti že v prvem letu na vsem področju in v celoti popolni, nastajajo pa in to je spodbuda za nadaljnje delo, čeprav pravi tov. Šeglova:

»Če razsežnost vseh napak ocenimo s 100 točkami in jih od tega rešimo polovico, smo že napravili prvi velik korak, toda še zmeraj veliko premajhnega za uspešno delo.«

S takimi ljudmi se ni bati, da bi njihovo delo ostajalo na pol poti.

Helena Merkač

RAZPOREJANJE IN STROKOVNA IZOBRAZBA

O razporejanju govorijo Zakon o združenem delu, Zakon o delovnih razmerjih SRS in Pravilnik o delovnih razmerjih Železarne Ravne. Ker bom v tem članku govoril o razporejanju delavcev na dela oz. naloge, ki ne ustrezajo njihovim strokovnim izobrazbi oz. z delom pridobljeni delovni zmožnosti, si pogledajmo, kam v paleti razporejanja spada »naše«.

ZZD kot temeljni zakonski akt, tudi kar se razporejanja tiče, loči dve glavni obliki razporejanja in pri obeh še štiri možnosti.

Temeljni obliki razporejanja sta:

1. razporejanje znotraj tozda (enovite DO)

2. razporejanje med tozdi (med DO v SOZD-u)

Omenjene štiri možnosti pa so: — razporejanje na dela oz. naloge, ki ustrezajo delavčevi strokovni izobrazbi oz. z delom pridobljeni delovni zmožnosti

— razporejanje na dela oz. naloge, ki ne ustrezajo delavčevi strokovni izobrazbi oz. z delom pridobljeni delovni zmožnosti

— razporeditev v drug kraj

— začasna razporeditev.

Razporejanje, o katerem govorim, (2. alineja) je izredno razporejanje, ker je pravzaprav izjema od pravila, ki je temeljno pri razporejanju, in sicer, da je delavec lahko razporejen le na dela oz. naloge, ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi oz. z delom pridobljeni delovni zmožnosti in še to le na podlagi ugotovljenih potreb in v skladu z merili, ki jih določa SSA.

Ker ZZD (131. čl.) in Zakon o delovnih razmerjih (43.—47. člen ZDR) napotujeta, ob upoštevanju temeljev, na samoupravni splošni akt (SSA), tj. Pravilnik o delovnih razmerjih, si ga, ne da bi obšli temelje, pogledajmo.

Pravilnik o delovnih razmerjih Železarne Ravne (pravilnik) pozna naslednje primere razporejanja delavcev na dela oz. naloge, ki ne ustrezajo njihovi strokovni izobrazbi oz. z delom pridobljeni delovni zmožnosti:

1. primer

Če delavec v to privoli (62. člen pravilnika). Da ne bi bilo nesporezumov, priporočam, da naj bo soglasje pisno.

2. primer

V členu 63 pravilnika je naštetih primeroma 9 situacij, v katerih se lahko izvede razporeditev (gre za višjo silo).

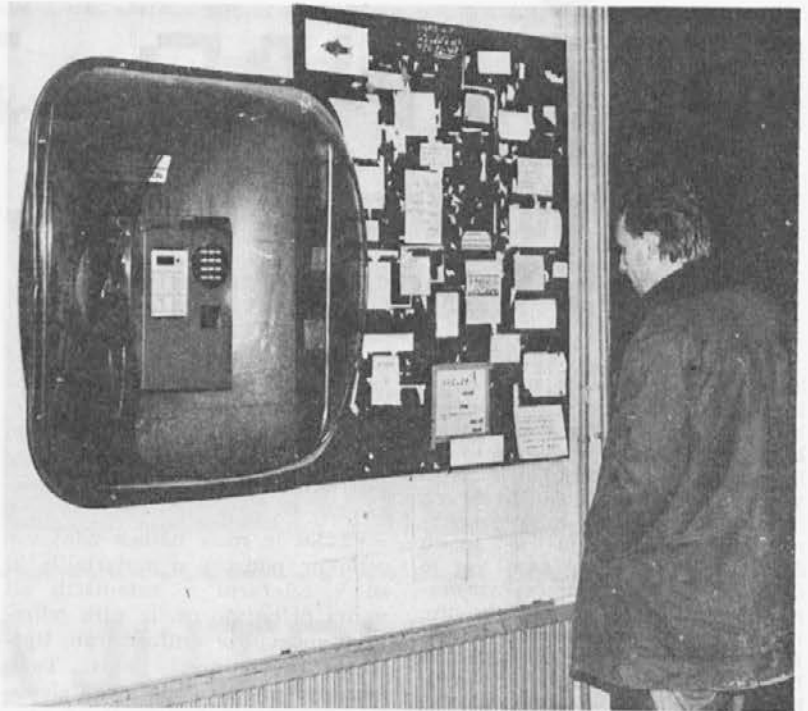
Da ne bi prišlo do zlorab, si pogledajmo, kaj »višja sila« pravzaprav pomeni. O višji sili ali, kakor ji pravniki tudi pravimo, kvalificiranem naključju, lahko govorimo, če je nastopil vzrok, ki ga ni bilo možno pričakovati, se mu izogniti ali ga odvrniti. Napačno bi bilo misliti, da je lahko takšen dogodek le naraven. V okvir višje sile spadajo tudi različni družbeni dogodki (vojna, stavka, epidemija) in ukrepi državnih organov (npr. prepoved izvoza, uvoza).

O razporeditvi v tem primeru odloči ravnatelj, o čemer mora v 7 dneh po odločitvi seznaniti komisijo za kadre in splošne zadeve. Odločitev ravnatelja bo pretežno ustna, saj si ne moremo predstavljati, ob takšni naravi 2. primera pisnosti sklepa.

Delavec lahko seveda v 15 dneh od sprejetja takšne odločitve ugovarja, vendar njegov ugovor ne zadrži izvršitve sklepa. Razporeditev velja, dokler trajajo razlogi za to.

3. primer

Delavec je lahko razporejen na dela oz. naloge, ki ne ustrezajo

Večja ponudba kot povpraševanje

njegovi strokovni izobrazbi oz. z delom pridobljeni delovni zmožnosti tudi, če mu je izrečen varstveni, vzgojni ali disciplinski ukrep, zaradi katerega ne more opravljati svojih del oz. nalog (64. člen). Sklep o tem sprejme komisija za kadre in splošne zadeve. Ugovor delavca ne zadrži izvršitve sklepa. Razporeditev velja, dokler traja prepoved, izrečena z ukrepom.

4. primer

Kadar je delavec pri delu neuspešen (ne dosega rezultatov, ki se navadno dosegajo) oz. kadar se oceni, da bi na drugih delih oziroma nalogah dosegel boljše delovne uspehe (65. člen).

Razloge za razporeditev v tem primeru pisno ugotovi za tak primer ustanovljena strokovna ko-

misija delavcev iz njegove delovne skupine najmanj enake strokovnosti, kot je delavčeva. Komisija določi delavski svet tozda. Iz pisne ocene mora biti viden način ugotavljanja delavčeve delovne uspešnosti in na podlagi česa je bila izdelana ocena. O razporeditvi odloči komisija za kadre, ko ji ravnatelj predlaga drugo ustrezno delo za prerazporeditev. Delavčev ugovor zadrži izvršitev sklepa.

S podrobnim opisom primerov te razporeditve hočemo opozoriti, da je razporeditev na dela oz. naloge, ki ne ustrezajo delavčevi strokovni izobrazbi oz. z delom pridobljeni delovni zmožnosti, iz kakršnihkoli drugih razlogov nezakonita.

Ker veljavna ureditev povzroča precej težav (pojav tehničnih in tehnoloških ter ekonomskih viškov), ni malo težej po uveljavitvi tržnih razmer tudi na tem področju. Iz delovnih gradiv ter predlogov osnutkov nove delovne zakonodaje je jasno razvidno, da bistvenih sprememb ne bo!

Miran Kos

NOVI SRBSKI AFORIZMI

Poznam tovariša, ki je članek partije.

V komunizmu bomo vsi neza-
posleni.

Zemljo smo najprej delili kmetom,
potem pa še drugim.

Trkanje po prsah je priprava
terena za medalje.

Milenko Pajović

Ni potrebe po nadaljnji decentralizaciji družbe. Število naših ljudi je omejeno.

Prihodnost bi se že morala začeti, toda preteklost še ni končana.

Mihailo Veljković

Delo z nožem

mladi fužinar

priloga informativnega fužinarja

Leto XV

Ravne na Koroškem, 14. decembra 1988

Št. 5

Mladi fužinar izhaja kot mesečna priloga Informativnega fužinarja. Uredniški odbor: Marta Vrenčur, Saša Meško, Alojz Lipovnik, Barbara Sušnik in Silvo Jaš, ki odgovarja tudi za vsebino.

Program dela mladih v Železarni Ravne za 1989. leto

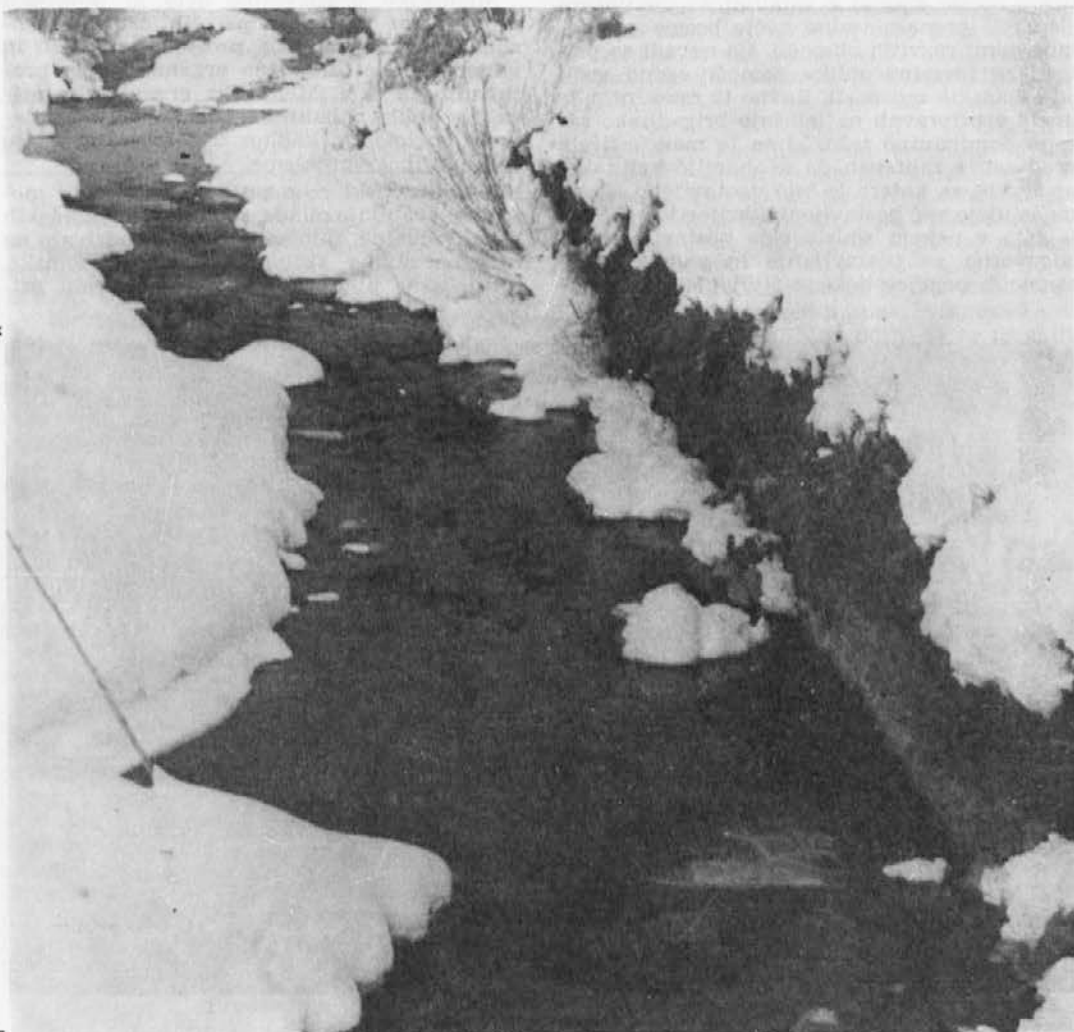
- Prvenstvo v sankanju v sodelovanju AS ZR, organizira komisija za šport in rekreacijo.
- Nabor '89 (sprejemanje karakteristik in predlogov za rekrutiranje organizirata in izvedeta organizatorja za SLO in DS).
- Usposabljanje mladih informatorjev (komisija za informiranje).
- Evidentiranje za mladinske delovne akcije — komisija za MDA.
- Pohod Koroška v zimi '89 in Po poteh 14. divizije — organizira organizator za SLO in DS pri KS OO ZSMS ŽR skupno s komisijo za SLO in DS pri OK ZSMS.
- Prvenstvo v smučanju s sodelovanjem aktiva štipendistov ŽR — organizira komisija za šport in rekreacijo.
- Organiziranje okrogle mize o mladinski in gospodarski problematiki v železarni ter izven nje. Pripravi komisija za DEO in IPD.
- Prvenstvo v šahu — organizira komisija za šport in rekreacijo.
- Tekmovanje v znanju Mladost v pesmi, besedi in spretnosti pod parolo Tito—revolucija—mir — organizira komisija za kulturo.
- Priprave na MDA, evidentiranje — komisija za MDA.
- Volilno-programska konferenca koordinacijskega sveta OO ZSMS železarne.
- 1. april — dan brigadirjev — komisija za MDA; razprava o delu brigadirjev ter razstava brigadirskih fotografij.
- Čiščenje tozdov — opravijo OO ZSMS po tozdih v dogovoru s tozdi — del. skupnostmi in komunalo.

- Priprava na MDA (inf. plat) — komisija za informiranje.
- Obravnava trimesečnega poslovanja železarne, SOZD (komisija za IPD in DEO).
- Kresovanje ob 1. maju — prazniku dela.
- Vključevanje v občinski program ter akcije ob dnevu mladosti — opravi komisija za kulturo, v program se vključujejo tudi ostale komisije.
- Razstava mladih fotografov železarne (komisija za kulturo in inf.).
- Majsko srečanje mladih Slovenskih železarn.
- Udeležba na republiških in zveznih delovnih akcijah (obisk brigadirjev NORBERT WEBER).
- Kresovanje ob 4. juliju — dnevu borca in 22. juliju — dnevu vstaje slovenskega naroda — organizira komisija za SLO in DS.
- Sodelovanje na zveznih in republiških delovnih akcijah.

- Obisk karavle Sonjak ob dnevu granicarjev — 15. avgusta — s kulturnim programom organizira komisija za kulturo in LODS.
- Prvenstvo v malem nogometu (če bo dovolj prijavljenih ekip) organizira komisija za šport in rekreacijo.
- Srečanje kulture in športa mladih jugoslovanskih železarn.
- Udeležba na mladinski poletni politični šoli v Mariboru (komisija za DEO in IPD).
- Tekmovanje v znanju Mladost v pesmi, besedi in spretnosti z geslom Tito—revolucija—mir.
- Lokalne delovne akcije v Železarni Ravne in izven nje — komisija za MDA.
- Pridobivanje dopisnikov za Mladi fužinar na osnovnih in srednjih šolah — komisija za informiranje.
- Prvenstvo v šahu in streljanju — organizira komisija za šport in rekreacijo.
- Skrb za spominska obeležja — izvedejo OO ZSMS po dogovoru s SLO in DS.
- Obravnava 9-mesečnega poslovanja železarne, SOZD (komisija za IPD in DEO).
- 27. november — tradicionalni košarkarski turnir, na katerem sodelujejo: KKŠ Ljubljana, KKŠ Maribor, SC Ravne in KS OO ZSMS ŽR — organizira komisija za šport in rekreacijo.

VSEM MLADIM
V ŽELEZARNI
ŽELIMO V 1989. LETU
VELIKO SREČE,
ZDRAVJA
IN OSEBNEGA
ZADOVOLJSTVA,
PREDVSEM
PA KAR NAJVEČ
USTVARJALNOSTI

KOORDINACIJSKI SVET
OO ZSMS ŽELEZARNE

— Srečanje nekdanjih mladinskih aktivistov SOZD Slovenske železarne.

— Pregled dela v letu 1989 in izdelava programa KS OO ZSMS ZR za leto 1990.

— 22. december — obisk karavle Sonjak skupaj s sindikatom in ZRVS — organizira komisija za kulturo in komisija za SLO in DS.

— Skupščina kluba brigadirjev ter stalne delovne brigade v železarni.

Poleg vseh naštetih aktivnosti pa bomo imeli tudi nekaj stalnih nalog, kot so:

— Izbor najboljšega mladega delavca — samoupravljalca in mladega inovatorja v železarni.

— Dosledno spremljati problematiko SŽ, ki zadeva mlade ne samo v železarni, temveč tudi izven nje ter jim pri tem pomagati.

— Problem asocialnosti med mladimi (alkoholizem, narkomanija itd.).

— Evidentiranje za MDA v letu 1989, sodelovanje s komisijo za MDA pri OK ZSMS.

— Najboljša OO ZSMS v železarni.

Tako kot doslej, se bomo tudi tokrat zavzemali za kar najtesnejše sodelovanje z ostalimi družbenopolitičnimi dejavniki v železarni, zlasti bo dan poudarek idejno-političnemu delu in izobraževanju mladih ter vključevanju le-teh v vrste ZK.

Poleg že prej naštetih nalog in akcij pa bomo tudi v tem letu imeli stalne stike z mladimi številnih delovnih organizacij.

KS OO ZSMS
Železarna Ravne

merno se morajo spremeniti metode in vsebina dela ZSMS pri politični mobilizaciji za mladinsko prostovoljno delo.

Mladinsko prostovoljno delo tudi ne zavzema dominantne vloge v dejavnosti ZSMS, saj se ta ukvarja še s številnimi drugimi vprašanji kot družbenopolitična organizacija, zato se uspešnost dela vsake organizacije in funkcionarja ZSMS meri po uspešnosti in angažiranju na vseh področjih.

Raziskave tečejo oziroma jasno kažejo, da si mladi vse bolj želijo takšnih oblik mladinskega prostovoljnega dela, kjer bodo najlaže združevali svoj prosti čas, strokovno znanje, svoje osebne interese in iniciativo. Vse to namreč zagotavlja prehod iz kvantitete v kvaliteto z nujnimi posledicami zmanjšanja števila udeležencev.

Kakšen je koordinacijski odbor podpisnikov

Ta je večino aktivnosti posvetil pripravi na letošnjo brigadirsko sezono, pri tem pa reševal predvsem dva sklopa vprašanj:

Izpolnjevanje predpisanih kriterijev pri pripravi vseh programov ter bivalnih pogojev brigadirjev in zagotavljanje finančnih sredstev za izvedbo številnih oblik mladinskega prostovoljnega dela in delovnih akcij nasploh. Skoda, da se je porabilo veliko časa za reševanje finančnih problemov, namesto da bi svoje moči posvetili kvalitetni pripravi programov. V samo pripravo programov so se aktivno vključevali le Zveza kmetijsko-zemljiške skupnosti oziroma njen odbor za melioracijo pri zvezi vodnih skupnosti, RK ZRVS, Rdeči križ Slovenije in Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije.

Raziskave in publiciranje mladinskega prostovoljnega dela

Načrtno raziskovanje MPD poteka skozi vse leto, in to že od 1984. leta dalje; takrat je namreč RK ZSMS izdala raziskavo MDA med krizo in perspektivo, Konec lanskega leta pa je izšla še antropološka raziskava Zgodba o Josipdolu, trenutno pa je v tisku še brošura Hrastovski kanali.

Klasične oblike MPD

Letošnja brigadirska sezona je imela jasna izhodišča — manj, toda boljše organizirane mladinske delovne akcije tam, kjer je takšna oblika pomoči smotrna in potrebna. Klasičnih akcij se je udeležilo 1639 brigadirjev, kar je približno 70 % od vseh planiranih. Pereč problem postaja socialna struktura udeležencev. Predvsem prevladujejo srednješolci ter delavci, ostalih segmentov mlade populacije pa seveda skoraj ni čutiti. Zato je upravičena ugotovitev, da MDA postajajo polje socialne diferenciacije. Akcije pa so povsod tam, kjer so bile organizirane, predstavljale določeno gibalno in smisel življenja za same brigadirje kot tudi za prebivalce. Tudi brigadirski standard se iz leta v leto izboljšuje. Letošnja nadaljnja selitev brigadirjev v dijaške domove se je znova potrdila kot racionalna odločitev. Ne glede na to pa se družbene dejavnosti na akcijah vseskozi srečujejo z omejevanjem finančnih sredstev. Bila je že kar praksa, da se je bilo treba omejiti na samoiniciativnost brigadirjev, ki pa se je potem osredotočila na športne aktivnosti in ogled video filmov.

Delovanje Centra za mladinsko prostovoljno delo

Center za mladinsko prostovoljno delo pri RK ZSMS deluje na dveh področjih:

kot organ predsedstva RK ZSMS, kot nosilec večine aktivnosti znotraj koordinacijskega odbora podpisnikov družbenega dogovora o mladinskem prostovoljnem delu. Omenimo naj samo nekatera sprejeta izhodišča za delo centra, ki so zahtevala iskanje novih vsebin organiziranja mladinskega prostovoljnega dela ter oblik delovnih akcij in ki so dosegle svoj namen. Organiziranih je bilo tudi manj mladinskih delovnih akcij v Sloveniji, le sedem, vendar so bile te organizacijsko nekoliko bolj dovršene.

Zaključena je še ena sezona

Mladinske delovne akcije so v osemdesetih letih s transformacijo tako oblik kot delno tudi vsebin zavzele vendarle nekoliko drugačno funkcijo, ki bi jo lahko imenovali kar prehod iz masovnosti ter velikih projektov na manjše, strokovno bolj zahtevne, pa vendar za določeno skupnost pomembne. S to novo problematiko mladinskega prostovoljnega dela to posega v določen prostor, ki ga navadno imenujemo socialistična solidarnost, reševanje osnovnih življenjskih problemov ali pa celo politika skladnega regionalnega razvoja. Ravno v tem kontekstu se pojavlja večina vprašanj, ki jih zastavljajo mladim na raznih oblikah mladinskega prostovoljnega dela. Povsem na dlani pa je tudi, da si sami ne morejo odgovorjati na vsa ta številna vprašanja.

Mladinsko prostovoljno delo na križpotju

Zastoj v razvoju manj razvitih je pereč problem, še posebej, če ugotovimo, da je nemočna tudi večina elementov družbenoekonomske pomoči. Mladinsko prostovoljno delo kot del te pomoči pri izgradnji predvsem infrastrukturne mreže skupaj z ostalimi še delujočimi elementi prenaša vedno večje breme problemov manj razvitih območij. Po navadi so pritiski za tovrstno obliko pomoči vedno večji od dejanskih možnosti. Ravno ta razsežnost je imela v pripravah na letošnjo brigadirsko sezono dominantno težo, ki se je manifestirala predvsem v zahtevah, da se obdržijo tudi takšne akcije, za katere je bilo ugotovljeno, da ne zadostujejo več postavljenim kriterijem. ZSMS je bila v nekem smislu celo postavljena kot odgovorna za postavljanje in zagotavljanje osnovnih pogojev dela in življenja v nerazviti-

tih krajih. Takšne odgovornosti pa mladi seveda ne moremo sprejeti. Mogoče je tudi ugotoviti, da na področju prostovoljnega dela še ni bila dosežena zaželena in potrebna širina (ta pojem naj bi vključeval predvsem vsebine in oblike prostovoljnega dela). Glede na aktivni odnos do reševanja še tako majhnih problemov posameznika ali skupin zaostajamo za dosežki mnogih, predvsem razvitih dežel, kjer prostovoljno delo pomeni odnos ali pa organizirano zavest, ki ima dimenzije združevanja iz individualnega v skupinsko. Pri nas pa imamo navado postaviti ta odnos ravno obratno — zavest, če jo sploh imamo na najvišjem nivoju, potem poskušamo uresničevati od vrha navzdol.

V letošnjem letu je prišlo do zanimive oblike aktivnosti centra za mladinsko prostovoljno delo pri RK ZSMS, in sicer v poskusu ustanovitve republiškega odbora veteranov in brigadirjev, ki naj bi bil ustanovljen predvsem zato, da se posamezniki in organizirani klubi vključijo s svojimi izkušnjami v sedanje oblike mladinskega prostovoljnega dela. Naj naštejemo nekaj dejstev.

Mladinsko prostovoljno delo ni dovoljšen problem za reševanje perečih družbenoekonomskih problemov na prostovoljni način in je torej le del družbeno organiziranega prostovoljnega dela. Mladinska organizacija privabi v obliko mladinskega prostovoljnega dela toliko mladih, kolikor v določenem okolju rešuje njihove probleme.

Mobilizacijski momenti, ki v poletnih mesecih privabljajo mlade, so prešli iz skupinskih v individualne, zato se tudi mladi odzivajo na različne oblike aktivnosti tako ekonomske, prstočasne ali drugačne narave. Temu pri-

Prva belina

V kakšni obliki in kako naprej

Najvažnejše aktivnosti, ki jih bosta morala izvajati tako center za mladinsko prostovoljno delo kot tudi odbor podpisnikov družbenega dogovora za MDA, so naslednje:

Priprava celotnega gradiva ter analitičnih podatkov za izvedbo problemske konference o perspektivah mladinskega prostovoljnega dela v Sloveniji in izven nje.

Oblikovanje in izdelava programa oblik mladinskega prostovoljnega dela v letu 1989

S POSVETA OBČINSKIH MLADINSKIH FUNKCIONARJEV

Povod za posvet predsednikov in sekretarjev OK ZSMS je že nekaj let trajajoča precejšnja vznemirjenost v slovenski javnosti v zvezi z dogodki v Sloveniji in Jugoslaviji, ki so odmevali tako doma kot tudi po svetu. V tem smislu je predsednik slovenske mladinske organizacije Jože Školč podal nekaj informacij o tem, kaj se v naši družbi sploh dogaja, o vlogi mladinske organizacije in njenih funkcionarjev pri razreševanju kriznega trenutka ter pojasnil nekatere aktivnosti predsedstva RK ZSMS v zvezi s tem. Uvodna beseda, ki ji žal ni sledila razprava, je obsegala misli o »slovenski poti izhoda iz krize«, o (ne)stabilnosti političnega sistema, ki se odraža v dogodkih v nekaterih drugih jugoslovanskih republikah in pokrajinah o treh reformah, ki so dajale ton tudi 17. seji CK ZKJ. Školč je poudaril, da ni dvoma o tem, da slovenska mladina želi sodelovati v nadaljnji gradnji socializma, toda takšnega, ki prinaša več demokracije. Prav tako tudi z ničimer ne nasprotuje Jugoslaviji, zavzema pa se za avnojsko Jugoslavijo enakopravnih narodov in narodnosti. Poleg tega je bilo v uvodni predsednikovi besedi slišati še nekaj o podpiranju referendumov kot o metodi odločanja, ki bi naj zagotovila demokratično pot k spreminjanju ustave. Podana je bila še ocena razmer po dokončni obsodbi četverice, pri čemer je poudaril, da bo mladinska organizacija še naprej vztrajala pri razkrivanju ozadja dogodka.

Član zvezne konference ZSMJ Igor Lavš pa je na posvetu spregovoril o jugoslovanski

po kriterijih in opredelitvah iz lanskega leta. Dogovarjanje o doslednem spoštovanju obveznosti podpisnikov. Še nadalje je treba vztrajati pri publiciranju rezultatov in uspehov na področju mladinskega prostovoljnega dela ter prenesti organizacijo oblik takšnega dela na celoletno aktivnost, kajti le tako bodo možni tudi zadovoljivi rezultati.

Povzetke poročila pripravil
Silvo Jaš

mladinski organizaciji, ki se odraža predvsem znotraj nje in je danes imanentna samo mladinski organizaciji. Prav ta lastnost — enotnost — je bila temelj nastanka »klica razuma« in osnova vrste drugih dejavnosti konference ZSMJ. K takšnemu uspehu je pripomogel tudi sam princip delovanja konference, ki ga označujejo dosledno upoštevanje različnih pobud iz različnih sredin, vztrajanje pri sodelovanju na področju, kjer je možno doseči sporazum in enotnost ter pristajanje na program dela, ki nas lahko združuje.

Andrej Verlič, sekretar slovenske mladinske organizacije, pa je na kratko povzel svoje vtise z enodnevnega delovnega obiska na Kosovu, kjer je na vsakem koraku zaznali padeč standarda in občutek neperspektive, ekonomske nerazvitosti ter skokovitega bližanja ekološki katastrofi. Seveda pri vsem tem ne gre za celovito oceno razmer, kajti tako kratki obiski česa takšnega ne dopuščajo. Sekretar je še podal nekaj informacij o kadrovskih postopkih v organizaciji.

Na posvetu predsednikov in sekretarjev OK ZSMS je bil govor tudi o širitvi slišnosti Radia Student. V pripravi je analiza odmevnosti radia, na podlagi katere bi se naj izoblikovali dodatni argumenti za to akcijo. V terenski fazi analize (anketa po vzorcu SJM, ki zajema populacijo 2200 ljudi) naj bi izdatno sodelovale tudi OK ZSMS. Te bi zagotovile anketarje ter udeležbo pri financiranju te faze raziskave.

S. J.

ZVEZA SOCIALISTIČNE MLADINE SLOVENIJE — EVROPSKA DEKLARACIJA

1. Zveza socialistične mladine Slovenije je politična organizacija, ki je neposredno odgovorna za uresničevanje interesov mladih ljudi in pobud civilne družbe. Svojo legitimnost črpa iz mladinske in širše demokratične javnosti, saj varuje človekove pravice in temeljne svoboščine.

2. Člani ZSMS smo tudi državljani Evrope. Razglašamo svojo pravico do gospodarskega razcveta, do blaginje in demokracije.

3. Utrujeni smo od gospodarske krize, ideoloških vojn in mednarodnih spopadov, ki pretresajo našo državo. Obsojamo zunanjo politiko, ki nas je izolirala od našega kulturno zgodovinskega, gospodarskega in političnega okolja. Namesto križarskih vojn proti »notranjim sovražnikom« sprožamo pozitivni projekt integracije v Evropo.

4. Pretekla Evropa; to je Evropa Jalte, hladnih in vročih vojn in železne zaves, nas ne zanima več. Naša Evropa bo gospodarsko uspešna, politično in kulturno pluralistična; njene vrednote bodo svoboda, človekove pravice, pluralizem in demokracija.

ZSMS poziva tudi vas, da s svojimi prizadevanji in vplivom pripomorete k integraciji Jugoslavije v Evropo.

ZVEZA SOCIALISTIČNE MLADINE SLOVENIJE

(Povzetke pripravil
Milenko Kobal)

OD TU IN TAM

Letošnje 11. srečanje kulture in športa mladih jugoslovanskih železnarjev je bilo v Kostolcu. Mladi tamkajšnjega rudarskega energetskega kombinata so v treh dneh srečanja pripravili mladim metalurgom kopico presenečenj in zanimivosti. Pomerili so se v številnih športnih panogah pa v kvizu o mladinskem gibanju od ustanovitve do danes, seveda pa ni manjkalo tudi obilice družabnosti, pogovorov in izmenjav izkušenj med generacijami in vrstniki iz vse Jugoslavije. Iz slovenskih železnarjev se je srečanja udeležilo štirideset mladih.

Oktobra je koordinacijski svet OO ZSMS pripravil strokovno ekskurzijo za mladince v Prekmurje, kjer so udeleženci spoznavali zanimivosti Ptujja in okolice, pa Polano z rojstno hišo Miška Krajncja in še nekaj podobnih zanimivosti.

Precejšnje število mladih iz OO ZSMS Jeklovitarna pa jo je mahnilo na Primorsko vse tja do Goriških brd. Med potjo so se ustavili še v Tehniškem muzeju Slovenije na Bistri pri Vrhniki, pa v Novi Gorici, seveda pa je en sam dan veliko premalo, da bi si lahko ogledali in spoznali še kaj.

Med osnovnimi organizacijami ZSMS v železnarni potekajo priprave na volilno-programske konference pa evidentiranje za nosilce ključnih funkcij v KS OO ZSMS in organih občinske mladinske konference. Seveda pa so v nekaterih sredinah pred koncem leta organizirali še nekaj očistovalnih akcij, kjer so urejali okolico tozdov in delovnih prostorov.

Mladi sveta ZSMS SOZD Slovenske železnarne pa se mrzlično pripravljajo na svojo volilno-programsko konferenco, ki bo v drugi polovici decembra. Zdajšnjemu predsedniku Ivanu Hribniku se izteka enoletni mandat, nasledila ga bo Melita Ažman iz Verige Lesce.

Pripravlja se tudi obsežno poročilo o delu v letošnjem letu samega sveta ZSMS. Svet ZSMS je zgolj koordinacijsko telo, na katerem se zavzemajo določena stališča ter smernice za skupne aktivnosti po posameznih KS ali osnovnih organizacijah mladine Slovenije.

ODPRTA PISMA

Predsedstvo ljubljanske študentske organizacije je na svoji seji sprejelo nekaj dokumentov, ki jih objavljamo tudi mi v tej številki.

Predsedniku CK ZKS, tov. Milanu Kučanu

Prosimo, povejte nam, kdaj namerava slovenska partija sestopiti z oblasti. Letos, čez sto let, v komunizmu? Popolnoma se strinjamo z ljubljanskim grafitom, ki pravi: »Kučan, kure, pa take volitve!« in bojimo se, da bo partijin sestop z oblasti spominjal na odmiranje jugoslovanske države — bolj ko odмира, več je je.

Članom Predsedstva SR Slovenije

Spoštovani tovariši in tovarišica iz Predsedstva SRS, ob nedavnih »volitvah« za člana Predsedstva nas je najbolj zbadlo in užalostilo večkrat (sicer na tihem) izrečeno mnenje, da so namreč skoraj vsi kandidati boljši od Vas, ki ste sedaj člani Predsedstva.

Velik problem teh volitev se nam zdi ta, da je bil lahko izvoljen samo eden od teh kandidatov. Zato apeliramo na Vaše poštenje in državljansko zavest in Vas pozivamo, da se vsaj štirje odrečete svoji funkciji, da bodo lahko Vaša mesta zasedli kandidati, ki so na temeljnih in občinskih kandidacijskih konferencah dobili največ glasov: Igor Bavčar, Ivan Pušnik, Živko Pregl, Silvo Gorenc.

Posebej pozivamo k odstopu tov. Andreja Marince, predsednika Sveta za zaščito ustavne ureditve, ki mu po dogodkih okoli »ljubljanskega procesa« ne moremo več zaupati.

Predsedstvu SFRJ

Prosimo vas, da pomilostite obsojene Toma BOGATAJA, Janeza JANŠO, Ivana BORŠTNERJA, Davida TASIČA in Francija ZAVR-LA ter tako prispevate svoj delež k spravi med slovenskim ljudstvom in organi federacije. Tomo Bogataj je študent naše univerze.

Ne verjamemo, da je kriv in preobričani smo, da bi bil na ponovnem sojenju oproščen. Zahtevali bomo to ponovno sojenje, če bo potrebno, a raje bi, da bi se trojenje našega kolega čimprej končalo, da bi lahko čimprej pozabil na prestano gorje in se posvetil študiju. Jugoslavija ni tako bogata dežela, da bi lahko malobrižno uničevala svoje ljudi. Zapor študenta Bogataja ne koristi nikomur, škodil pa bo vsem. Zato vas prosimo, da, čeprav morda ne verjamete v njegovo nedolžnost, sprejmete njegovo pomilostitev kot dejanje razuma in sočutja.

Enako vas prosimo za četverico, obsojeno na »ljubljanskem procesu«. Čeprav je vojaško sodišče menilo, da so zlorabili svoje intelektualne sposobnosti, mi pravimo, da te ljudi ta dežela potrebuje. Zakonitost njihove obsodbe je pravno hudo dvomljiva. Sojenje je obveljalo za nekakšen jugoslovanski Dreyfusov proces, dogodki pa so v državljanih SR Slovenije vsadili dvom in strah pred zveznimi organi. Predlagamo vam, da z državniško potezo presekate ta spor in odprete vrata za spravo slovenskih ljudi z Jugoslavijo.

Predsednik UK Ljubljana
Gorazd Drevenšek

skih železarn. Naslednji člen v tej verigi pa so potem sami predsedniki, da vsa ta stališča z veliko mero odgovornosti in zavzetosti realizirajo v svojih mladinskih temeljnih okoljih. Vendar se tudi tukaj stvarnost često pokaže povsem drugače. Pojavljajo se razne slabosti in šibkosti znotraj posameznih OO ZSMS ali pa koordinacijskih svetov (predsednik sam pač ne more biti vedno le gonilna sila); na drugi strani pa manjka nosilcem ključnih funkcij nekoliko več agresivnosti pri doseganju zastavljenih ciljev. Ravno zaradi tega je treba biti v prihodnje nekoliko bolj pozoren do pojavov na relaciji svet ZSMS — OO ZSMS ter se pri vsem tem še bolj zavzemati za demokratizacijo odnosov v vseh okoljih, ki povratno prihajajo do sveta ZSMS. Vse to tvori številne drobne mozaike, iz katerih se

gradi uspešnost ZSMS v ozdu. To pa v veliki meri predstavljajo predsedniki osnovnih organizacij in koordinacijskih svetov. Zavedati se morajo, da ne predstavljajo sami sebe in ravno zategadelj morajo biti oboroženi z mnenji in idejami mladih v svojem okolju.

Nanizali smo samo nekaj misli iz poročila, ki bo posredovano na konferenci in že danes lahko mogoče sklepamo, da bo uspešna po mnogih razpravah, ki jih bodo posredovali mladi Slovenskih železarn.

Ob letošnjem 22. decembru bodo tako kot vsako leto predstavniki mladih železarne obiskali karavlo na Sonjaku, katere pokrovitelj so. Pripravljen je že krajši kulturni program, za naše vojake na braniku domovine pa imajo pripravljena tudi simbolična darila.

S. J.

NAŠA PRIHODNOST

Misli članov klubov OZN iz srednjih in osnovnih šol

Ni bilo dolgo tega, kar nas je zanimala samo tujina in problemi v tujini. Za našo državo Jugoslavijo nismo bili v skrbeh. Mislili smo si: saj bo vse v redu. Bili smo tipični optimisti. Potem je prišel ljubljanski proces, mitingi, borba proti nacionalizmu. Vse se je sprevrglo v neki ogorčen boj med našimi narodi, ravno sedaj, ko bi morali najbolj držati skupaj. Na srečo so še ljudje, ki mislijo trezno. Verujemo vanje in čakamo na dan, ko bo spet vse v najlepšem redu. Smo pesimisti in mislimo, da tega nikoli ne bomo doživeli. Borili se bomo s svojimi močmi, da bi to doživeli naši otroci.

1. b. N

Dajte, zlezite že enkrat iz svojih lupin, v katerih ste trdno zasidrani in kjer se skrivate pred resnico. Poglejte si v oči in storite kaj, da bi bil naš svet boljši.

Matej

Prihodnost bo kot nekakšna loterija med življenjem in smrtjo.

Nina

Kaj storiti, da bo naša prihodnost lepša? Ohranjati moramo bratstvo in enotnost vseh narodov. Boriti se za boljši jutri. Ne smemo dovoliti, da bi nam nekateri ljudje skalili prijateljske odnose. Sklepajmo prijateljstva, da bo jutri lepši in še boljši, brez vojne kjerkoli po svetu.

1. a. N.

Kaj si želim? MIR. To je moja največja in edina želja in najbrž želja vseh otrok na svetu. Upam in srčno si želim, da bi bil svet, v katerem bodo odraščali moji otroci, boljši od današnjega.

Ali se mi bo ta goreča želja uresničila ali pa bo tudi moj sin, ko bo star 13 let, odšel med vojake, kot se to danes dogaja na Bližnjem vzhodu? In, ali bodo moji otroci živeli lepo in srečno življenje, ali pa se bodo morali skrivati pred atomskimi bombami?

Ali, ali, ali... Kako bo?

Po naravi sem optimistka in mislim, da bo prišel dan, ko bo na svetu zavlada EDINI IN RESNIČNI MIR, MIR ZA VSE ČASE. Mora nam uspeti, SAJ SMO LJUDJE!

V opomin vsem ljudem na svetu pišem ta pregovor:

DEŽEL NISMO DOBILI OD DEDOV V DAR, V VARSTVO SO NAM JIH ZAUPALI VNUKI!

Katja

Po naravi sem pesimist in v vsaki stvari vidim samo najhujše. Stanje v naši državi me je zelo prizadelo, čeprav tega navzven ne kažem. Večkrat se sprašujem, kaj bo z nami. Naj se sploh trudimo in nabiramo znanje, ko pa bomo potem ostali na cesti in nam niti vsi znanstveni naslovi, ki si jih bomo zaslužili s trdim delom, ne bodo pomagali? Eden od vzrokov za propadanje našega sistema je tudi to, da ne znamo obdržati prepotrebni strokovnjakov in le-ti drug za drugim odhajajo v tujino in tam dosegajo uspehe, o katerih potem beremo v časopisih in gledamo na televiziji. Osnovni pogoj za kvaliteten delovni kader pa je sodobno delovno okolje in posodobljeno šolstvo, za kar pa (saj vemo) v naši državi seveda ni denarja.

Primož

Mali menih

POZIV

Danes je 24. oktober 1988. leta. Jutri bo 25. oktober 1988. leta. Tako bomo stopnjevali iz dneva v dan iz leta v leto. Moja prihodnost so oči, ki bodo strmele v knjige. Poleg knjig pa naj bi sijala še ljubezen.

Za boljšo prihodnost si želim, da ne bi bilo več sporov med narodi in narodnostmi Jugoslavije in da sporov ne bi reševali na nasilen način. Da bi Jugoslavija ostala takšna, kot so jo zasnovali po vojni (Titova Jugoslavija).

Moja prihodnost naj bi bila kot pesem, ki izraža veselje. Hočem živeti v raju, kjer ni sovražnih pogledov, zavidevanja. Hočem si ustvariti lepo življenje, ki mi ga ne bo prepredila vojna. Ampak, ali je to mogoče v današnjem svetu? Ne vem!

Patrik

Živimo v razburkanem času in naša prihodnost je zelo negotova. Vsi vemo za zdrahe v naši državi in za nacionalizem. Ob tem pa se politiki ne morejo zediniti o usodi države, o usodi ljudi. Ob vsem tem pa navaden delavec — posameznik ne more vplivati na našo usodo. Treba se je združiti in narediti nekaj konkretnega, nekaj, kar bo našo državo potegnilo iz blata, kamor se vse bolj pogreza.

Upamo na lepšo in sigurno prihodnost, po svojih močeh pa bomo pomagali, da bo res taka.

2. a. N

ISKRE

Ne bodi bolj slep za prijateljeve napake kot za sovražnikove kreposti.

Indijski rek

...

Uspeh človeka ne spremeni, le v pravi luči ga pokaže.

S. N.

...

Kdor ti prinaša čenče, bo opravljal tudi tebe.

Turški rek

...

Zavist sledi podjetnemu kot senca telesu.

Francoski rek

Ivje

INOVACIJE

JEKLARNA

Ivanu Rebolu in Ivanu Lepeju je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 3.122.150 din za predelavo končnih stikal. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 34.690.538 din. Pri delitvi sta udeležena Lepej s 60 ter Rebol s 40 odstotki.

Stanku Kovačiču in Francu Stimnikarju je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 5.117.517 din za izdelavo vložka z nizkim C po VOD postopku iz Pk odpadkov. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 228.174.220 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Jožetu Kacu in sodelavcem je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v vrednosti 4.315.960 din za vezavo počenih livnih plošč. Z inovacije je bil ustvarjen enkratni povečani dohodek, ki znaša 81.837.885 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Janezu Bratini in sodelavcem je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 6.973.430 din za optimiranje obratovanja EOP 40 t. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 282.961.714 din. Pri delitvi so avtorji udeleženi s procenti od 5 do 27.

Jožetu Kacu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v vrednosti 559.370 din za spremembo obzidave uteži za kovaške bloke 3-14 TN. Z inovacije je bil ustvarjen enkratni povečani dohodek, ki je znašal 4.535.352 din.

Petru Periču in sodelavcem je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 4.432.472 din za izboljšavo tehnologije litja velikih kosov v težki livarni. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 132.870.470 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Milano Svajgerju in sodelavcem je bilo dodeljeno peto-zadnje nadomestilo v vrednosti 8.101.844 din za dolegiranje EPZ elektrod. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 593.512.534 din. Pri delitvi so udeleženi Svajger s 50, Pušnik s 25, Ranc s 20 ter Lamut s 5 odstotki.

Karlu Kučuju je bilo dodeljeno prvo, drugo in tretje nadomestilo, vsako v vrednosti 342.620 din za rekonstrukcijo kisik kopja na vakuumski napravi. V treh letih uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za vsako leto posebej 3.806.858 din.

Stanku Bahunu, Andreju Lesniku in Viljemu Stifterju je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 7.928.999 din za spremembo načina hlajenja livnih sistemov. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 556.428.375 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

JEKLOLIVARNA

Darku Zvikartu je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 1.546.910 din za izboljšavo transporta odpadnega peska pri odpraševalnih napravah v JPL. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 34.375.788 din.

Darku Zvikartu je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 422.950 din za predelavo krmiljenja taknega konvejerja. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 9.398.800 din.

Darku Zvikartu, Branku Božiču in Alojzu Korenu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 374.040 din za izboljšavo delovanja tornih žag Univerzal. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 8.311.968 din. Pri delitvi so udeleženi Zvikart s 50, Božič s 30 ter Koren s 20 odstotki.

Zdravku Dobrovniku in sodelavcem je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 721.995 din za rekonstrukcijo na rezalnih strojih TM 0690 in 800. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 8.022.170 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Albinu Rečniku, Francu Gostenčniku in Viljemu Irmanu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 2.719.800 din za zamenjavo uvoženih zgorevalnih komor za gorilce. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 68.302.140 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Marjanu Arnoldu, Francu Košaku in Maksu Urnautu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 769.555 din za spremembo režima obratovanja mešalcev. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 21.812.786 din. Pri delitvi so udeleženi Arnold s 60 ter Košak in Urnaut s po 20 odstotki.

Ernestu Pušniku in Ivanu Gostenčniku je bilo dodeljeno drugo pavšalno nadomestilo v višini 30 % poprečnega OD, to je 226.770 din za izboljšavo montaže puš modelnih plošč na FA. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Ivanu Gostenčniku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 644.490 din za izdelavo podložne plošče za sklep jedra na FA. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 7.161.000 din.

Janezu Cehnerju, Maksu Urnautu in Gustavu Lajmišu je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 1.057.291 din za izboljšavo formiranja na furanski liniji. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 23.495.347 din. Pri delitvi so udeleženi Cehner s 60, Urnaut s 30 ter Lajmiš s 10 odstotki.

Jožetu Razdevšku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 108.220 din za izločitev uvoženega kromitnega peska pri modelu B-982. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 1.235.832 din.

Janezu Snajderju in Petru Snajderju je bilo dodeljeno enkratno pavšalno nadomestilo v višini 60 % poprečnega OD, to je 453.550 din za čiščenje modelov iz Al, Si in bronze. Pri delitvi sta udeležena Snajder J. z 90 ter Snajder P. z 10 odstotki.

Francu Siserniku in Janezu Hajnžetu je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 1.458.000 din za izboljšavo pri odpraševanju. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 32.400.000 din. Pri delitvi sta udeležena Sisernik s 70 ter Hajnže s 30 odstotki.

VALJARNA

Stefanu Skitku je bilo dodeljeno enkratno pavšalno nadomestilo v višini 80 % poprečnega OD, to je 474.100 din za premetitev hladilnih vod na valjih teže proge.

Jovanu Duriču in Stefanu Skitku je bilo dodeljeno tretje pavšalno nadomestilo v višini 130 % poprečnega OD, to je 982.680 din za izdelavo zaščite za mehe na 1. in 2. ogrodju srednje proge. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Dragu Garbu in sodelavcem je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 3.915.228 din za uvedbo varovanja pritrđilne matice za ležaje ohišja Blooming. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 138.965.737 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Sebastijanu Oblaku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 1.170.650 din za kontrolne šablone za kontrolo kaliber. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 26.014.525 din.

Stanku Gorenšku in Petru Steharniku je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 4.183.690 din za izboljšavo vpenjalnih čeljusti na Centromasknih. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 46.485.504 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Dušanu Posediju in sodelavcem je bilo dodeljeno peto-zadnje nadomestilo v vrednosti 1.484.970 din za racionalizacijo žarjenja s prekrizalizacijo. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 104.038.143 din. Pri delitvi so avtorji udeleženi s procenti od 2 do 20.

Albinu Rečniku, Francu Gostenčniku in Viljemu Irmanu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 245.320 din za zamenjavo uvoženih zgorevalnih komor za gorilce. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 6.188.486 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Jožetu Krivogradu, Stanku Triglavu in Mirku Verdniku je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 773.288 din za predelavo zaščitne mreže in zamenjavo zunanjih barvnih stekel v kabini Blooming. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 14.763.039 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Stefanu Glavici in Juriju Glavici je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 7.525.460 din za uvedbo boljšega izkoriščanja rezak premera 800 in 600 x 7 x 60. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 308.140.516 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Francu Hartmanu in sodelavcem je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v vrednosti 751.356 din za rekonstrukcijo pomožnega zaboja za odpadke pri razrezu profilov na srednji progi. Z inovacije je bil ustvarjen enkratni povečani dohodek v višini 16.696.802 din. Pri delitvi so udeleženi Hartman

s 25, Topič in Bonič s 22,5 ter Savič in Kraševac s po 15 odstotki.

Janezu Kovaču in Stanku Triglavu je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 2.902.755 din za spremembo tehnologije ogrevanja pri feritnih jeklih in pri cementacijskih jeklih. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 67.257.695 din. Pri delitvi sta udeležena Kovač s 60 ter Triglav s 40 odstotki.

KOVAČNICA

Francu Gostenčniku in sodelavcem je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 6.831.856 din za izboljšavo obzidave kovaških ogrevalnih peči. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 525.367.400 din. Pri delitvi so udeleženi Gostenčnik in Irman s 30 ter Rečnik in Hudrap s po 20 odstotki.

Albinu Rečniku, Francu Gostenčniku in Viljemu Irmanu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 999.090 din za zamenjavo uvoženih zgorevalnih komor za gorilce na kalinski in žarilni peči. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 25.034.449 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Stefanu Pečniku in sodelavcem je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 1.105.210 din za izboljšavo mazanja na rezalki. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 12.230.140 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Stefanu Pečniku in sodelavcem je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 4.789.250 din za izboljšavo na zalagalnih valjnicah. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 53.213.900 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Ivanu Arnoldu in sodelavcem je bilo dodeljeno enkratno pavšalno nadomestilo v višini 80 % poprečnega OD, to je 604.729 din za rekonstrukcijo bazena za kaljenje v olju. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Dušanu Posediju in sodelavcem je bilo dodeljeno peto-zadnje nadomestilo v vrednosti 5.688.660 din za racionalizacijo žarjenja s prekrizalizacijo. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 287.271.548 din. Pri delitvi so avtorji udeleženi s procenti od 2 do 20.

logije visokoniklejeve zlitine Ravnin-4 za grelni žico. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 67.364.567 din. Pri delitvi so avtorji udeleženi s procenti od 5 do 20.

Vidu Rataju in sodelavcem je bilo dodeljeno tretje pavšalno nadomestilo v višini 140 % poprečnega OD, to je 899.610 din za rekonstrukcijo na vlečno ravnalnem stroju. Pri delitvi so udeleženi Rataj s 45, Pandev s 25, Lipovnik in Krof pa s po 15 odstotki.

KALILNICA

Antonu Rusu in Ivanu Brumniku je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 1.143.725 din za zamenjavo uvoženih gorilnikov za površinsko kaljenje zob M 20. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 21.981.696 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

STROJI IN DELI

Ivanu Mlačniku je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 604.220 din za izdelavo linete za brušenje osov. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 6.713.582 din.

TSD

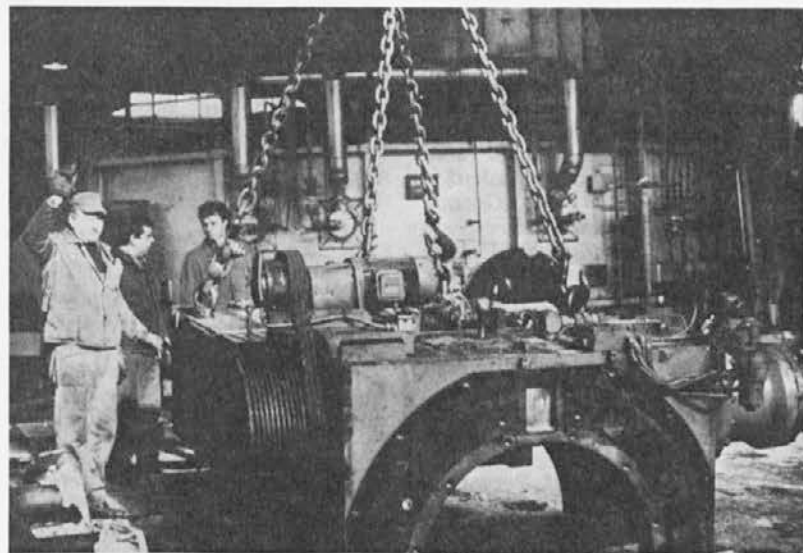
Marjanu Pajenku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 992.770 din za spremembo tehnologije izdelave pri palcu. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 22.061.709 din.

TOZD INDUSTRIJSKI NOZI

Karlu Loršku, Mariji Tomc in Irni Fajmut je bilo dodeljeno drugo pavšalno nadomestilo v višini 70 % poprečnega OD, to je 449.800 din za tehnološko spremembo izdelave žag in segmentov. Pri delitvi so udeleženi Loršek s 70, Tomc s 20 ter Fajmut s 10 odstotki.

VZMETARNA

Antonu Rusu in Stefanu Erjavcu je bilo dodeljeno peto-zadnje nadomestilo v vrednosti 453.560 din za odpravo zastojev na kalilnem stroju. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 10.079.048 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Razneseno

Albinu Rečniku, Francu Gostenčniku in Viljemu Irmanu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 999.090 din za zamenjavo uvoženih zgorevalnih komor za gorilce. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 25.034.449 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Vojku Karnerju, Ivanu Arnoldu in Alojzu Janoti je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 457.260 din za izdelavo obešal, na katera je možno obešati večje število torzijskih osov. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 10.161.285 din. Pri delitvi so udeleženi Karner in Arnold s 40 ter Janota s 20 odstotki.

JEKLOVLEK

Antonu Godcu, Edvardu Tratniku in Marti Gruber je bilo dodeljeno tretje pavšalno nadomestilo v višini 50 % poprečnega OD, to je 231.289 din za napravo za odvijanje žice na finih in srednjih žičnih strojih. Pri delitvi so udeleženi Godec in Tratnik s 40 ter Gruberjeva s 20 odstotki.

Ivanu Kosu in sodelavcem je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 3.031.406 din za osvojitve tehnolo-

Jožetu Casu in Alojzu Klančniku je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 3.651.050 din za prihranek energije na plinskih ogrevalnih pečeh. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 92.161.308 din. Pri delitvi sta udeležena Cas s 70 ter Klančnik s 30 odstotki.

Jožetu Casu, Dragu Kočetu in Petru Sonjaku je bilo dodeljeno peto-zadnje nadomestilo v vrednosti 1.678.159 din za povečanje natančnosti izdelave trna. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 37.292.368 din. Pri delitvi so udeleženi Cas s 40 ter Kočet in Sonjak s po 30 odstotki.

TRO

Slavku Pangercu je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 106.470 din za izdelavo rezkarja za obdelavo radiusa na nožu za prestavlivo kotno glavo. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 1.182.956 din.

Slavku Pangercu je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 21.540 din za izdelavo gravirnega trna za vtiškavanje gravure. V četrtem letu upo-

rabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 239.342 din.

Jožetu Kertu in sodelavcem je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v višini 140 % poprečnega OD, to je 692.570 din za postopek obarvanja Ba z Na₂SO₄. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

KOVINARSTVO

Zvonimirju Veneku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 81.180 din za pripravo za consko segrevanje pločevine silaznih nožev za kaljenje. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 1.840.000 din.

Jožetu Podkrižniku in Petru Ribiču je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 1.032.140 din za pripravo za vtiskavanje črt in števil na vrtljivo mizo. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 22.936.840 din. Pri delitvi sta udeležena Podkrižnik s 60 ter Ribič s 40 odstotki.

ARMATURE

Dragu Lorenciju in Antonu Jamniku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 658.470 din za predelavo regulacije matice za pogon vzdolžnega suporta na NC stružnici. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 7.316.392 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Milanu Kolarju in sodelavcem je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 67.810 din za spremembo tehnologije pri zunanji obdelavi valjev. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 1.506.840 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Marjanu Peklarju in Srečku Faku je bilo dodeljeno štirikratno nadomestilo v višini koristnih predlogov v vrednosti 257.030 din za obdelavo desnih delov ohišij. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

ENERGIJA

Urbanu Pristovniku in Blažu Kajzerju je bilo dodeljeno nadomestilo v višini koristnega predloga, to je 81.180 din za predelavo in izboljšavo merjenja temperature na kompresorju in ekspanzorju. Pri delitvi sta udeležena Pristovnik z 90 ter Kajzer z 10 odstotki.

TOZD ETS

Jožetu Kretu je bilo dodeljeno drugo pavšalno nadomestilo v višini 40 % poprečnega OD, to je 302.360 din za vgradnjo dodatnega električnega krmiljenja v avtomatiko kovaškega stroja.

SGV

Jožetu Potočniku in sodelavcem je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 2.790.720 din za posodobitev mazanja težke proge. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 62.016.000 din. Pri delitvi so udeleženi Ott s 40, Potočnik s 30 ter Trbižan in Nabernik s po 15 odstotki.

KK

Petru Sedovšku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 92.970 din za uporabo odpadnih rezalk COFLEX. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 1.033.000 din.

RPT

Henriku Kakerju in Alojzu Hudeju je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v vrednosti 322.318 din za izdelavo vakuumskega neparjevalnika ogeljka. Z inovacijo je bil ustvarjen enkratni povečani dohodek, ki znaša 6.207.855. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Bojana Vrhovnik

Leitfähigkeit, Dichte und Oberflächenspannung... Köln; Opladen (1987?)

8221/4 Oberhofer A. E.: Organisation und Kommunikation in Unternehmen und Betrieb. Düsseldorf 1986. (Wirtschaftspraxis für Ingenieure; Bd 4)

8222 Toplišek J. & J. Urbanc: Urejanje besedil na IBM kompatibilnem osebem računalniku... (s. l.) 1988

8223 Urejanje in krepitev trga v jugoslovanskem gospodarstvu. Lj 1988. (Gospodarska založba)

8224 Statistički bilten: za 1987. godinu. Bgd 1988

8225 Mcintyre B. & S. Granoff & H. Bishop: Framework made easier. Englewood Cliffs, N. Jersey 1985

8226/174 Vujanović N.: Teorija pouzdanosti tehničkih sistema. Bgd 1987. (Savremena vojna misao) Naši pisci; knj 174)

8227/1 Vukmir B.: Ugovori o izvođenju investicijskih radova... Zgb 1980. (Biblioteka stručnih izdanja; 1)

8227/2 Vukmir B.: Opći uvjeti za ugovore o izvođenju investicijskih radova: međunarodni. Zgb 1980. (Biblioteka stručnih izd.; 2)

8228/18 Jeglitsch F.: Fortschritte in der Metallographie. Stuttgart 1987. (Sonderbände der Praktischen Metallographie; 18)

8229 Microbeam analysis 1986. San Francisco 1986.

8230/1 Tehnološko-gospodarski pomen vode v Železarni Ravne, Ravne 1987. (Nagrada ŽR: 1987; 1)

8230/2 Izdelava popušnega diagrama za orodni jekli OH 847 in OH 849. Ravne (1987). (Nagrada ŽR: 1987; 2)

8230/3 Izdelava popušnega diagrama za orodni jekli OH 847 in OH 849. Ravne (1987). (Nagrada ŽR: 1987; 3)

8230/4 Kakovost zraka na območju ŽR. Ravne 1987. (Nagrada ŽR: 1987; 4)

8230/5 Emisija železarne Ravne. Ravne 1987. (Nagrada ŽR: 1987; 6)

8230/6 Onesnaževanje vod v železarni Ravne. Ravne (1987). (Nagrada ŽR: 1987; 6)

8230/7 Pačnik J. & E. Urbanc: Vloga zaostalega avstenita v obrabno obstojnih litinah vrste CRH in NIH. Lj 1987. (Nagrada ŽR: 1987; 7)

8230/8 Kombiniran ročni mehanizem. (Ravne 1987). (Nagrada ŽR: 1987; 8)

8230/9 Sirk S.: Matematični model delovanja ekscentrske (!) stiskalnice in računalniška simulacija... Ravne 1987. (Nagrada ŽR: 1987; 9)

8230/10 Pregl D.: Računalniška simulacija delovanja ekscentrske stiskalnice. Ravne 1987. (Nagrada ŽR: 1987; 10)

8230/11 Mlakar M.: Načrt programa »Prvi koraki«. (Ravne 1987). (Nagrada ŽR: 1987; 11)

8230/12 Vreš L.: Program Učenje. (Ravne 1987). (Nagrada ŽR: 1987; 12)

8230/13 Mandl V. & B. Korošec: Oblike odločanja. Ravne 1987. (Nagrada ŽR: 1987; 13)

8230/14 Stinjek A. & A. Večko: Obveščanje za odločanje. Ravne 1987. (Nagrada ŽR: 1987; 14)

8230/15 Kos M.: Teoretični in praktični vidiki delovne organizacije v ustanavljanju. (Ravne 1987). (Nagrada ŽR: 1987; 15)

8230/16 Pristovnik D. & B. Gorinšek: Pridobivanje luga iz pepela. Ravne 1987. (Nagrada ŽR: 1987; 16)

8230/17 Onesnaževanje okolja s kloridi. Ravne 1988. (Nagrada ŽR: 1988; 17)

8230/18 Uničevanje površinske napetosti voda neviden, a dramatičen ekološki problem. Ravne 1988. (Nagrada ŽR: 1988; 18)

8230/19 Navotnik G.: Temperaturno obstojne zlitine. (s. l.) 1988. (Nagrada ŽR: 1988; 19)

8230/20 Novak B. & T. Triplat: Razfosorenje taline s pomočjo kalcija pri EPZ postopku. V Lj 1988. (Nagrada ŽR: 1988; 20)

8230/21 Igerc N. & J. Steharnik: Prehod dušika v talino in njegova odprava. Lj; Ravne 1988. (Nagrada ŽR: 1988; 21)

8230/22 Paškvan M.: Možnosti koriščenja odpadnih toplot v ŽR. Ravne 1988. (Nagrada ŽR: 1988; 22)

8230/23 Auprih L.: Primerjava kombiniranih ročnih mehanizmov za stiskalnice... Lj 1988. (Nagrada ŽR: 1988; 23)

8230/24 Mrhar B.: Sinteza mehazma stiskalnice za hladno kovanje. Lj 1988. (Nagrada ŽR: 1988; 24)

8230/25 Ambrož E. & B. Jeseničnik: Izračun okvira ekscentrične stiskalnice DE 315 s pomočjo MKE metode. Mbr 1988. (Nagrada ŽR: 1988; 25)

8230/26 Rus P. & Z. Širnik: Izdelava računalniškega programa za grafični prikaz računskih rezultatov pri napetostni analizi... Ravne 1988. (Nagrada ŽR: 1988; 26)

8230/27 Kos M.: Vlaganje sredstev tujih oseb v domače organizacije združenega dela. (Ravne 1988). (Nagrada ŽR: 1988; 27)

8230/28 Kališnik M.: Pravni položaj delavcev(!) katerih delo v temeljni organizaciji ni več potrebno. Lj 1988. (Nagrada ŽR: 1988; 28)

8230/29 Kos M.: Krožki kvalitete v ŽR. Ravne 1988. (Nagrada ŽR: 1988; 29)

8230/30 Javornik S.: Menica in menično poslovanje v Železarni Ravne. (Nagrada ŽR: 1988; 30)

8231 Rant M.: Vodenje proizvodnih procesov. Kranj 1988. (Edicija Moderna organizacija)

8232 Informacijske tehnologije in razvoj. Zgb 1988. (svijet novih tehnologij)

8233/2 Duden: Stilwörterbuch der deutschen Sprache 6., völlig neu bearbeitete und erw. Aufl. Mannheim (etc.) 1987. (Der Duden; Bd. 2)

8234 Jezernik A.: Računalniki pri konstruiranju in v proizvodnji. (I. natis). Lj 1988. (Računalniška obzorja Q)

Zlatka Strgar, knjižničarka

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

8191 Kontinuirano livenje čelika u svetu. Bgd 1988

8192 Hampton D. R.: Management. Third ed. N. York (etc.) 1986. (McGraw Hill International Edition)

8194 Komentar zakona o združenem delu. Lj 1988. (Gospodarska založba)

8195 Adamović Ž. Ž. & S. M. Jevtič: Preventivno održavanje u mašinstvu. Bgd 1988

8196 Mutschmann J. & F. Stimmelmayer: Snabdevanje vodom. 3. dopunjeno i izmenjeno izd. Bgd 1988

8197 Zakon o združenem delu: (uradno prečiščeno besedilo) Lj 1988

8198 CAD Systeme auf Personal- und Microcomputer. München; Wien 1987

8199 CAD Ausbildung für die Konstruktionspraxis. D. l. München; Wien 1986

8200 Spur G.: CAD-Technik: Lehr- und Arbeitsbuch für die Rechnerunterstützung in Konstruktion und Arbeitsplanung. München; Wien 1984

8201 Sanders M. S. & E. J. McCormic: Human factors in engineering and design. 6 ed. New York (etc.) 1986

8202 Jamsa K.: Windows programming secrets. Berkeley, California 1987

8203 Astrand P. O. & K. Rodhal: Textbook of work physiology. N. York (etc.) 1986

8204 Taschenbuch der Stahl-Eisen-Werkstoffblätter. 4. neu bearbeitete Auflage. Düsseldorf 1986

8205 Mitrović J.: Međunarodne konvencije. Bgd 1988

8206 Kos M.: Industrializem. Lj 1988. (Gospodarska založba)

8207 Praznik Z. & B. Majaron: Investicije in ocena njihove družbenoekonomske upravičenosti. Lj 1983

8208 Scanlon L. J.: IBM PC & XT Assembly language. N. York 1985

8209 Strauss E. & The waite group: Inside the 80286. N. York 1986

8210 Mežnar D.: Delovna organizacija v ustanavljanju: magistrska naloga. (S. l.) 1988

8211 Čelični odpadki u svetskoj industriji čelika. Bgd 1988

8212 Tool and manufacturing engineering handbook. Vol. 1, 2, 3, 4, 5. Dearborn, Michigan 1983—1988

8213 Znanost v družbenovrednotnem svetu. (I. natis). Lj 1988

8214 Mihelič M. & S. Soršak & I. Tominc: Zveza komunistov Jugoslavije v obrambi in zaščiti. Bgd 1988

8215 Keynes J. M.: Opća teorija zaposlenosti, kamate novca. (I. izd.). Zgb 1987. (Ekonomška biblioteka)

8216 3. posvetovanje Financiranje, računovodstvo in inflacija, Radenci, 31. maja in 1. junija 1988. Mbr 1988

8217 CNC-Ausbildung für die betriebliche Praxis. T. 1, 2, 3, 4, 5, 6. München; Wien 1985—1986

8218 Grochla E. & H. Lippold & J. Breithardt: Program za povečanje učinkovitosti OZD. Lj 1986

8219 Vila A.: Teorija i praksa funkcioniranja organizacije. Zgb 1983

8220 Winterhager H. & R. Kammerl & A. Gad: Elektrische

Presežki delavcev

Zaostrene gospodarske razmere se vse bolj kažejo tudi v nastajanju presežkov delavcev. Zaenkrat še ni predpisane enotnega načina ugotavljanja presežkov delavcev, zato so tudi podatki o številu teh delavcev v Sloveniji zelo različni. Gibljejo se neke med 80 do 150 tisoč, po nekaterih ocenah pa celo do 200 tisoč delavcev. Raziskave kažejo trend naraščanja presežkov delavcev v prihodnjih letih.

Številke torej opozarjajo, da je nujno ukrepati in problematiko sistemsko opredeliti na republiški ravni. Presežki delavcev pomenijo zahteven družbeni in strokovni problem, ki ga v Sloveniji vse bolj čujemo, vendar nanj nismo dovolj pripravljeni.

Opredelelitev presežkov delavcev

Ko govorimo o ekonomskih in tehnoloških presežkih, mislimo na t. i. prikrito brezposelnost že zaposlenih oziroma podzaposlenost, torej na produktivno ne dovolj zaposlene delavce.

Ekonomske presežke predstavljajo delavci, katerih delo v tozdu ali delovni skupnosti ni več potrebno zaradi ekonomskih težav, v katere je organizacija zašla in se iz teh razlogov prične postopek za sanacijo ali prenehanje tozda oziroma delovne organizacije. Pri tem je treba razumeti ekonomske težave v smislu opredeljevanja po novem zakonu o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela, ki predvideva predsanacijski postopek že v primeru ne-likvidnosti, motenj v poslovanju ali izgub ob periodičnem obračunu.

Tehnološke presežke predstavljajo delavci, katerih delo bi postalo v tozdu nepotrebno zaradi tehničnih in tehnoloških izboljšav, s katerimi se prispeva k večji produktivnosti in večjemu uspehu tozda.

Podatki o številu presežnih delavcev v Sloveniji so ta čas bolj rezultat zaostrenih gospodarskih razmer kot načrtovanih programov prenove.

Varstvo zaposlitve delavcev v naši veljavni pravni ureditvi

Varstvo zaposlitve v naši veljavni pravni ureditvi razumemo danes vse bolj kot načelo nepretrganosti zaposlitve. Zaradi tehničnega napredka in strukturalnih sprememb ni več realno vztrajati na načelu trdnosti (stalnosti) zaposlitve. Delavcem je treba s pomočjo različnih ukrepov (dokvalifikacije, prekvalifikacije) zagotoviti nepretrganost zaposlitve. Izobraževanje je eno od minimalnih jamstev za uresničevanje nepretrganosti zaposlitve.

Ustava predvideva absolutno pravico do nepretrganosti zaposlitve le za tehnološke presežke, medtem ko glede presežkov delavcev nasploh predvideva zbiranje sredstev za zagotavljanje njihovega zaposlovanja, prekvalifikacije in uresničevanja pridobljenih pravic.

Ob naši veljavni ustavno-pravni in zakonski ureditvi lahko preidejo delavci v status odprte nezaposlenosti le v primeru stečajev.

Ugotavljanje presežkov delavcev

Zakonska ureditev zagotavljanja varstva zaposlitve delavcem, katerih delo v tozdu ni več potrebno, narekuje ureditev določenih vprašanj v

samoupravnih splošnih aktih. Opredeleliti moramo merila, kako se ugotavljajo viški delavcev, in kriterije, po katerih izbiramo delavce izmed ugotovljenih viškov za prerazporejanje, prekvalifikacijo, usposabljanje in druge kadrovske aktivnosti.

Nezakonito bi bilo odločanje o teh vprašanjih po načelu arbitrarnosti, tako da samoupravni organ izbira posamezne delavce po prostem predudarku ali pa je to prepuščeno celo posameznim vodilnim ali vodstvenim delavcem.

Republiški svet zveze sindikatov je pripravil merila, ki naj bi pomenila izhodišče za reševanje presežkov delavcev v Sloveniji. Samoupravna opredelitev kriterijev v zvezi z ugotavljanjem presežka delavcev je po svoji naravi in vsebini odgovorno in občutljivo delo. Nedvomno je pri tem treba predvsem zasledovati cilje gospodarske uspešnosti in produktivnosti, pri čemer je treba ustrezno upoštevati tudi elemente socialnega in zdravstvenega stanja zaposlenih delavcev.

Ti cilji zahtevajo primarno uveljavitev kriterija ustrezne strokovne izobrazbe oz. usposobljenosti ter morebitnih drugih posebnih zahtev, ki so pogoj za uspešno in kvalitetno opravljanje dela.

Kriteriji zagotavljajo, da se pri ugotavljanju, kdo se šteje za delovni presežek, zagotovi enakopravnost delavcev. Ob tem pa nastane tudi delavčeva obveznost, da opravi prekvalifikacijo, dokvalifikacijo ali da sprejme zaposlitev v drugi temeljni organizaciji, saj mu v nasprotnem primeru preneha delovno razmerje.

Pri izdelavi načrta prezaposlitve delavcev gre za poglobljeno in obširno timsko delo, ki zahteva individualno obravnavanje vsakega delavca posebej. Ker so pogoji pri posameznih delavcih različni, saj je preusposabljanje in zaposlitev odvisna od poklica, starosti, spola, zdravstvenega stanja itd., je realno pričakovati, da ne bo možno vseh delavcev prezaposliti sočasno, prav tako ni možno pričakovati enakega obravnavanja, zato moramo v samoupravnem splošnem aktu predvideti tudi pravice delavcev, ki bodo določen čas čakali na zaposlitev.

Razporejanje delavcev

Z različnimi vrstami razporejanja delavcev lahko zmanjšujemo pojave presežnih delavcev.

Možne so naslednje oblike razporejanja:

- v okviru iste temeljne organizacije
- v drugo temeljno organizacijo
- v statusno nepovezано organizacijo (torej v drugo delovno organizacijo, vendar je ta oblika razporeditve delavca po svoji vsebini ponudba drugih del delavcu, kar opisujemo v nadaljevanju tega sestavka).

Razporeditve v okviru iste temeljne organizacije praviloma ne povzročajo konfliktnih situacij, saj se nanašajo le na določene manjše kadrovske spremembe v okviru temeljne organizacije. Delavec, ki ne bi spoštoval take dokončne odločitve, bi storil hujšo kršitev delovne obveznosti, kar bi imelo za posledico tudi disciplinsko odgovornost.

Pri razporeditvi v drugo temeljno organizacijo je delavec dolžan spo-

Topilnica v soncu

štovati dokončno odločitev o taki razporeditvi, razen v primeru, če gre za začasno razporeditev, kajti tedaj se mora ravnati že po prvostopni odločitvi. Če delavec dokončne odločitve ne spoštuje, gre za kršitev delovne obveznosti, posledica pa je uvedba disciplinskega postopka.

Razporeditve za nedoločen čas se torej izvedejo po dokončnosti odločitve, kar pomeni, da zahtevki za varstvo pravic zadržijo izvršitev odločitve o trajni razporeditvi delavca na drugo delo.

Začasne razporeditve pa lahko trajajo največ za dobo šestih mesecev in se lahko izvedejo takoj. Zahtevki za varstvo pravic ne zadržijo izvršitve odločitve o začasni razporeditvi delavca. Začasna razporeditev torej učinkuje takoj in zato omogoča hitro prilagoditev zahtevam proizvodnje.

Ko govori zakon o razporeditvi na druga dela in naloge, poudarja, da gre za taka dela in naloge, ki ustrezajo delavčevi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljeni delovni zmožnosti.

Začasna razporeditev delavca na dela, ki ne ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi oz. z delom pridobljeni delovni zmožnosti, se lahko odredi le v izjemnih okoliščinah. Če izjemne okoliščine preidejo v trajne razmere (npr. zmanjšanje obsega poslovanja), tedaj ni pogojev za začasno razporeditev delavca na neustrezna dela. Z različnimi kadrovskimi aktivnostmi poiščemo najbolj ustrezno trajno rešitev.

Ponudnje del in nalog

Kadar prehod v okviru statusno povezanih organizacij ni možen, ima delavec pravico preiti začasno ali trajno v drugo delovno organizacijo. Pravna podlaga za prehod delavca je sporazum obeh organov upravljanja. Delavec preide na delo v drugo organizacijo brez oglasa.

Delavec dobi najprej sklep o ponudbi del. Ta sklep mora opredeliti rok, v katerem se je delavec dolžan izjaviti, ali ponujena dela sprejema. Zoper sklep ima delavec pravico vložiti zahtevek za varstvo pravic na delavski svet tozda. Delavec bo vložil zahtevek za varstvo pravic v primeru, ko ponujena dela ne bodo ustrezala njegovi izobrazbi oz. z delom pridobljeni delovni zmožnosti ali če za ponudnje del ni bilo pravne podlage. Ko postane sklep dokončen in ko preteče rok za izjavo delavca, je le-ta dolžan skleniti delovno razmerje v novi organizaciji, v nasprotnem primeru delavcu po preteku odpovednega roka preneha delovno razmerje.

Novosti na področju delovno pravne zakonodaje

Po spremembah zakona o združenem delu je bil maja letos spremenjen še zakon o delovnih razmerjih, ki pa ne prinaša znatnejših sprememb na področju razreševanja presežkov delavcev.

Spremembe se nanašajo predvsem na zaostrovanje kriterijev za izrekanje disciplinskih ukrepov, racionalizirajo se nekateri postopki in razširjajo pristojnosti poslovnih organov in delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

Zakon daje možnost, da nekatera določila uporabljamo takoj, brez usklajevanja samoupravnih splošnih aktov. Na tej podlagi že uporabljamo 15-dnevni rok za varstvo pravic delavcev in ostreje kriterije za izrekanje disciplinskih ukrepov.

Ostale novosti bi lahko uveljavili po spremembah in dopolnitvah naših samoupravnih splošnih aktov. S spremembami smo se odločili počakati, kajti v družbi se napovedujejo nove, bistvene sistemske spremembe.

Ocenjeno je bilo, da je eden od nujnih pogojev za izhod iz krize začeti izvajati gospodarsko reformo že na začetku leta 1989. Poleg mnogih zakonov, ki so potrebni za reformo, bi naj že na začetku leta začel veljati zakon o podjetjih, ki bo nadomestil zakon o združenem delu. Izšel bo tudi novi zvezni zakon o delovnih razmerjih, ki bo nadomestil poglavje o medsebojnih razmerjih delavcev in poglavje o varstvu pravic delavcev v sedanjem zakonu o združenem delu.

Menimo, in vztrajati bi bilo treba, da bi na podlagi spremenjenih ustavnih izhodišč morali k problemu presežkov delavcev pristopiti z družbeno učinkovitejšimi rešitvami, v določenih primerih in pod zakonsko določenimi pogoji odstopiti od načela absolutno varovane zaposlitve, seveda pod pogojem zagotavljanja ustreznega statusa delavcev in njihovih pravic v okviru zavarovanja za primer brezposelnosti. S pravnimi in ekonomskimi instrumenti je treba spodbuditi nujnost stalnega individualnega prizadevanja delavcev za ohranitev pravice do dela. Mislim predvsem na obveznost neprestanega izobraževanja in usposabljanja delavcev za nove naloge in seveda na odgovorno in uspešno izvajanje nalog.

Vsi ti ukrepi pa so lahko nena- menski in enostranski, če hkrati ne bomo zastavili obsežnih programov ustanavljanja novih podjetij tako v družbenem kot tudi v zasebnem sektorju.

Ivanka Prisljan

Kako ugotovimo uspešnost dela

Primer: analiza dosedanjega ocenjevanja uspešnosti direktorjev v Sloveniji¹

UPORABNOST OCENJEVANJA

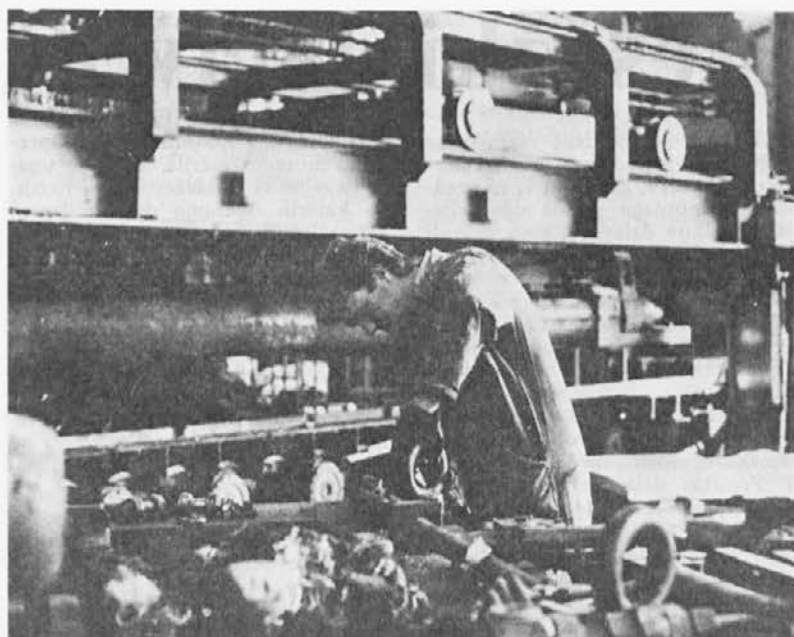
Ocenjevanje uspešnosti dela sodi med kadrovske dejavnosti: »Osnovni cilj sistema ocenjevanja dela je zagotoviti točne in veljavne informacije o obnašanju in delu ljudi v organizaciji«. (2) Ti podatki pa lahko služijo še posameznim specifičnim ciljem:

- ocenjevanju in motivaciji posameznika (rezultati vplivajo na višino plač in napredovanja — mogoča pa so seveda tudi nadržavanja)
- posameznikovemu osebnemu razvoju (dobri rezultati vplivajo na samospoštovanje, slabši pa usmerjajo v izobraževanje)
- seznanjanju organizacije s stanjem človeškega kapitala (to omogoča sistematično pridobivanje in razvoj kadrov).

rajo torej povezani z delom in devolj enostavni.

Velika večina sedanjih sistemov ocenjevanja vsebuje dokaj podobne kriterije. Grupirani so v šest skupin, ki pa so še bolj razčlenjene:

- družbenoekonomski napredek organizacije in njen pomen za širšo družbeno skupnost
- uresničevanje programa razvoja organizacije
- uresničevanje ciljev družbenoekonomske politike
- ustvarjanje dohodka glede na kazalce in Zakona o združenem delu
- razvoj samoupravnih odnosov, samoupravna in družbenopolitična aktivnost
- izboljšanje pripravljenosti za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito.

V osrčju agregata

Ključni elementi, sistema ocenjevanja dela

Zakon o združenem delu predpisuje organizacijam, da letno po zaključnem računu ocenijo uspešnost dela svojih poslovnih organov. Tudi Družbeni dogovor o kadrovske politiki zavezuje občinske skupščine, da ocenijo delo direktorjev v občini. Vendar pa je le 23 občin pripravilo pisne usmeritve za njihovo ocenjevanje. Analiza je pokazala, da ocenjevanje poslovnih organov sistematično in strokovno opravljajo le v manjšem številu občin (podatke jih je dalo le 14), kjer se pojavljajo problemi zaradi neenotne metodologije.

OCENJEVANJE DIREKTORJEV

Model ocenjevanja

Najprej je treba ugotoviti kriterije za ocenjevanje ali merjenje uspešnosti dela, potem pa jih je treba izmeriti in rezultate posredovati ocenjevalcem in kadrovskemu oddelku. To je idealni model ocenjevanja za zaposlene v organizaciji, za direktorje pa je treba upoštevati še, da so odgovorni tako kolektivu kot družbi.

Kriteriji ocenjevanja

»Izraz kriterij se nanaša na katerikoli faktor ali spremenljivko, ki zagotavlja pokazatelja učinkovitosti opravljanja dela posameznika na določenem poslu.«(4)

Kriteriji se določijo s pomočjo opisov in analize dela. Biti mo-

Ostale metodologije se od vzorčnega primera razlikujejo po številu in obsegu vključenih kriterijev oziroma podkriterijev, manj pa po vsebini.

Izstopata le dve občini z dokaj izvirnim izborom kriterijev — v eni so zelo poudarili pomembnost ocene moralnopolitičnih lastnosti in osebnega zgleada, v drugi pa so kriterije razdelili v 3 sklope: kriterij gospodarske in poslovne uspešnosti (ocenjuje se tudi prizadevanje za izboljšanje kadrovske strukture), kriterije »notranje« in »zunanje« družbenopolitične uspešnosti. Skrb direktorjev za lastno izobraževanje je zelo redek kriterij.

Različni organi in strokovni delavci, ki so pregledovali uporabljene kriterije, so jim očitali predvsem preobširnost. Dali so različne predloge (poudarili kadrovske sestavine razvoja organizacije ter pomen samoupravnih in ekonomskih kriterijev), vendar pa do oblikovanja končnega modela ni prišlo. Izdelavo skupnih osnov metodologije za ocenjevanje uspešnosti poslovnih organov so zato prepustili strokovnjakom v FSPN.

Merila ocenjevanja

Meril, ki ocenjujejo opravljanje dela po kriterijih, je več vrst. Lahko so direktna (ocenjevalec dejansko vidi izvajanje dela) ali indirektna (ocenjevalec more oce-

njevati le substitute). Razlikujemo pa tudi med objektivnimi (največkrat kvantificirana — torej merljiva, zato jih lahko potrdi več ocenjevalcev) in subjektivnimi (osebna mnenja ocenjevalcev). Priporočljiva je uporaba objektivnih in direktnih meril za ugotavljanje uspešnosti.

Dosedanje ocenjevanje direktorjev temelji na direktnih in bolj na subjektivnih kot objektivnih merilih. Subjektivna merila so izpostavljena mnogim napakam in subjektivnostim (npr. halo efekt, učinek nedavnosti, osebni predsodki, efekt kontrasta, strogost in popustljivost, napaka osrednje tendence).

Sekretariat za kadrovska vprašanja pri slovenskem izvršnem svetu je izvedel poskusno ocenjevanje na podlagi obstoječih kriterijev. Rezultati so jasno opozorili na vse zgoraj navedene napake!

Tehnike ocenjevanja

V vseh do sedaj uporabljenih sistemih ocenjevanja uspešnosti poslovnih organov se uporablja ista tehnika — ocenjevalci morajo opisno oceniti kandidatovo uspešnost za vsak kriterij.

Večina izdelanih formularjev pa na koncu zahteva še nekakšno sumarno oceno: treba je naštetih področja del, kjer je ocenjevani zelo uspešen oziroma neuspešen. Področje tehnik ocenjevanja je najbolj šibka točka dosedanjega ocenjevanja poslovnih organov. Uporabljen tehnika je omogočala različne načine ocenjevanja, zato je vprašljivo, koliko so rezultati natančni in primerljivi.

Teorija pozna množico različnih ocenjevalnih tehnik, ki so ene bolj, druge manj primerne za ocenjevanje direktorjev, zato bo nov koncept ocenjevanja poskušal popraviti tehniko.

Ocenjevalni postopek in ocenjevalci

Največkrat je nosilec akcije za ocenjevanje uspešnosti v občinah neka komisija (največkrat se imenuje Komisija za spremljanje izvajanja Družbenega dogovora o kadrovske politiki v občini).

Najpogostejši ocenjevalci dela direktorjev so DPO (sindikalna organizacija) in samoupravni organi (delavski svet). Teoretično

so lahko ocenjevalci tudi: nadrejeni, sodelavci, podrejeni, zunanji eksperti ali pa ocenjevani sam.

Zbrane podatke pošljejo ocenjevalci tudi občinskemu sindikalnemu svetu in občinski kadrovske službi.

Naši poslovodni organi so ocenjevani letno po zaključnem računu, nekateri pa tudi po izteku mandata. Dejstvo pa je, da se mora ocenjevanje vključiti v delovni cikel zaposlenih. Torej je enoletno ocenjevalno obdobje primerno, saj sovpada z obračunskim obdobjem, ocenjevanje mandata pa daje globalno oceno posameznikovega poslovođenja.

Zaključek

Milan Pintar je v enem zadnjih televizijskih Tednikov ob problematiki presežkov delovne sile v Sloveniji opozoril na to, da sploh ni izdelanih kriterijev za njihovo določitev. Rekel je, da bi morali imeti izdelane kriterije za merjenje ali ocenjevanje uspešnosti dela vseh zaposlenih, kar bi bila osnova za selekcijo med dobrimi in slabimi.

Če dosedanje ocenjevanje uspešnosti poslovnih delavcev ni bilo dovolj dodelano, je to verjetno posledica tega, ker je bilo le-to dokaj formalna zadeva. Zdi pa se, da bo z zaostreno gospodarsko situacijo tudi to področje z ustrežnejšimi metodologijami odigralo pomembno vlogo pri selekciji kadrov. Ocenjevanje dela vseh zaposlenih bi moralo postati stalna praksa tudi v naših organizacijah (npr. 70% firm v ZDA ocenjuje delo svojih zaposlenih) in ne le v funkciji negativne sankcije, marveč predvsem pozitivne.

Andreja Čibron

OPOMBE

(1) Povzetek teksta v okviru dela na RI, FSPN

(2) Feldman C. Daniel, Arnold J. Hugh: Managing Individual and Group Behavior in Organizations, Mc Graw — Hill Book Company, Singapore, 1985, str. 392

(3) Weither B. William, Davis Keith: Personnel Management and Human Resources, Mc Graw — Hill Book Company, Singapore, 1986, str. 285

(4) Feldman..., s'tr. 395

IZ NAŠIH KRAJEV

USTANOVA, KI JE KRAJU PRINESLA SONCE

OB DVAJSETLETNICI ZDUM V ČRNI

Dve desetletji že starši in socialne službe iz vse Slovenije pošiljajo v Črno zmerno in teže prizadete otroke, ki jim v Zavodu za delovno usposabljanje mladine nudijo zavetje, vzgojo in izobraževanje ter nekaterim pozneje tudi — delo.

Troje dejavnosti opravljajo v zavodu, vse so začeli kot pionirji, a ker so jih razvijali strokovno, zavzeto, z dušo in srcem, so uspeli in doživeli priznanje domače in svetovne (strokovne) javnosti, predvsem pa hvaležnost staršev in gojencev samih, zato je prav, da se zavoda in ljudi, ki delajo v njem, ob jubileju spomnimo tudi v našem glasilu. Tudi zato, ker delavnice za odrasle prizadete osebe, ki so del zavoda, delajo tudi za Železarno Ravne.

PRIZADETI IMAJO MOŽNOST OBVEZNEGA ŠOLANJA

Osnovna dejavnost Zavoda v Črni je delovno usposabljanje zmerno in teže duševno prizadetih otrok in mladostnikov. To je pravzaprav šola, prilagojena sposobnostim teh otrok, in je od 1978. leta vključena v redni sistem šolanja z verificiranim programom, ki ga financira republiška izobraževalna skupnost. Torej je ZDUM tudi otrokom, ki ne dosegajo povprečnega IQ, omogočil uresničevanje ustavne pravice do obveznega šolanja, ki seveda pri njih traja do 18., izjemoma celo do 21. leta starosti. Letos je na usposabljanju v zavodu 135 otrok.

Pred dvema letoma so v Zdumu začeli uvajati osnovno usposabljanje teže duševno prizadetih. V to skupino sprejemajo le otroke iz koroške regije, in jih je zdaj v zavodu 15. Teh otrok nimajo več samo v varstvu, temveč jih skušajo s strokovnimi metodami kar najbolj usposobiti za življenje, jih naučiti, da sami opravljajo čim več vsakdanjih opravil, čeprav samostojni ne morejo postati. Z njimi se ukvarjajo specialni pedagog, defektolog, fizioterapevt.

DELO ZA ODRASLE PRIZADETE OSEBE

Ze desetletnico pa je letošnje jesen slavil tretji zavodov oddelek — de-

lavnice pod posebnimi pogoji za odrasle.

Ustanovili so jih, ker pri njih usposobljene teže in srednje prizadete osebe po odpustu iz zavoda ne bi imele kam iti, če jih starši ne morejo sprejeti. Redno se ne morejo zaposliti in tudi ne morejo živeti samostojno, zmorejo pa opravljati enostavnejša dela pod nadzorstvom. V teh delavnicah so ob njih delovodji — vzgojitelji, ki jih vodijo pri delu in jim vsestransko pomagajo.

V delavnicah je trenutno šestdeset odraslih teže in srednje prizadetih oseb; 45 jih stanuje v Črni in so v posebnem domačem varstvu, petnajst jih iz občine Ravne prihaja dnevno na delo. Delajo v skladu s svojimi sposobnostmi; čeprav še daleč ne dosegajo storilnosti redno zaposlenih delavcev, so vendar zadovoljni, srečni, ker lahko delajo. Delo daje tudi njihovemu življenju smisel.

Zato si vodstvo delavnic nenehno prizadeva, da bi imeli dovolj naročil. Zal v nekaterih delovnih organizacijah še vedno niso dojeli, kakšno je dejansko poslanstvo in pomen zavoda in njihovih delavnic, in dela, ki bi jih dobro opravili v Črni, še vedno raje izročajo raznim popoldanskim in drugim zasebnikom. Čeprav je razumljivo, da gospodarstvu humanost ne more biti najpomembnejša nota v sklepanju poslov, bi v socialistični družbi pričakovali, da čisto mimo nje tudi ne moremo in nočemo iti. Še posebno, ker v primeru Zduma gospodarskim interesom ne škodi. Poslovni partnerji Delavnic pod posebnimi pogoji so namreč z njihovim delom zadovoljni in poslovnih odnosov z njimi ne prekinjajo. Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da z njimi dobro sodeluje tudi Železarna Ravne, ki ji je Zavod ob svoji dvajsetletnici namenil posebno priznanje za sodelovanje.

S tem ko sodelujemo, lahko rečemo, da smo tudi delavci železarne Zavodu za delovno usposabljanje mladine v Črni dali priznanje, ki mu gre, čeprav ne takšno, kakršno so mu dali UNICEF (zlata plaketa), Republiška izobraževalna skupnost (Zagarjevo priznanje) in Republiška skupnost socialnega skrbstva. Prizna-

Prijatelja

li smo zavodu in ljudem, ki delajo v njem, da opravljajo veliko poslanstvo s tem, ko osmišljajo življenje tistim, ki imajo manjše sposobnosti kot mi, ki se srečujemo v delovni organizaciji, na cesti, v šoli... So pa tudi oni ljudje in imajo pravico do

življenja, do razvijanja svojih sposobnosti, do dela, sreče. Kar jim zavod in njegovi ljudje nudijo, je zanje toliko kot sonce. Tako njih in gojence razume in jih sprejema tudi njihov kraj — Črna.

Moja Potočnik

HOLMEC

PROBLEMOV NE MANJKA

VODOVOD — KONČNO LE BO?

Lani smo v novembrski številki Informativnega fužinarja napovedovali, da bo za dan republike na Holmec pritekla voda po novem vodovodu. Zal se to ni zgodilo. V pogovoru sredi letošnjega novembra mi je tajnica KS Holmec Mira Gerdej zapala, da kulturniške skupine v kraju pripravljajo proslavo za dan republike — združeno s slavnostjo ob odprtju krajevnega vodovoda. Ker je voda ta čas (sicer še smetna) že bila v ceveh, lahko upamo, da proslava ni bila pripravljena zaman.

Teško je razumeti, kako je mogoče, da se pri tako pomembnih stvarih, kot je napeljava pitne vode, lahko tako zapleta. Ne le, da to uničuje živce ljudem v krajevni skupnosti, ki vodijo akcijo, prav neodpušljivo je, da zaradi osebnih interesov ali malomarnosti posameznikov (o tem bi morali govoriti ljudje pri KP Prevalje) ostajajo ljudje v nekem kraju, tudi otroci v šoli, dolge mesece brez dobre pitne vode.

Osnovni vzrok, da vode na Holmec tako dolgo niso dobili, je bil v tem, da izkopi niso bili dovolj globoki, da je betonski bazen (vodohram) puščal in še druge pomanjkljivosti so bile. Ko so jarek ponovno kopali, so poškodovali cevi in začeli so se ponovni zapleti. Zaman je, če se sedaj sprašujemo, zakaj so izročili dela ljudem, ki so jih opravili nestrokovno, saj pri nas ni navada, da bi moral kdo za svoje napake in samovoljo odgovarjati. Vedno se namreč da najti izgovor.

DIVJA SMETNA JAMA — KOT JARA KAČA

Kdo se bo morda še spomnil, v katerem mandatu je bivši ravenski župan Holmčanom obljubil, da bodo smetno jamo, ki širi smrad vse do avstrijske meje in do spomenika miru na Poljani, predvsem pa greni življenje bližnjim prebivalcem, v tem in tem mesecu tistega leta zaprl. Njegova obljuba še danes, ko Holmčanom dajejo obljube že čisto druge občinske strukture, ni uresničena. Nasprotno, ljudem je prišlo na uho,

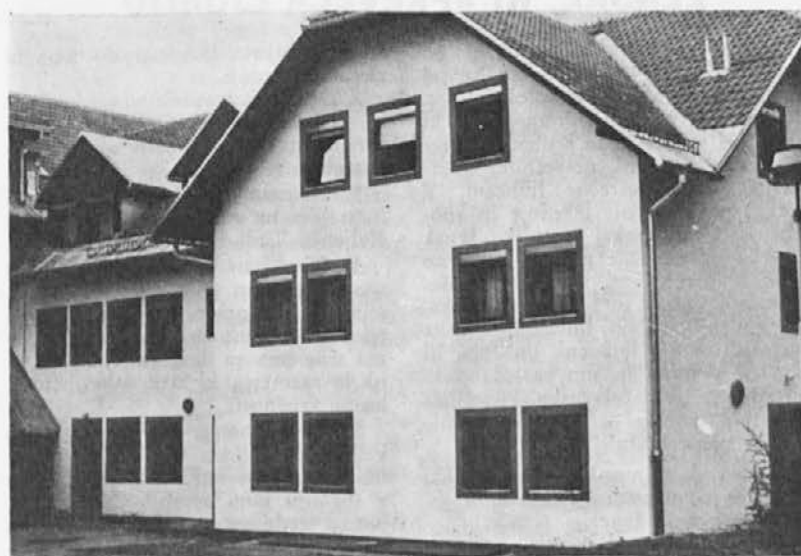
da se vodstvo Komunalnega podjetja Prevalje in predstavniki SO Ravne dogovarjajo o širitvi smetne jame na zemljišče Mrvovega. Medtem ko vodstvo KS obvestijo o gradnji vsake ute, pa mu o tako pomembni (neprijetni) stvari ne črhnejo ničesar. Ljudje se zato upravičeno bojijo, da jim bodo kdaj podtaknili še kaj hužega, kot je to črno odlagališče »normalnih« odpadkov.

TEZAVE TUDI S TELEFONI

Lani začeta akcija za napeljavo telefonov na Holmec je letos dobila že čisto konkretne obrise. Vojaki iz Maribora so skopali jarek za primarni vod do Poljane in Holmca in v Šentanelo Reko, Holmčanom se je namreč pridružila prevaljska pošta, ki na svoji telefonski centrali ni imela dovolj prostih števil niti za njihove potrebe. Pritegnili so interese na Prevaljah, kupili dodatni modul za telefonsko centralo (200 števil) in sklenili razširiti telefonsko omrežje v industrijski coni zahodno od Prevaljske pošte, v Šentanel, na Holmec in delno proti Mežici, kjer so položili kable za video telefon. Kable so polagali krajanji sami. Kot je povedala tajnica Gerdejeva, jo skrbi, kako bodo napeljavi telefonov kos finančno, saj so veliko zbranega denarja porabili za primarij, ki bi ga po njenem mnenju morali financirati iz drugih sredstev. Da bi se stroški napeljave kar najbolj zmanjšali, vodstvo KS in gradbeni odbor pozivata nove naročnike telefonov, naj sodelujejo na delovnih akcijah, ki jih bodo organizirali.

POSTAJALIŠČE PRI ŠTOPARJU

Po dolgih letih so krajanji, ki hodijo na avtobus pri Štoparjevem mostu, le dobili pokrito avtobusno postajališče. Čeprav avtobusov še vedno ne bodo čakali v zavetju zaprtega prostora, saj je njihovo postajališče odprto kot druga po dolini, morajo biti veseli, da imajo vsaj streho nad glavo. In tudi zato, ker so za finančne težave KS pri gradnji imele veliko razumevanje delovne organizacije — tudi Železarna Ravne.

Z novim prizidkom so se izboljšale delovne in bivalne razmere v zavodu

ZA ZDRAVO ŽIVLJENJE SLADKORNH BOLNIKOV

Pogovor s predsednikom Društva za boj proti sladkorni bolezni na Ravnah

Do lanske jeseni so bili sladkorni bolniki iz ravenske občine glede zdravstvene oskrbe in svetovanja odvisni od dispanzerja za sladkorno bolezen v Slovenj Gradcu. Lani oktobra so ustanovili **Društvo za boj proti sladkorni bolezni na Ravnah**. Ker je med nami in našimi svojci kar precej obolelih za to »civilizacijsko« bolezen, gotovo marsikoga zanima, kakšen je namen tega društva in kako deluje. To bomo poskušali razbrati iz pogovora s predsednikom **Bojanom Projetom**.

»Tovariš predsednik, zakaj ste ustanovili Društvo za boj proti sladkorni bolezni in ne kar društvo sladkornih bolnikov?«

»Namen društva ni združevati samo sladkorno bolne, ampak tudi njihove svojce in druge, predvsem zdravstveno osebje, in tudi vse, ki kakorkoli vplivajo na način življenja obolelih za to bolezen.«

»Med ljudmi vlada prepričanje, da se sladkorna bolezen podeduje, kako se je torej mogoče borovati zoper njo?«

»Ne podeduje se bolezen, ampak nagnjenost do nje. S pravilno prehrano in s pravim načinom življenja bi se ji lahko marsikdo izognil. Prav tako se lahko že oboleli izogne zapletom, ki nastanejo, če bolezen ne zdraviš in ne upoštevaš pravil prave pre-

Bojan Proje

hrane in pravega načina življenja. Društvo želi torej osveščati sladkorno bolne in jih spodbujati k takemu načinu življenja, da bi imeli s svojo boleznijo čim manj komplikacij, druge pa želi seznanjati s to boleznijo in z njenimi posledicami.«

»Že pred leti so pri nas začeli uvajati posebne znake za sladkorno bolne. Jih nosijo tudi sladkorni bolniki, ki so včlanjeni v ra-

vensko društvo, in kaj naj bi z njimi dosegli?«

»Gre za obeske SOS. V društvu si prizadevamo, da bi jih nosili vsi težji sladkorni bolniki. Če padejo v komo, obesek poskrbi, da reševalec lahko pravilno ukrepa; lahko bi se namreč zgodilo, da bi kdo takega bolnika, ki obleži na cesti, imel za pijanca, kar bi bilo zanj usodno, saj mu je potrebna hitra in pravilna pomoč. Obeske za člane naročamo v društvu.«

»V zvezi s sladkorno boleznijo ste uporabili izraz osveščenost. Zakaj?«

»Kot je znano, sladkorna bolezen ni ozdravljiva. Kdor jo ima, mora vse nadaljnje življenje živeti z njo. Čeprav se z zdravljenjem in s primernim načinom življenja posledice bolezni močno omilijo, za bolnika vendarle predstavlja hud psihični pritisk dejstvo, da ne bo nikoli več popolnoma zdrav. Zato je pomembno, da se oboleli sprijazni z boleznijo, da jo sprejme in zdravstvenemu stanju prilagodi tudi svoj način življenja. Ker je to predvsem za mlajše ljudi težko — pri njih je tudi oblika bolezni težja — je nujno, da bolezen spozna in se z njo sprijazni tudi bolnikova okolica, posebno njegovi najbližji. Zdravljenje ni mogoče, če se načinu življenja in prehranjevanja ne prilagodi tudi družina sladkornega bolnika. Na to, kako bolezen sprejme otrok, imajo odločilen vpliv starši.«

»Kako vaše društvo skrbi za to osveščanje?«

»Društvo povezuje ljudi, ki imajo podobne usode. Na srečanjih se pogovarjajo o svojih težavah, pripovedujejo o izkušnjah in s tem pomagajo drug drugemu. Skrbimo tudi za izobraževanje članov, organiziramo predavanja o bolezni, pravilni prehrani, o novostih pri zdravljenju. Naši člani prejemajo glasilo Sladkorna bolezen, ki ga izdaja republiška zveza društev za sladkorno bolnike v Ljubljani.«

»Od ustanovitve naprej si je društvo prizadevalo, da bi dobili

na Ravnah ambulanto za sladkorno bolne.«

»In smo jo letos spomladi tudi dobili. To je prvi vidni dosežek delovanja našega društva. Glede na to, da je v ravenski občini okoli 600 sladkornih bolnikov, je ustanovitev te ambulante vsekakor upravičena. Prej smo morali vsi hoditi na redne preglede v Slovenj Gradec, kar je pomenilo veliko izgubo časa in (večje) potne stroške. Ambulanta je ob dispanzerju za ženske. Tam ima tudi društvo svoj prostor. V času ordinacije, to je ob torkih, nameravamo uvesti društvene uradne ure, na oglasno desko v veži pa bomo izobešali tudi obvestila o naših dejavnostih.«

»Kako pa društvo deluje navzven?«

»Za sladkorne bolnike je zelo pomembna prehrana. Dietna hrana je draga, razen tega v trgovinah primanjkuje živil, primernih za sladkorno bolne. Društvo si prizadeva, da bi se preskrba s tovrstnimi živili v naših trgovinah izboljšala in pocenila. Želimo doseči, da bi se vsaj občine odrekle davku na ta živila.«

»Sladkorni bolniki ste torej dvakratno prizadeti. Zaradi bolezni ste prisiljeni v poseben način življenja, razen tega morate še za hrano izdajati več kot drugi.«

»No, naš način življenja ni treba, da je prisiljen. Biti mora kar najbolj zdrav, reden, z dovolj počitka. Tak način življenja je primeren tudi za zdrave ljudi. Podobno velja za prehrano. Biti mora kar najbolj vsestranska, kvalitetna, brez odvečnih maščob, sladkorja, skratka kalorij. Taka tudi zdravim ljudem, ki nimajo naporenega dela, ne more škoditi.«

»Ali vaše društvo ob vsem tem skrbi tudi za sprostitev svojih članov.«

»Doselej take dejavnosti še nismo gojili. Kako bomo delali v prihodnje, je pa odvisno od želja in potrebe članov in od sredstev, ki nam jih bo uspelo zbrati.«

»Hvala za pogovor!«

Mojca Potočnik

JAVORNIK – VEČNO GRADBIŠČE

Pred že zgrajeno in (večinoma) izdeljeno stolpnico št. 29 na Javorniku je Gradis to jesen znova pripeljal veliki žerjav. Hkrati, ko morajo popraviti notranjost stolpnice, jo bodo tudi nadgradili in pokrili s streho. Taki posegi se bodo nadaljevali po vsem Javorniku, na vseh blokih z ravnimi strehami. Torej bodo Javorničani še dolgo — stanovalci večnega gradbišča.

Kljub temu si vodstvo krajevne skupnosti, kot je povedal predsednik skupščine Miloš Jurak, prizadeva za ureditev naselja. Voljo je dobilo po uspešni akciji za kabelsko televizijo

(vsa čast iniciativnemu odboru), ki jo na Javorniku že gledajo, decembra pa naj bi se na satelitske programe priključile tudi šance.

Razgrnjen je bil že načrt nove, varnejše prometne ureditve Javornika, v kratkem bodo objavili natečaj za gradnjo garaž (čakajo še, da bodo podobni načrti in razpisi pripravljene tudi za druge KS), čez zimo pa se bodo pripravili tudi na akcijo urejanja notranjosti naselja in prostora ob njem, ki naj bi bil namenjen za sprostitev in igro otrok in odraslih.

Mojca Potočnik

ZDRAVJE

ŽENSKÉ, KI »PREVEČ« LJUBIJO

Naslov sestavka sem povzel po knjigi Robin Norwoodove. Prevod je izšel pri Cankarjevi založbi letos. Avtorica je družinska terapevtka, ki se je pri svojem delu srečevala s številnimi družinami, nesrečnimi predvsem zaradi nesrečne ljubezni. V knjigi podaja svoje izkušnje in spoznanja o tem, zakaj se toliko žensk naveže na napačne moške, čustveno hladne, brezbrizne, zasvojene z delom, alkoholom in ženskarje, moške, ki jim ne vračajo ljubezni. Ženske vztrajajo v tej ljubezni, ljubezni, ki jim ni vračana in jim razjeda dušo in zdravje. Je enostranska. Pisateljica razkriva naravo te ljubezni. Branje knjige priporočam.

Za uvod bi morda navedel nekaj značilnosti normalne ljubezni in samospoštovanja žene:

1. Sama sebe popolnoma sprejema, čeprav bi se rada na nekaterih področjih spremenila. Razvija in neguje

že pridobljeno ljubezen do sebe in samospoštovanje.

2. Druge ljudi sprejema takšne, kot so, kakršni so in jih ne poizkuša spremeniti, da bi ustrezali njenim potrebam.

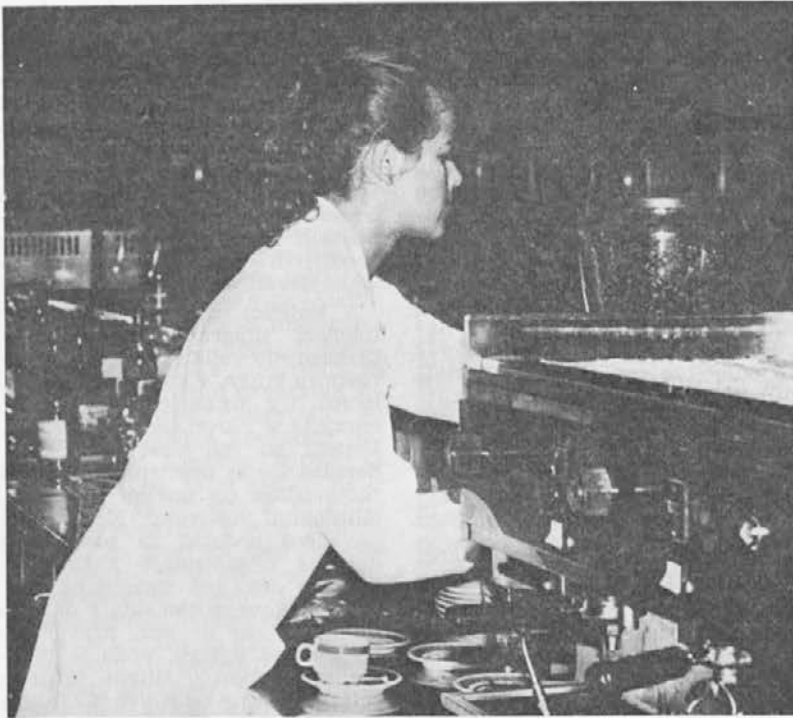
3. Povezana je s svojimi občutki in stališči na vseh področjih svojega življenja. Tudi v spolnosti.

4. Sebe ceni v vsakem pogledu: svojo osebnost, svoj videz, svoje miselne in vrednostne predstave, svoje telo, svoja zanimanja in dosežke. Sama sebe ima za dragoceno, ne da bi iskala razmerja, ki bi ji dala občutek lastne vrednosti.

5. Njeno samospoštovanje je tako veliko, da lahko uživa z drugimi ljudmi, predvsem z moškimi, ki so v soglasju sami s sabo. Za občutek lastne vrednosti ne potrebuje občutka, da jo drugi potrebujejo.

6. Lahko si dovoli, da je v obče- vanju s primernimi ljudmi odkrita

Postrežba

in zaupljiva. Ne predaja pa se ljudem, ki jim ni mar njena sreča.

7. Vprašuje: Ali je to razmerje koristno zame? Ali mi omogoča rasti naprej in popolnoma razviti mojo osebnost?

8. Če ji kako razmerje škoduje, ga zna razdreti, ne da bi jo potem zavirala depresija. Ima krog prijateljev, ki jo podpirajo, in zanimanja, ki ji pomagajo prestopiti stiske.

9. Svoj mir ceni bolj kot vse drugo. Minuli boji, drame in zmeda je ne mikajo več. Varuje sebe, svoje zdravje in dobro počutje.

10. Ve, da pozitivno, zadovoljivo razmerje lahko poveže samo dva partnerja, ki imata enake vrednostne predstave, zanimanja in cilje in ki sta oba zmožna resnične bližine. Ve tudi, da je vredna, da dobi vse, kar ji življenje lahko ponudi.

O napačno pojmovani ljubezni sem sklenil pisati zato, ker se pri svojem delu — pomoč ljudem v tiski in urejanje družin alkoholikov — srečujem prav s to problematiko in je to tudi ključ za urejanje alkoholizma nasploh. Pri dolgoletnem delu z alkoholiki sem spoznal, da je ljubezen v teh družinah narobe pojmovana, daleč od zgoraj naštetih vrednot zdrave ljubezni. Na vsako zgoraj navedenih točk bi se dalo povedati, v čem je zveržena. Pogosto je združena z bolezensko ljubosumnostjo, neprestanim podrejanjem partnerja, odrekanjem, dokazovanjem ljubezni z najrazličnejšimi poniževanji. Praviloma se partnerja brez predhodnih viharjev sploh ne moreta imeti rada.

Življenje in ljubezen v alkoholikovi družini poteka v tipični obliki iger, kot jih je opisal Borne v svoji knjigi KOJU IGRU IGRAŠ.

Vloge so bile naslednje: 1. Alkoholik je tisti identificirani bolnik, ki mu pravimo tudi mokri in je grešni kozel.

2. Rešitelj je zdravnik, socialni delavec ali terapevt.

3. Neumnec — običajno alkoholikovi svojci (mati, prijatelji, ki dajejo alkoholiku kredit).

4. Zveza, ki omogoča nadaljevanje igre (tolažnik — natak).

5. Žena, ki igra več vlog: Vloga neumnice, ki ga neguje, daje večerjo

in dovoli, da jo žali. Vlogo preganjalko, ko ga zmerja zaradi prečute noči in njegovega vedenja. Vlogo rešiteljice, ker mu daje napotke o tem, kako se poboljša in naj vendar več ne pije.

Ob tej vlogi pogosto jokajo in se pritožujejo nad svojo usodo pri znancih, sorodnikih in sosedah. Prosi za pomoč socialno službo nadrejene v delovni organizaciji, zdravnika in pri tem vedno pravi: »Vi mu rečite, naj ne pije! Pa ne povejte, da sem vam jaz rekla!«

Moža ponovno prosi, naj preneha piti, nikoli pa tega ne zahteva. Pogosto obiskuje zdravnika zaradi živčnih težav in jemlje pomirila. Možu neprestano grozi z razvezo, grožnje pa ne uresniči. Noče pa se izobraziti in učinkovito ukrepati, saj bi na ta način odpadle te njene vloge in življenje bi ji postalo »prazno«. Glede na vedenje žena do svojega alkoholičnega partnerja bi jih lahko razdelili na naslednje tipe:

1. Žena — mučenica, ki trpi in je srečna kot nesrečnica.

2. Žena — kontrolor najde moža, ki mu lahko ukazuje.

3. Žena — mati, ki stalno omahuje med ljubeznijo in odklanjanjem.

4. Žena — sadistka najde svojo izpolnitev v kaznovanju moža.

Takšno razmišljanje pogosto žene razumejo napačno, ker pač ne želijo globlje pobrskati po sebi in razmisliti, da imajo dejansko moža, kakršnega potrebujejo in so si ga tudi našle. Da so takšne, da je njihovo čustveno življenje tako moteno, si seveda niso same krive. Prihajajo iz prizadetih družin, kjer same niso bile deležne ustreznih ljubezni, kjer je bila odtujenost, grobost in zanemarjanje. Vse to je najpogostejše v družinah alkoholikov ali drugače zasvojenih ljudi (karierizem, pridobitništvo). Iz teh prizadetih družin si dekle pogosto reče: »Oče je pijanec, pijanca pa si v življenju nikoli ne bom izbrala!« In ravno zaradi teh karakteristik, ki se jih ne zaveda, si izbere pijanca, saj z urejenim moškim ni mogoče igrati zgoraj naštetih vlog. Podobno, kot sem naštel jaz, tudi Norwoodova v svoji knjigi podrobno našteva okoliščine, ki privedejo do tako nepredvidljivih vedenjskih vzorcev. Skrb

mladega dekleta postane, kako bi dosegla, da bi jo še bolj ljubil, še bolj potreboval in iz tega se pojavijo potrebe biti brezpogojno vdan, gospodovalec in biti tudi sposoben kaznovati in mučiti. V vseh teh okoliščinah se igra alkoholika uspešno igra do konca (do groba). Razmeroma redke so ženske, ki v tej igri odpovedo in je ne želijo več igrati. Iščejo rešitve druge vrste — odločno spremeniti svoje življenje.

Ko govorimo o zdravljenju in urejanju, moram povedati, da tudi slabo in neustrezno zdravljenje spada v igro alkoholika, saj spada v sistem kaznovanja alkoholika za njegove napake. Žene, ki ne želijo resnične spremembe, največkrat zahtevajo, da se gre mož (partner zdraviti v bolnišnico in se ga na ta način za več mesecev odkrižajo. Po končanem zdravljenju pa mu lahko grozijo, da ga bodo spravile nazaj. Same so za svojo spremembo pripravljene storiti zelo malo. To so t. i. neuspešne žene. Grozijo, se ločijo, po ločitvi pa spet živijo skupaj ali pa si najdejo drugega alkoholika, ki je običajno še slabši od prvega. Sebe in svojega alkoholika niso hotele vključiti v dolgoročni program dela, ki daje dolgoročne rezultate. (Zato je normalno, da lahko živijo naprej samo z alkoholikom ali pa osamljeno.)

Nasprotno tem so razmeroma redke žene, ki so se spoprijele z delom, in to v tem smislu, da so se pričele urejati naprej same. Urejenost njihovega partnerja je bila potem pravzaprav vzporedni učinek.

Uspešne žene v nasprotju z neuspešnimi ne stokajo, se ne pritožujejo, temveč tiho prenašajo svojo bolečino, berejo članke in literaturo o alkoholizmu in si natančno zapomnijo, kako so bili vsi pogovori z možem in njegove obljube, da bo abstinal, brez uspeha. Te žene molče trpijo in na določeni točki stopnjevanja stiske spoznajo, da tako ne morejo in nočejo več živeti. Zato ustrezno ukrepajo. Odločno, toda plemenito postavijo zahtevo — zdravljenje ali razveza. Uspešne žene se običajno ne vključujejo v igro alkoholika in znajo osmisлити svoje trpljenje.

V dolgoletnih izkušnjah lahko že iz uvodnega razgovora spoznam ženo, ki išče resnično rešitev, od tiste, ki je prišla svojega partnerja zgolj obrekovat (obrekovalka) in želi, da bi njenega partnerja kaznoval. Pogosto so žene resnično do kraja strte in niti ne vedo, kaj želijo. Vendar pa se brž oprimejo tega, kar bi jim bilo v pomoč. Neuspešne ne želijo spremeniti sebe. Hotele bi zgolj kaznovati partnerja in sodelovanje v njihovi igri. »On se naj zdravi, ni ga dajte, privijte ga, saj jaz nisem pila.« Niso pripravljene sprejeti niti najosnovnejše alkoholološke literature, one tako vse vedo. Bere naj on, saj je on pil!

Uspešne prisluhnejo, sprejmejo literaturo, jo preučijo in opravijo dogovorjene stvari. Sprejmejo dejstvo, da se morajo dvigniti v dostojanstvene, urejene in ponosne ženske. Praktično vsi neuspehi v programu so bili zaradi sabotiranja žena. V našem programu šole za zdravo življenje in skladne medsebojne odnose v Dravogradu imajo možnost, da se ureddo žene same, tudi če se partner noče urejati. Pogoj je, da ne more in ne sme živeti več v bolezenskih odnosih s partnerjem, ki se ne želi urejati, saj je v nasprotnem primeru vedno znova deležna infekcije. To je pomembno zaradi tega, kot sem že omenil, ker se žene pogosto podajo v razmerja z drugim alkoholikom.

Mater se morajo dvigniti, saj matere, ki živijo z alkoholikom in ne ukrenejo ničesar, so slabe matere, ne glede na to, koliko se žrtvujejo za svoje materinstvo, saj ne poskrbijo, da bi otrokom uredile starševstvo in pogoje za nemoteno rast in razvoj. Urejena, ponosna, čustveno zadovoljna mati je lahko dobra mati.

Če partner ni skrajno brezdušen človek (psihopat), potem rad sledi svoji partnerki, še posebej, ko uvidi, da je njen trud iskren, da ne gre za manipulacijo, poniževanje in kaznovanje, pač pa za resnično vzpostavljanje partnerskih odnosov. Večina alkoholikov prične žele sedaj ceniti, spoštovati svojo ženo, saj se je prvič v življenju izkazala kot resnično enakopraven član. Na tej osnovi se lahko med partnerjema razvija zdrava ljubezen. S takimi odnosi se vzpostavijo zdravi pogoji za razvoj otrok in se tudi dokončno prekine krog alkoholizma v družini.

Če se urejanje družine prične dovolj zgodaj in so otroci vključeni v program, imajo seveda tudi možnost, da se razvijejo v zdrave osebnosti, ki bodo znali ceniti sebe in svoje življenje.

Tako prehajam nekako na preventivo. Na sto tisoče alkoholičnih družin poraja na stotisoče nevrotičnih deklet in fantov alkoholikov. Nevrotična dekleta, ki komaj čakajo, da pridejo od doma, iz težkih razmer, se zapletajo in nasledajo prvim hinavskim obljubam alkoholika. Tudi same v svoji nevrotičnosti želijo čimprej zanositi in tako še bolj prikleniti partnerja nase.

V spolni vzgoji je treba povedati dekletom, naj ne rojevajo prezgodaj, naj se zaščiti, da ne bodo dvakrat sužnje. V dveh do treh letih se večina prikritih alkoholikov razkrinka. Takrat je laže odločiti, kakor če sta prisotna eden ali dva otroka.

Dovolj zgodnje urejanje daje možnost, da se usmerimo v ustvarjalno življenje in zaživimo srečno. Marsikatera družina je rekla: »Škoda, vsaj deset let prepozno smo se vključile!«

Dovolj zgodnje urejanje daje možnost, da se sami izkopljejo iz alkoholizma in tudi otrokom odprejo boljšo perspektivo. Gre za biofilno usmerjenost v nasprotju z nekrofilno usmerjenostjo — kar je alkoholizem. Pomembno je, da si iščejo dober program, ki dolgoročno daje dobre rezultate, saj samo krajši presledki in abstinence razmere v družini samo poslabšujejo in dajo malo upanja, da bi se lahko kdaj kaj resnično spremenilo. Ilic v svoji knjigi Medicinska nemesis pravi: Vsakdo ima pravico, da izbere tistega terapevta, ki je dokazano uspešen.

Dr. Franc Heber

BODICE

Tašča in snaha — stalna zdravha.

Ženska, ki hoče, vedno delo najde.

Ženska samo tega ne pove, česar ne ve.

Ženska vidi globoko, moški daleč.

Ženska vladarica sveta, a suženj želja.

Ženske v vsakem romanu iščejo lastno skrivnost.

Žensko orožje so lepota in solze.

KULTURA

VEČERI PRI TONIJU – IZZIV PROFESIONALNI KULTURI

Tretjič letos smo bili priče spontanega kulturnega dogodka, ki bi ga zelo preprosto lahko poimenovali kar »s kulturo med ljudi«. V soboto, 5. novembra 1988, sta se v gostilni PRI TONIJU v Kotljah predstavila dva koroška umetnika, ki vsak po svoje doživljata in izpovedujeta svojo nujno po ustvarjanju.

Slikar Stojan BREZOČNIK se nam je že predstavil kot izrazit mojster figure. Tudi njegov novi cikel »Iz gostilniškega življenja« (podobno kot prejšnji cikel »Svetneči Gašper«) odlikuje odlična kompozicija figur, ki kljub temnejšim akvarelnim barvam in prostoru, ki jih omejuje, ne delujejo utesnjeno, ampak živijo polno in samosvoje življenje. Stojanova barvna lestvica je resda omejena na bolj mračno niansirane tone, ki so pač potrebni, da dajo potrebno težo njegovi izpovedi, kljub temu pa njegova dela dajejo zelo slikovit vtis in se zlivajo v ubrano in skladno celoto. Večer je popestril Franc PEČNIK, pesnik in pisatelj s Prevalji, ki nam je prebral nekaj v čudovitem navdihu ustvarjenih haiku pesmi in drugih svojih pesniških stvaritev.

Obiskovalci — bilo jih je več kot petdeset — so nedvomno dokazali, da jih je »stvar ogrela«. S tem pa je ta prostor za družene, imenovan gostilna, dobil svojo novo vrednost, novo identiteto, ki ni slučajna, saj so jo do-

kazali in utemeljili že lanski glasbeni večeri z nekaj renomiranimi imeni slovenske glasbene scene.

Ko je slikar Brezočnik v pogovoru omenil, da prej kot v desetih letih (nazadnje je razstavljal leta 1983) ne more (sme) razstavljal v ravenskem Likovnem salonu, sem se začudil. Poslovnik Likovnega salona poznam, pa nikjer niti z besedico ne omenja tega goja.

Videti je, da je vse skupaj spet stvar osebne presoje in dobre (samo)volje posameznikov. Res je, da smo kulturniki zakomplicirani ljudje, pa vendar: nespornemu talentu slikarja Brezočnika je treba omogočiti razstavo tudi v našem likovnem salonu, sicer bodo v prihodnje vroči in aktualni kulturni dogodki našli svoje stalno mesto v gostilni PRI TONIJU. Letos so bili tam že trije uspešni izzivi. Če se ne bomo dogovorili drugače, bo pač Likovni salon še bolj osamel, hotuljska gostilna pa bo v nekaj letih prerasla v žarišče kulturnega utripa v naši dolini!

Zelo prav je, da je gostilna PRI TONIJU našla svojo drugo, zelo pozitivno identiteto, še bolj prav pa je, da tudi likovni salon nadaljuje s kulturno vzgojo občanov in mladine in da pri svoji razstavni politiki enakovredno mesto tudi našim domačim ustvarjalcem.

Miroslav Osojnik

ODGOVOR

Odbor Likovnega salona je na svoji 5. redni seji dne 10. februarja 1988 sprejel naslednji sklep:

»Vsak avtor lahko samostojno razstavlja v Likovnem salonu vsakih deset let.«

Če bo sedanji odbor likovnega salona sprejel drugačen sklep, ga bom kot upravnik salona upošteval.

Iz programa razstav likovnega salona je razvidno, da salon ne sameva. V prvem polletju 1988

je bilo v salonu 7 od letno planiranih 9 razstav, kar je 77,8% realizacija letnega plana.

Na osebno povabilo lastnika gostilne tov. Zdravka Mikelna sem tudi jaz razstavljal pri Toniju od 3. septembra do 10. oktobra 1988, kar pa nima nobene zveze z dejavnostjo Likovnega salona. Za menoj je od 10. oktobra do 4. novembra 1988 razstavljal Matevž Šumah.

Upravnik likovnega salona
Franc Boštjan

DOBILI SMO NA MIZO

Brošure so samoumevne ob praznikih, manj jih izide nevezano na kaj izrednega.

Z eno in z drugo smo bili letošnjo jesen postreženi v železarni, skupaj s tremi z enim skupnim imenovalcem v končni fazi: varujemo okolje.

PUBLIKACIJA KOMUNALCEV IN ENERGETIKOV

Za praznik — 10-letnico Komunalnega podjetja Prevalje in 15-letnico daljinske oskrbe s toploto in plinom v občini Ravne je Komunalno podjetje Prevalje septembra izdalo brošuro z naslovom o obletnicah, Društvo energetikov Ravne pa publikacijo Ogrevajmo varčno. Prva prinaša uvodno razmišljanje Borisa Ka-

stivnika, dipl. oec., predsednika ravskega izvršnega sveta, Obletnicama na rob, v katerem poudarja, da smo najbrž kot družbenopolitična skupnost premalo storili za normalno opravljanje komunalne dejavnosti, ki je na repu priljubljenosti, čeprav v vsakem sistemu nujno potrebna in nepogrešljiva in »da nam, izredno razvejena in zmeraj bolj razširjena mreža toplovodnega ogrevanja omogoča standard, ki ga najbrž sami ne znamo ceniti dovolj, tisti, ki tega nimajo, pa težijo, da bi tudi sami do njega prišli«. Sledita predstaviti uspehov in problemov obeh dejavnosti, o katerih smo pisali tudi v Fužinarju. Brošuro je oblikovala Lidija Fišer, natisnila pa Grafika Prevalje v 500 izvodih.

Robert Jamšek, ki je zbral in uredil gradivo za brošuro Ogrevajmo varčno (v 500 izvodih jo je natisnila Razmnoževalnica Železarn Ravne), pa je v imenu Društva energetikov to opravil s posebnim namenom — ob obletnici ljudi tudi kaj naučiti (želja izobraziti, prosvetliti je bila sploh zelo izražena v proslavljanju naših energetikov, kar je nov, pozitiven pristop). V uvodu je zapisano: »Brošurica, ki jo držite v rokah, ima namen, da s konkretnimi, v praksi preizkušenimi nasveti in priporočili vpliva na vaše odločitve pri nakupih, vgradnji, uporabi in enostavnem vzdrževanju energetske opreme in armature. Njen glavni namen pa je vplivati na racionalno rabo tistih energentov, ki se skozi našo vsakdanjo rabo skozi tako opremo in armature pretakajo.«

Ker danes vse gledamo skozi dinar, ne gre dvomiti, da je avtor z zajetno, a pregledno in nazorno publikacijo svoj namen dosegel.

SLOVENSKI ŽELEZARJI ZA LEPŠE OKOLJE

Nevezano na kakšno obletnico, pač pa skladno s stalnim prizadevanjem, je novembra izšla brošura Slovenski železarji za lepše okolje oz. Naj bo zelena moja dolina. Založil jo je sozd Slovenske železarne, pripravila dr. Franc Pavlin in dr. Jakob Lamut, pri njenem nastajanju pa so sodelovali še: Dragica Bezljak, Franc Grjol, Jerica Jamer, Marjan Jensenko, Jožko Kert, Andreja Osojnik, Mirko Podgornik, Aleš Soklič, Branko Vrečko in Lado Šketa.

Kot je v uvodu poudaril dr. Jakob Lamut z metalurške fakultete v Ljubljani, je »v programih razvoja Slovenskih železarn bila, je

in bo velika skrb posvečena ohranjanju zdravega delovnega okolja in varovanju narave. V vseh investicijah je ob tehnološkem prestrukturiranju veliki delež sredstev namenjen za ekologijo. Z inovativnimi posegi v tehnološke procese izdelave in predelave jekla smo si zadali cilj, da se ne bomo samo držali zakonsko dopustnih mejnih vrednosti raznih škodljivih primesi, ampak jih zmanjševali ali jih celo odpravili.

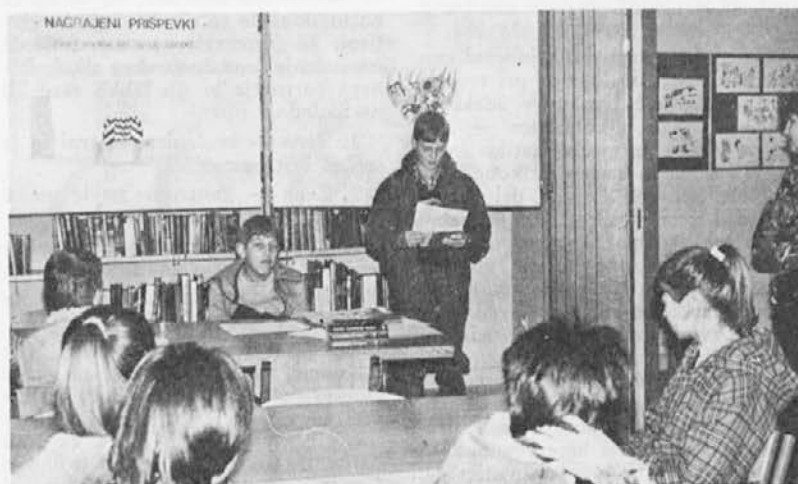
V knjižici so zbrani podatki (v tabelah, diagramih, opisih), ki prikazujejo velike dosežke pri varovanju zraka, voda in zniževanju hrupa ter zmanjševanju porabe energije v Slovenskih železarnah. Uspehi so bili doseženi z modernizacijo in prestrukturiranjem proizvodnje ter novimi procesno-tehničnimi rešitvami. Kronološko navedeni podatki za posamezne delovne organizacije kažejo na načrtno delo pri varovanju okolja. Žveplovega dioksida v dimnih plinih skoraj ni več, prav tako ne fenolov v vodi, prah je večinoma ulovljen v filtrih, hrup iz železarn pa ne moti več bivalnega okolja.«

Čeprav so posamezne članice sozda že izdajale tovrstne publikacije, je Slovenski železarji za lepše okolje prva v sozdu. Pregledna in sistematična ima zato vrednost za vse, ki smo v sozdu, predvsem pa za slovenski prostor in slovensko javnost, ki je zmotno prepričana, kot dokazuje brošura, da je metalurgija življenje požirajoča pošast. Preseneča tudi nekonvencionalna likovna oprema brošure.

Kdor jo želi, jo lahko dobi v Službi za kemijo in kemijske raziskave, tozdr KK.

H. Merkač

OB MESECU KNJIGE

Z dvema večjima prireditvama je Koroška osrednja knjižnica dr. Franc Sušnik počastila letošnji mesec knjige od 15. oktobra do 15. novembra.

5. novembra je v Pionirski knjižnici Leopold Suhodolčan zbrala nagrajence prvega literarnega in likovnega natečaja z naslovom Vsaka knjiga ima svojo usodo. Na natečaju je sodelovalo skoraj 90 predšolskih in šolskih otrok. Za spis so dobili knjižne nagrade: Marija Šipek in Anja Pušnik z OŠ Črna, Gregor Svajger, Katarina Valentar, Sebastijan Zapušek, Mihaela Pudgar, Katja Burja, Matjaž Jevšnikar, Miha Dretnik in Lucija Gorenšek pa z ravske šole Koroški jeklarji. Za ilustracije so nagradili Andreja Vaserfala, Jolando Bilobrk, Marka Pahorja in Grego Hrvatina z OŠ Koroški jeklarji na Ravnah.

10. novembra je bila v Druženem domu na Prevaljah sklepna prireditve ob mesecu knjige. Na njej so podelili priznanja najzve-

REKREACIJA IN ŠPORT

NOGOMET

S koroškimi derbijem med nogometiški Pece in Ojstrice v Crni se je 12. novembra končal jesenski del prvenstva nogometne zveze Maribor. Dravograjčani so tudi to srečanje odločili sebi v prid, zabeležili deseto zmago v prvenstvu in prepričljivo osvojili naslov jesenskega prvaka pred Račami. Ostale štiri koroške enajsterice so igrale v prvem delu prvenstva sila spremenljivo. Zadovoljni so lahko v Crni in na Prevaljah, saj sta Peca in Korotan zbrala 12 točk, slabše pa se je godilo Akumulatorju, ki jih ima 9, in Fužinarju, ki je osvojil 8 točk. Dravograjčani so torej na čelu lestvice z 20 točkami in so slejkoprej edino moštvo, ki lahko ob dobrih igrah spomladi kandidira za končni naslov prvaka in napredovanje v območno slovensko ligo. Razlog za slabo uvrstitev Fužinarja je pomladitev ekipe, ki pa je bila nujna. Seveda pa se bo treba za nadaljevanje prvenstva čim bolj pripraviti prek zime. **REZULTATI** koroških enajsteric v zadnjih treh kolic: 9. kolo: Ojstrica — Rače 3 : 1, Paloma Sever — Akumulator 1 : 2, Peca — Dogoše 4 : 1, Slivnica — Korotan 1 : 3 in Fužinar — Pobrežje 4 : 0; 10. kolo: Korotan — Fužinar 1 : 0, Akumulator — Peca 1 : 2 in Ojstrica — Paloma Sever 0 : 1; 11. kolo: Peca — Ojstrica 2 : 4, Starše — Akumulator 2 : 0, Fužinar — Miklavž 0 : 0 in Pobrežje — Korotan 5 : 1.

NAMIZNI TENIS

Fužinarjeva namiznoteniška ekipa, za katero igrajo Sirovina, Špegel, Tušek in Bač, je po petih nastopih na čelu lestvice republiške I. B lige — vzhod. Fantje so v vseh tekmah zmagali in zbrali maksimalno število 10 točk. V tretjem kolu so imeli dva dvoboja doma. Najprej so tesno s 5 : 4 premagali ekipo Petovje iz Ptuj, nato pa še direktnega tekmeca v boju za 1. mesto Soboto s 6 : 3. V 4. kolu se bodo 17. decembra pomerili še z ekipo Tempa v Velenju, s tem pa bo jesenski del prvenstva končan.

Igralke Fužinarja so bile v tekmovanju I. A republiške lige manj uspešne. Doslej je Placetovi, Vastlovi, Mlakarjevi in Rusovi, ki tvorijo raveno ekipo, uspelo v prvenstvu le dvakrat zmagati. Kar štirikrat so ostale igralke Fužinarja praznih rok. Po porazu v Hrastniku in Ljubljani v 2. kolu, sta jih v 3. kolu premagali še ekipi Primexa iz Vrtojbe z 8 : 1 in Smedele iz Kopra z 9 : 0. Obe tekmi sta bili na Ravnah. V zad-

njem kolu jesenskega dela tekmovanja bodo igralke Fužinarja nastopile v gosteh, v Kranju proti Triglavu in nato še na Jesenicah, čez teden dni pa še doma proti Petoviji iz Ptuja.

V Murski Soboti je bilo 5. novembra člansko namiznoteniško prvenstvo severovzhodne Slovenije za posameznike in dvojice. Med člani je zanesljivo zmagal Ravenčan Darko Jamšek, ki nastopa za Strojno Maribor, na republiško prvenstvo pa se je zaradi dobrih iger uvrstil tudi Fužinarjev igralec Marko Špegel. Trener Robert Jamšek je pohvalil njegovo igro na tem prvenstvu, manj pa je bil zadovoljen z nastopom Andreje Placet, ki se ji ni uspelo kvalificirati na prvenstvo Slovenije. Placetova je bila tretja do četrta med posameznicami in druga v igri dvojic, skupaj z Breznikovo iz Murske Sobotice. Na omenjenem tekmovanju so iz ravenkega kluba nastopili tudi mladi Tušek, Bač in Rožič, ki pa seveda niso mogli poseči po boljših uvrstitvah.

Mladinsko prvenstvo severovzhodne regije Slovenije je bilo 12. novembra v Gornji Radgoni. Od Fužinarjevih igralcev in igralke velja zlasti pohvaliti nastop Placetove, ki je bila druga v igri posameznic, med dvojicami pa je zmagala skupaj z Breznikovo (Sobota). Helena Rus se je uvrstila od 5. do 8. mesta, v paru s Tino Vastl pa sta bili četrta. Med mladinci so igrali Bač, Rožič, Vrčkovnik, Senica in Tušek, toda le slednji se je uspel uvrstiti na republiško prvenstvo, kjer bo igrala tudi Placetova.

V Varaždinu je bilo 19. in 20. novembra odprto prvenstvo mesta Varaždina za pionirje in pionirke v namiznem tenisu. Tega tekmovanja, ki šteje med najbolj množična in takoj za državnim prvenstvom tudi najbolj kakovostna tovrstna prvenstva, se je skupaj s trenerjem Robertom Jamškom udeležilo tudi 9 igralcev in igralke Fužinarja. Dosegli so odlične uvrstitve, naštejmo jih: Med 52 ekipami sta se Bač in Rožič v kategoriji ml. pionirjev uvrstila med 8 najboljših. Izgubila sta z ekipo Kreke iz Tuzle s 3 : 2, kasnejšimi zmagovalci, tako da jima ni uspelo prodor v polfinale. Tudi ekipa ml. pionirk Fužinarja se je uvrstila med 8 najboljših. Mlakarjeva in Rusova sta doživeli poraz z 0 : 3 proti ekipi Proleterja iz Čoke, ki je kasneje postala zmagovalca prvenstva. Starejši pionirji se kot ekipa niso uspeli uvrstiti med najboljše. Tušek in Vrčkovnik sta imela že v 2. kolu neugodnega

nasprotnika Industrogradnjo iz Zagreba in izgubila s 3 : 2.

Uspešno so igralci Fužinarja zaigrali tudi v igri posamezno. Andrej Bač je prišel med 16 najboljših od 128 udeležencev, to pa je uspelo tudi Mlakarjevi in Rusovi. Tudi Bogdan Tušek se je med 122 st. pionirji prebil med 16 najboljših na tem turnirju.

V Beljaku v Avstriji je bilo 20. novembra namiznoteniško tekmovanje za memorial Walterja Kugija. Na njem sta nastopila tudi igralca Fužinarja Emil Sirovina in Marko Špegel, ki pa sta v igri posamezno izpadla že v 1. kolu, medtem ko sta bila v igri dvojic izločena v II. kolu. Premagala sta ju Ljubljancana Nišavič in Tomič z 2 : 1. Izredno dobro je na turnirju igral bivši Fužinarjev igralec Darko Jamšek, ki sedaj nastopa za Strojno Maribor. Zmagal je tako med posamezniki kot tudi v igri dvojic skupaj z Grbičem.

KEGLJANJE

Potem ko sta Fužinarjeva mlada kegljača Igor Banko in Danilo Vovk osvojila na republiškem mladinskem prvenstvu v igri dvojic odlično 4. mesto, sta se solidno uvrstila tudi na državnem prvenstvu v Novem Sadu. Med 18 dvojicami iz cele Jugoslavije sta bila 12.

Peti tradicionalni kegljaški turnir v počastitev dneva republike je bil 19. novembra na 8-steznem kegljišču v DTK. Letos je nastopilo 8 moških in 7 ženskih ekip. Tekmovanje je bilo izredno kakovostno, saj je nastopilo nekaj odličnih kegljačev, ki se potegujejo za dres z državnim grbom. Pri moških je ekipna zmaga pričakovano pripadla mariborskemu Konstruktorju, članu I. zvezne lige, pred Fužinarjem I. in Radensko iz Murske Sobotice. Tudi pri ženskah so zmagale kegljavke Konstruktorja in prav tako osvojile prehodni pokal, pred Slovenj Gradcem in Korotanom Prevalje. **REZULTATI:** moški ekipno: 1. Konstruktor 5340 podrtih kegljev, 2. Fužinar I. 5099, 3. Radenska 5066, 4. Fužinar II. 5025, 5. Rudar Trbovlje 5006, 6. Branik 4978, 7. Šoštanj 4953 in 8. Korotan 4774. Posamezno: 1. Pihlar, Konstruktor 952, 2. H. Steržaj 935, 3. Smodiš (vsi Konstruktor) 931, 4. M. Steržaj, Radenska 931, 5. Paradiž, Fužinar 925 podrtih kegljev, itd.

Ženske ekipno: 1. Konstruktor 2377, 2. Slovenj Gradec 2362, 3. Korotan 2347, 4. Fužinar I. 2345, 5. Fužinar II. 2202, 6. Branik 2149 in 7. Rudar Trbovlje 2145. Posamezno: 1. Černič, Slovenj Gradec 439, 2. Romih, Konstruktor 425, 3. Verbole, Korotan 418 ..., 6. Cigler, Fužinar 409, itd.

Prvenstvo v republiških kegljaških ligah se je pričelo 3. decembra. V enotni slovenski ligi nastopajo tokrat kegljavke Korotana s Prevalj, v obeh drugih republiških ligah pa moški in ženski ekipi Fužinarja in Slovenj Gradca. O nastopih vseh petih koroških ekip bomo poročali v naslednji številki.

V novembru se je končal prvi del tekmovanja v občinski rekreacijski B ligi. Med devetimi ekipami so v vodstvu kegljači Pnev-

ROKOMET

Jesenski del prvenstva v enotni republiški ligi, ki se je končal 26. novembra, so rokometiški Fužinarja sklenili slabše, kot smo se od njih nadejali. Uvrščeni so povsem na repu lestvice, potem ko so bili od 7. do 10. kola kar štirikrat zapored poraženi. Potem ko so v 6. kolu osvojili le točko kot gostitelji v slovenjegraški dvorani proti ekipi Termopola, so kasneje sledili porazi. Kar trikrat so Ravenčani ostali praznih rok na gostovanjih, kot domačini pa so dokaj nesrečno izgubili z Inlesom, z enim golom razlike. Rezultati: Ajdovščina — Fužinar 21 : 16, Fužinar — Inles Riko 21 : 22, Rudar STT — Fužinar 34 : 25 in Predvor — Fužinar 25 : 23. V zadnjem jesenskem kolu so odigrali še tekmo doma proti Jadranu iz Kozine.

Nekolikanj boljšo jesensko uvrstitev v enotni republiški ligi so si priigrala dekleta Fužinarja. Posebno razveseljav je neodločen izid in osvojena točka v Cerknem ter zmaga v dvorani v Slovenj Gradcu proti zadnjevrščeni Polani. Rezultati: Cerkno — Fužinar 17 : 17, Fužinar — Polana 30 : 28 in Olimpija — Fužinar 27 : 21. 26. novembra so rokometiške Fužinarje odigrale še tekmo zadnjega kola proti Alplesu iz Železnikov in kasneje še preloženo srečanje v Izoli s Ferrotehno.

ODBOJKA

Moška ekipa Fužinarja igra zelo dobro v prvenstvu enotne republiške lige. Poraz so doživeli le v

Rečica

stejšim bralcem v občini. Gost večera na prireditvi je bil pisatelj domačin Marjan Kolar.

V splošno izobraževalni knjižnici Črna so za letošnjega zvestega bralca izbrali Blaža Šipka, v Žerjavu Alojza Marka, v Mežici Danico Čegovnik in Marjano Gorše, na Prevaljah Ivanko Blagojevič in Olgo Vertačnik, v Kotljah Marjana Matjašca, v pionirski knjižnici na Ravnah Elo Vajs in Anico Lasnik, v koroški osrednji knjižnici na Ravnah pa so izbrali tri zveste bralce: Marijo Blatnik, Miloško Franc in Meto Preglav.

Od drugih spremljajočih prireditev ob letošnjem mesecu knjige v občini Ravne velja omeniti še uro pravljic, ki jo je po vsej Mežiški dolini poslušalo več kot sto otrok.

H. Merkač

prvem kolu doma proti Granitu, kasneje pa nanizali kar šest zmag zapored. Na domačem parketu so gladko s 3:0 premagali Topolšico, Brezovico in Agroplošč Ljutomer, na gostovanjih pa s 3:2 Zelezar ter s 3:1 Stavbar/MTT mladi in Partizan Narodni dom. Za ravensko ekipo tačas nastopajo naslednji igralci: Mlakar, Pokeržnik, Popič, Vidmajer, Torej, Legan, Ribič, Steharnik, Pačnik in Popovič. V 8. in 9. kolu so odbojkarji Fužinarja igrali v Mislinji in doma proti Kočevju.

Prvenstvo v enotni slovenski ligi za odbojkarice je bilo sklenjeno 10. decembra. Z letošnjo jesensko bero točk in slabšo igro odbojkaric Fužinarja ljubitelji odbojke na Ravnah seveda ne moremo biti zadovoljni. Po porazu v uvodnem srečanju proti Partizanu Tabor doma, ki je tudi na čelu lestvice, so dekleta kar štirikrat zapored zmagale. Prav zato je bilo računati na njihovo visoko uvrstitev na polovici prvenstva. Toda z dvema porazoma, v 6. kolu v Mislinji z 1:3 in teden dni pozneje v 7. kolu doma proti ekipi Ljubnega, so si Ravenčanke krepko poslabšale položaj. Rezultati: od 4. do 7. kola: Krim — Fužinar 2:3, Fužinar — Rogoza 3:0, Mislinja — Fužinar 3:1 in Fužinar — Ljubno Glin 1:3. Za žensko ekipo Fužinarja so pretežno nastopale: Kasperjeva, Ažnikova, Hovnikova, Tuškova, Bivškova, Steharnikova, Polančeva in Pustoslemškova. V zadnjih dveh kolu so Ravenčanke gostile ekipo Celja in nastopile v Kopru.

V drugih republiških odbojkarških ligah je nastopalo to jesen s področja koroške regije kar 9 ekip. Od petih moških ekip so po prvem delu najbolje uvrščeni Mežičani, ki delijo prvo mesto skupaj s Hočami, ostale ekipe pa so znatno slabše uvrščene. Stanje: Mežica in Partizan Hoče po 12 točk, Pomurje in Turbina po 10, Strojnska Reka 6, Vuzenica 4, Črna 2 in Fužinar II. 0 točk.

Med dekletih v II. republiški ligi — vzhod vodijo igralke Palome

Branika II. iz Maribora, na odličnem drugem mestu pa so igralke Partizana Prevalje, ki so bile le enkrat poražene. Na tretjem mestu so Mežičanke, ki so štirikrat v prvenstvu zmagale, na zadnjih mestih pa se nahajajo ekipe Črne, Fužinarja II. in Granita, ki so dosegle po eno zmago.

Ivo Mlakar

KARATE

Od 11. do 12. 11. je pet ravnskih karateistov sodelovalo na seminarju za inštruktorje in tekmovalce, ki je bil v Celju pod vodstvom dr. Ilija Jorga — 7. DAN. V praktičnem delu so obdelali izpitni program, tehnike tradicionalnega športnega karateja, korekcijo izpitnih kat za 1. in 2. DAN idr.

Ob koncu seminarja je ravnski mladinec Bojan Breznik uspešno opravil izpit za 1. DAN.

V počastitev 10-letnice karateja na Bavarskem je SKK Ingolstadt 16. oktobra priredil turnir v karateju. Sodelovale so ekipe iz Francije, Madžarske, Jugoslavije in ZRN. V slovenski ekipi, ki je na turnirju dosegla 8. mesto, je sodeloval tudi trener KK Ravne Roman Breznik. Tudi med posamezniki (bilo jih je 120) je naš karateist osvojil 8. mesto.

R. B.

Za plotom

ŠAH

Ekipa Fužinarja v postavi Danilo Peruš, Branko Planinšek, Marko Vrečič in Mirko Hrovatič je 23. 10. sodelovala na tradicionalnem hitropoteznem turnirju za pokal srebrnega skakača v avstrijskem Wolfsbergu. Fužinarjevi igralci so v svoji skupini zasedli odlično 3. mesto s 43,5 točke od 60 mogočih. Prehitela sta jih le Maribor-Marles in Celje, v skupini pa je sodelovalo 15 ekip.

Nadaljuje se hitropotezno prvenstvo za pokal Fužinar '88. Na 18. letošnjem turnirju 24. 10. se je zbralo 10 igralcev, med katerimi je bil najuspešnejši Peruš z 8,5 točke, pred Planinškom 6,5, Vrečičem 6, Hrovatičem 5,5, Senico 4 in tako naprej.

14. 11. 1988 je bila udeležba številnejša, v konkurenci 14 šahistov pa je spet zmagal Peruš z 11 točkami, pred Salamunom z 9. Od 3. do 5. mesta so se zvrstili Hrovatič, Golob in Erjavec, vsi z 8,5 točke.

Konec oktobra se je začelo tudi tekmovanje v II. slovenski šahovski ligi — vzhod. Fužinar je prišel v skupino z ekipami Brežic, Slovenj Gradca, Titovega Velenja, Litije, Sentjurja, Krškega in Trbovelj. Prvouvrščeni ekipi bosta sodelovali na kvalifikacijah za vstop v enotno republiško ligo.

Ekipa šteje 6 igralcev (4 člani, članica in mladinec), igralni čas pa je 3 ure za 60 potez in pol ure dodatka do padca zastavice. Fužinar je v prvih treh kolu igral s polovičnim uspehom: v 1. kolu je doma premagal Krško s 3,5:2,5, na gostovanju v Trbovljah je izgubil z 2:4, v 3. kolu pa se je doma z Brežicami razšel z neodločenim izidom 3:3.

M. Vrečič

ERNEST KLUGLER

V našo sredino ustvarjalnosti večkrat udari usoda tako strašno, da pod to težo zajočejo prekaljene duše in stisnejo srce. Vsi smo vedeli, da si znal z upornostjo preprostega delavca in slovenskega očeta prenašati svojo usodo. V srcu si nosil zaklad ljubezni do svojih najbližjih, do doma, za katerega si se do zadnjega razdajal. Danes se je veriga življenja pretrgala še za en člen, za eno življenje, vendar ostaja dediščina tvojega življenja, ostaja nam spomin, tvoj življenjski portret, prepojen z nenehnim delom do poslednjega trenutka. Tvoje bogate življenjske izkušnje, polne modrosti samouka, ki smo jo občudovali, toda ne v celoti došli. Danes se poslavljamo od pokojnega, ko še ni dopolnil 52 let svojega življenja.

Rodil si se 8. 12. 1936. leta v Šmiklavžu v občini Slovenj Gradec. Otroštva nisi imel lahkega. Prvo učnost si spoznal v šoli Šentjanž in domel resnico, da je poklic tisti, ki daje vsakdanji kruh. V tvojih otroških letih je bilo le malo igre. Različna dela in opravila so otroško razigranost hitro končala. Svojo prvo zaposlitev si našel pri Gradbenem podjetju Slovenj Gradec. Po odsluženju vojaškega roka si se zaposlil v Zelezarni Ravne kot monter pnevmatičnih in vrtnih kladiv. Tu si spoznaval svojo prihodnost in vso potrebno strokovnost in lepoto svojega izdelka. V oddelku montaže si pomagal odpravljati probleme s strokovnimi nasveti, vedel si, da je kvaliteta tista, ki privablja kupca. Tako si se razvil ob svojem delu v strokovnjaka za montažo zračnih motorjev za vrtnale vozove. Enako vreden si bil tudi v svojem življenju. Tvoje srce je utripalo tudi za dom, za tvojo domačo grudo, iz katere si želel iztisniti čim več sadov.

Poročil si se leta 1964 in si tako našel sopotnico Nado, ki ti je zvesto stala ob strani in ti lajšala ure hudih preizkušenj. V zakonu ti je darovala tri otroke, ki niso vsi dočakali lepote življenja. Vedel si, da dediščina tvojega dela prehaja na naslednjo generacijo, zato si svojo hčerko Sonjo na to pot pripravil. V življenju si si postavil velike naloge, ki jih nisi mogel dokončati. Potno čelo je govorilo o veliki volji, pod katero je omahnilo telo. Rad si govoril o svoji

Bela bremena

domačiji, o gradnji in načrtih. V življenju si kar preveč hitel, kot da bi slutil, da bo kratko. Veliko si ustvaril. Odšel si zdrav, nisi tožil o bolečinah. Bil si dober tovariš in oče, bogat z izkušnjami, vsem zvest, si do zadnjega iskal smisel življenja le v delu. Med nami ostaja v spominu kot dober delavec in plemenit tovariš, zato ti zadnjikrat kličevo v slovo: hvala ti za vse!

Vsem žalujočim, posebno materi, ženi, hčerki in drugim sorodnikom izrekam iskreno sožalje v imenu sodelavcev in družbenopolitičnih organizacij tozda Pnevmatični stroji.

Kadrovska gibanja

od 21. 10. do 20. 11. 1988

V železarni je bilo dne 20. 11. 1988 zaposlenih 6911 delavcev, to je enako kot konec septembra.

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI

JEKLOLIVARNA — Stefanovič Miran, dipl. org. dela — pripravnik iz šole; Slatinek Janez, NK delavec — iz šole; Štruel Edvard, dipl. inž. metalurgije — iz tozda RPT.

VALJARNA — Gregor Stanislav, oblikovalec kovin — pripravnik iz šole; Hovnik Branka, strugarka — iz tozda Pnevmatični stroji.

STROJI IN DELI — Ravlan Štefka, inž. strojništva — pripravnik iz šole; Osojnik Pavla, NK delavka — iz Del. skupnosti KSZ.

TSD — Knez Andreja, dipl. ekonomistka — iz Del. skupnosti za gospodarjenje.

SGV — Klemenc Igor, mehanik obd. strojev — iz JLA.

PII — Matič Jože, dipl. organizator dela — iz tozda Jeklolivarna.

RPT — Merkač Mira, inž. strojništva; Mori Darja, strojni tehnik — pripravnica iz šole.

KOMERCIALA — Voda Jožef, topilec — iz tozda Jeklolivarna.

DRUŽBENI STANDARD — Kogelnik Slavka, natakara — pripravnica iz šole.

KSZ — Šnajder Karolina, prodajalka — iz tozda SGV.

DELOVNO RAZMERJE JE PRENEHALO

JEKLOLIVARNA — Voda Jožef, topilec — v TOZD Komerciala; Matič Jože, dipl. org. dela, ravnatelj tozda — v TOZD PII.

VALJARNA — Martinc Anton, valjavec — starostna upokojitev; Sedar Ivan, menjalec valjev in armatur — invalidska upokojitev; Videršnik Vinko, ravnalec — mirovanje pravic; Rašljic Dragan, transportni delavec — izključen.

KOVAČNICA — Rikanović Petar, brusilec polizdelkov — samovoljno.

STROJI IN DELI — Vešligoj Marjan, tehnolog; Plimon Anton, rezkalec — oba invalidsko upokojena.

INDUSTRIJSKI NOŽI — Pirnat Sašo, ključavničar — sporazumno.

PNEVMATIČNI STROJI — Klugler Ernest, monter-univerzalec — umrl; Hovnik Branka, strugarka — v TOZD Valjarna.

VZMETARNA — Todorović Velibor, nalagalec napustne peči — samovoljno.

ENERGIJA — Tesić Veselko, strojnik kisikarne — samovoljno.

SGV — Šnajder Karolina, dnevničarka — v Del. skupnost KSZ.

RPT — Potočnik Marija, konstrukterka-detajlistka — potek delovnega razmerja za določen čas; Štruel Edvard, dipl. inž., strokovni delavec na projektu — v TOZD Jeklolivarna.

KOMERCIALA — Salamunič Neven, strokovni delavec — sporazumno.

DRUŽBENI STANDARD — Ivaštanin Dragica, sobarica — potek delovnega razmerja za določen čas.

GOSPODARJENJE — Knez Andreja, dipl. ekonomistka, strokovna delavka — v TOZD TSD.

KSZ — Osojnik Pavla, čistilka — v TOZD Stroji in deli.

MONTER — Kojzek Rudolf, pripravljalec materiala — sporazumno.

Kadrovska služba

ZAHVALE

Ob boleči izgubi dragega brata in strica

Konrada Ladinka

se iskreno zahvaljujemo zdravnikom in osebju internega oddelka bolnice v Slovenj Gradcu, ki so mu v dolgi bolezni lajšali bolečine, ter osebju Doma starostnikov v Črnečah za vso skrb in nego. Hvala gospodu kaplanu za izrečene poslovilne besede, Pihalnemu orkestru za zaigrane žalostinke, ter vsem znancem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Brata Vinko in Stanko z družinama

Ob izgubi moža, očeta in sina

Ernesta Kluglerja

iz Bukovske vasi 29 se zahvaljujemo osebju kirurškega oddelka bolnice v Slovenj Gradcu, sodelavcem, sosedom, znancem, ki

so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani. Hvala tudi godbi železarne za odigrane žalostinke.

Zalujoča žena, otroci in mama

Ob boleči izgubi dragega

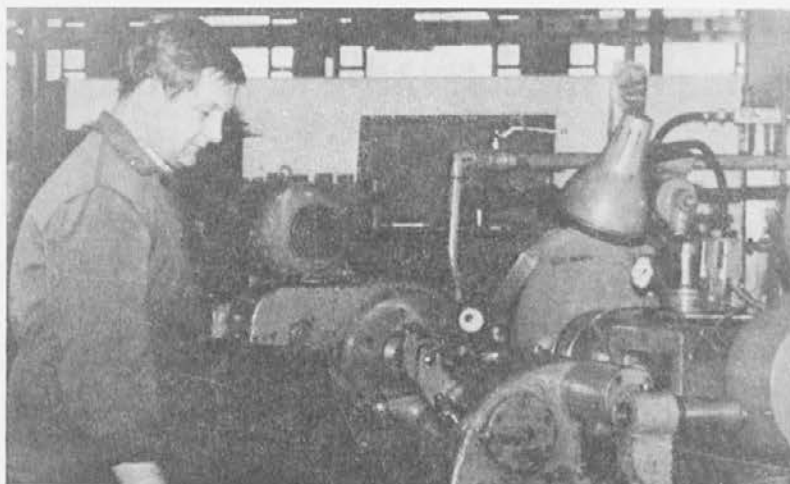
Jožeta Sotoška

se iz srca zahvaljujem vsem, ki so v najtežjih trenutkih sočustvovali z mano in mi pomagali. Posebno zahvalo izrekam vsem sosedom in še posebej Frajdlovim. Hvala vsem, ki ste ga imeli radi.

Zalujoča žena Rozalija

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem za lepo darilo sodelavcem priprave peska Jeklolivarne in jim želim še veliko uspeha pri delu.

Kristijan Črešnik

Stroj dela

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem za lepo darilo sodelavcem priprave peska Jeklolivarne in jim želim še veliko uspeha pri delu.

Edo Žvikart

Ob odhodu v invalidski pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem tozda Jeklovlek za lepo darilo ter tov. ravnatelju za tople poslovilne besede.

Jože Hudobreznik

ČESTITKA

17. 11. 1988 je postal doktor strojništva Dobi Dorde, višji raziskovalni delavec za razvoj metodike in posebne raziskave v službi metalurških raziskav tozda RPT. Ob uspešni promociji na Fakulteti za strojništvo in bradogradnjo Univerze v Zagrebu mu sodelavci iskreno čestitamo in želimo mnogo uspehov pri delu v železarni.

SMEJTE SE — JUTRI BO SLABŠE MURPHYJEV ZAKON

Vse, kar se lahko skazi, se skazi

1. Nič ni tako lahko, kakor se zdi.
2. Vsaka stvar vzame več časa, kakor se zdi.
3. V primeru, ko se lahko pokvari več stvari, se bo pokvarila tista, ki bo povzročila največ škode.
4. Če se neka stvar lahko pokvari na štiri načine in ste vse štiri možnosti pravočasno odkrili in preprečili, se bo takoj pojavila peta možnost.
5. Vse stvari same od sebe težijo od slabega na slabše.
6. Ko se lotite nečesa, se vedno pokaže, da je še prej treba opraviti nekaj drugega.
7. Vsaka rešitev kotič nove probleme.
8. Nič ni varno pred bedaki, ker so bedaki tako iznajdljivi.
9. Narava je izvir skritih slabosti.
10. Tudi tisto, kar se očitno ne more skaziti, se skazi.

Murphyjev zakon termodinamike
Stvari se skazijo hitreje pod pritiskom.

Drugi Chisholmov zakon
Če vse teče, kot je treba, se bo nekaj pokvarilo.

Posledici:
1. Tudi ko že ne more biti slabše, se pokažejo nove možnosti.
2. Če se zdi, da se stvari obračajo na bolje, ste očitno nekaj spregledali.

Issawijeva zakona o napredku
Večina stvari se razvija enakomerno na slabše.

Bližnjica je najdaljša razdalja med dvema točkama.

Drugi Scottov zakon

Šele ko smo napako odkrili in jo odpravili, se pokaže, da je bila napaka drugje.

Posledica:

Po odpravi napačne napake je nemogoče vzpostaviti prvotno stanje.

Zakon optimista

Vsako stvar je mogoče spraviti v tek, če se dovolj dolgo ukvarjamo z njo.

Zakon pesimista

Vsako stvar je mogoče pokvariti, če se dovolj dolgo ukvarjamo z njo.

Hornerjev zakon leve roke

Izkušnost je premo sorazmerna količini uničenega orodja.

Izdaja delavski svet Železarn Ravne kot mesečnik v nakladi 6500 izvodov. Ureja uredniški odbor: Milan Božinovski, Alojz Janežič, Silvo Jaš, Marjan Kolar, Brane Zerdoner. Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mica Potočnik, tajnica Jelka Jamšek. Tel.: 861 131, int. 6304 in 6753

Tiska: CGP Večer, Maribor.

Glasilo je po 7. točki 1. odst. člena zakona o obdavičenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72), in mnenju sekretariata za informacije SRS št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka.

Fotografije za to številko so prispevali: S. Jaš, H. Merkač, M. Potočnik in kadrovska služba.

PREJELI SMO

V ŠOLI PA RAZUMEVANJE IN POTRPLJENJE
BREZ MEJA...?

Vsak dan doživljamo vsakršna razvrednotenja od dinarja in življenja do šole, vzgoje in izobrazbe. Učitelji imamo zato in še zaradi marsičesa vsak dan težjo pot v šolo. Vsak dan se nam pod noge prikotali kakšno poleno ali vsaj polence, ki ga ni moč pokuriti, spremeniti v toploto. V človeško toplino in razumevanje, ki ju vsi pričakujemo in želimo v šoli kot hramu vzgoje in izobraževanja, kot družbenemu procesu posebnega pomena. Ne čutimo je, te toplino, ne učenci ne učitelji ne starši, pa bi morala sevati in greti, vsestransko in obojestransko.

Tudi mi, učitelji, bi bili radi kdaj pa kdaj pohvaljeni. Vsak dan preskakujemo ovire te naše družbe, vsak dan čez vsakršna polena za dobro naših otrok. Tudi mi učitelji smo ranljivi, s trni v peti. Nikoli nam ni bilo vseeno. Tudi nam uhaja energija, se prazni naboj veselja za delo. Res potrebujemo spodbude in pohvale, ker se maksimalno trudimo v teh minimalnih razmerah. Zato nikar polen pod noge, nikar proti nam, ampak z nami, z roko v roki, z združeno pametjo in razumnimi čustvi od doma do šole, od šole k domu, od sina in hčere do učenca in učenke. Vsi smo starši, vsi učitelji, ta hip, danes in jutri. Imamo vendar skupne želje, skupne cilje vzgoje in izobraževanja — učitelji in starši.

Zato prisluhnite, kje nas čevlji žuli! KRITIKE NA RAČUN ŠOLSKE PREHRANE so poseben problem. Je res vprašljiva kvaliteta prehrane ali je vzrok cena? Šolska prehrana je še vedno poceni. Cena malice — 30.000 din mesečno, naj bi veljala nekaj mesecev, zato je neopravičena kritika staršev, da ustvarjamo na račun malice naših učencev presežek prihodka. Za malico ni le kruh in pašteta, kar je najceneje, ampak so malice biološko polnovredne in pestre. Namen šolskih kuhinj je skrb za zdravo prehrano šolarjev, nikoli niso imele namen ustvarjati presežka prihodka. Ob bliskovitih podražitvah hrane se nihče ne vpraša, kako v šoli decembra shajamo z isto ceno kot septembra.

Vabimo vas, računajte z nami! Primerjajte mesečni znesek za otrokovo malico z razvadami odraslih: cigarete, kavica, alkohol, kozmetika in še kaj.

MNOGI OTROCI SO LAČNI — Zaradi povišanja cen kosi letos manj otrok. Pogoste so kraje blokov za kosila. Učenci izgubljajo bloke ali pa abonent podari lačnemu soščolcu blok, ker za izgubljen blok dobi potrdilo. Zgodi se, da za eno plačano kosilo kosita dva. Solidarnost, tovarištvo, grajeno na nepoštenosti. Starjši učenci so v šoli od 7.30 do 13. ure ali še dalj, če imajo krožek. Večina otrok pride v šolo brez zajtrka. Samo en obrok — malica, je pre malo, otroci so lačni. Na kosčke kruha, ostanke od kosila, čaka vedno večja vrsta otrok. Starši, dobro pretehtajte svojo odločitev, ali bo vaš otrok kosil v šoli! Kosilo doma je v najboljšem primeru ob 15. uri.

KJE BI VZELI, KAM BI DELI? Ob koncu minulega šolskega leta so nam posamezni starši dolgovali 6.550.070 din za malice in kosila svojih otrok. Za šolo je to hud problem. Niti opomin pred tožbo ne zaleže. Kdo bo poravnal dolg za tiste, ki še do danes niso poravnali obvez? Učenec se v tajništvu — razredničarki prijavi za kosilo, dobi bloke, ves mesec malica in kosi, položnica pa ostane neporavnana. Naj otroka kaznujemo zaradi malomarnosti odraslih? Morda je to otrokov edini topli obrok v dnevu. Naj mu ga v šoli odvezujemo?

Vsaka terjatev, opomin, užali starše, in nemalokrat poslušamo žaljive na račun šolske prehrane. Šola ne more kreditirati staršev, zato resnično prosimo, da sproti poravnajo mesečne obveznosti!

Zgodi se, kdaj pa kdaj vsakemu, da pozabi. Ne izpolnjevati svojih obveznosti vse leto, potem pa svojo malomarnost ogorčeno zlit na šolo, je tudi za našo potrežljivost preveč!

NAŠI OTROCI GRDO GOVORILJO. — Nobena šola ni imela v programu preklinjanja, tudi naša ne. Učenci zelo preklinjajo in uporabljajo prostaške izraze. Pri pouku se trudijo, da bi govorili v lepi slovenščini, njihov pogovorni jezik pa je mešanica vulgarizmov, popačenk in kletvic. Ne moti nas jezik mladih, ki ima v različnih starostnih obdobjih svoje posebnosti. Besede, ki so se udomačile v vsakdanji govorici naših otrok, so neprimerne. Prostaške kletvice in vulgarni izrazi ne pristajajo nežnim otroškim glasovom niti odra-

ščajočim mladincem, najmanjlicam.

Starši in krajanji, prisluhnite rici otrok, bodite strogi! Narjjo naši otroci lep jezik, lep jezik. Ne zavrnite naše prošnje bomo pa znali svoj jezik, saj dan govorimo, zato je ta skrb! Prisluhnite govoric odraslih — ci samo posnemajo.

ŠE KOKA-KOLA IMA SVOJ NASEMEH... Vsaka šola ima svoj pozdrav, svoj nasmeh. Kolikokrat se nasmehnete svoicemu, kolikokrat tujemu otroku? Ga pobožate, mu rečete kaj prijetnega? Kolikokrat lahko to stori učitelj, če ima trideset otrok ali štirikrat trideset na predmetni stopnji?

Nasmehne se vsem hkrati, za vse enako. Otrok pa potrebuje nasmeh samo zase, toplo dlan, ljubezen, božajočo besedo in malo vašega prostega časa. Družinske vzgoje ne more nadomestiti nobena šola!

Moč, ki jo ima družina, je ljubezen, ki veže otroke in starše. Iz tega se rojeva spoštovanje do odraslih. Če otrok nima nikogar, ki bi ga imel iskreno rad, ki bi mu zaupal in ga želel posnemati, nastajajo v osebnostnem razvoju motnje, osamljeni otroci počenjajo mnoge neumnosti, da bi vzbudili pozornost.

Kako odrasli se počutijo s cigareto v roki! Skrivajo se v kletnih prostorih blokov. S cigareto in nemalokrat z alkoholom si krajšajo čas. Vodje posameznih klap ustrahujejo mlajše, da jim hodijo po cigarete in alkohol. Mlajši so tako prestrašeni, da svoje stiske niti staršem ne zaupajo. Agre-

VP 261/1988 a

658(497.12)(085.3)

1120471

COBISS 0

zdravom? Svojega početja niso znali razložiti, zanje je bila le igra.

ŠOLA JE OBREMENITEV ZA SLEHERNEGA UČENCA — Nenehno se morajo potrjevati. Izražanje pred učitelji, pred razredom je obremenjeno s težo skrbi za ocene, za čim boljši dosežek. Iz ure v uro se morajo koncentrirati za drugo snovno področje. Učni programi so natrpani, zato zmanjkuje časa za razgovore, kjer bi učenci izrazili svojo stisko. Razrednim uram je odmerjeno le pol ure tedensko! Skrben razrednik navadno odkrije individualne in kolektivne težave svojih učencev. Včasih to staršem ne ugaja, ker menijo, da se vtikajo v njihovo družinsko življenje. Nam pa ne sme biti vseeno, kaj počno naši učenci izven šole. Navadno v šoli odkrijemo, kar bi morali starši opaziti pred nami.

Govor, dialog, osebna izpoved morajo dobiti doma in v šoli svoje pravo mesto. Postati morajo osnovno sredstvo za reševanje problemov. Vse prevečkrat se starši in učitelji odločijo za monolog.

Starši, ne očitamo vam, prosimo vas za sodelovanje. Vzgoja otrok je naša skupna naloga.

Ravnateljica OŠ Koroški jeklarji
Katica Karadža

SE BOMO NA USODI USOELLIJA
KAJ NAUČILI?

V novembrski številki Informativnega fužinarja smo prebrali vest o odstranitvi čistilne naprave (ČN) Usoelli v jeklarni II. Naprava je sprva delovala dobro, kasneje pa vse manj učinkovito in tako se je končno znašla v peči kot vložek.

Je bila to res zgrešena investicija? Morali bi se vprašati po vzrokih takšne usode. Osebnostno menim (in z mano verjetno še mnogi drugi poznavalci), da je bil osnovni vzrok tej usodi v slabem vzdrževanju. Poleg elektro in strojne dela vzdrževalnih opravil je bil del nalog zaupan tudi STAVBENIKU. Ta kombinacija očitno ni dobro delovala.

ČN Usoelli je pričela obratovati leta 1974. V letih 1975, '76 in '79 je bila na njej opravljena vrsta meritev. V poročilu ene take naloge (glej: Metalurški inštitut Ljubljana — Odgorevni diagram 40-tonske elektro peči, Ljubljana 1976) lahko preberemo:

»Celotne meritve in učinkovitost odpraševanja na 40-tonski EP so se pokazale kot zadovoljive. Pod normalnimi pogoji, če so vrata peči zaprta in če celotna odpraševalna naprava obratuje, je odpraševanje zadovoljivo, s stopnjo odpraševanja približno 99% v vseh fazah, razen v času vpihovanja kisika, kjer je, predvsem zaradi delcev manjših dimenzij, stopnja odpraševanja slabša in znaša približno 95%. Problematično pa je kompletno zajetje dimnih plinov, kar je glavni problem odpraševanja pri elektro pečeh, zlasti v času odpiranja vrat in v fazi vpihovanja kisika, ko uhaja mimo četrte odprtine v oboku peči še znaten del rjavega dima v atmosfero.«

Kar je torej ČN zajela, je odlično očistila, zajela pa ni vsega in to je bila njena edina hiba. Vse ostalo pa je stvar vzdrževanja. Kaj to konkretno pomeni: v jeklarni II znaša povprečna dnevna emisija oksidnih prahov več kot tri tone. Če bi ČN zajela dve tretjini — kar zagotovo je — bi bila sedanja emisija le tono prahu in ne tri ali več. Tudi takšnega odpraševanja bi bili veseli.

Usoelli torej le ni bil tako zanič. Sami smo ga tako daleč privedli. Po izvaji dipl. inž. Zvonka Erjavca bi naj bil naš Usoelli edina ČN v Evropi, ki ni delovala. — Dovolj zgovoren dokaz za naš odnos do ravnanja z napravami, ki niso ravno strogo proizvodni agregati. Čistilno napravo bomo (smo) predelali v nov izdelek, novo vrednost, sicer manjšo. Veliko večji pa bi nam moral biti produkt za vse podobne primere. Kar strah bi nas moralo biti že danes, da ne bomo podobnega prebrali čez nekaj let za Fläkt (ČN v jeklarni I) — saj se vse pogosteje kadi tudi iz stare jeklarnice, kar priča o zastojih in težavah obratovanja te dragocene in odlične ČN.

Naj mi bo dovoljeno, da ponovno zapišem predlog, da bi v železarni morali osnovati posebno ekipo vzdrževalcev čistilnih naprav.

Investicijska vlaganja v ekologijo so velika, stroški obratovanja ČN so visoki, zahtevki po povračilu vsemogočih škod, ki izvirajo iz naših emisij, so vse pogostejši, zakonodaja po svojih močeh pritiska na onesnaževalce... Dovolj je torej razlogov, da v prihodnje osmrtnic Usoellijev v Fužinarju ne bi več objavljali.

Jožko Kert

Prve beline